



แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

**THE DEVELOPMENT OF A MORALS BEST PRACTICES PROCESS FOR SCHOOLS**

**UNDER SAKAEO PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1**

วิทยานิพนธ์

ของ

กานต์ชนก พรหมทา

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

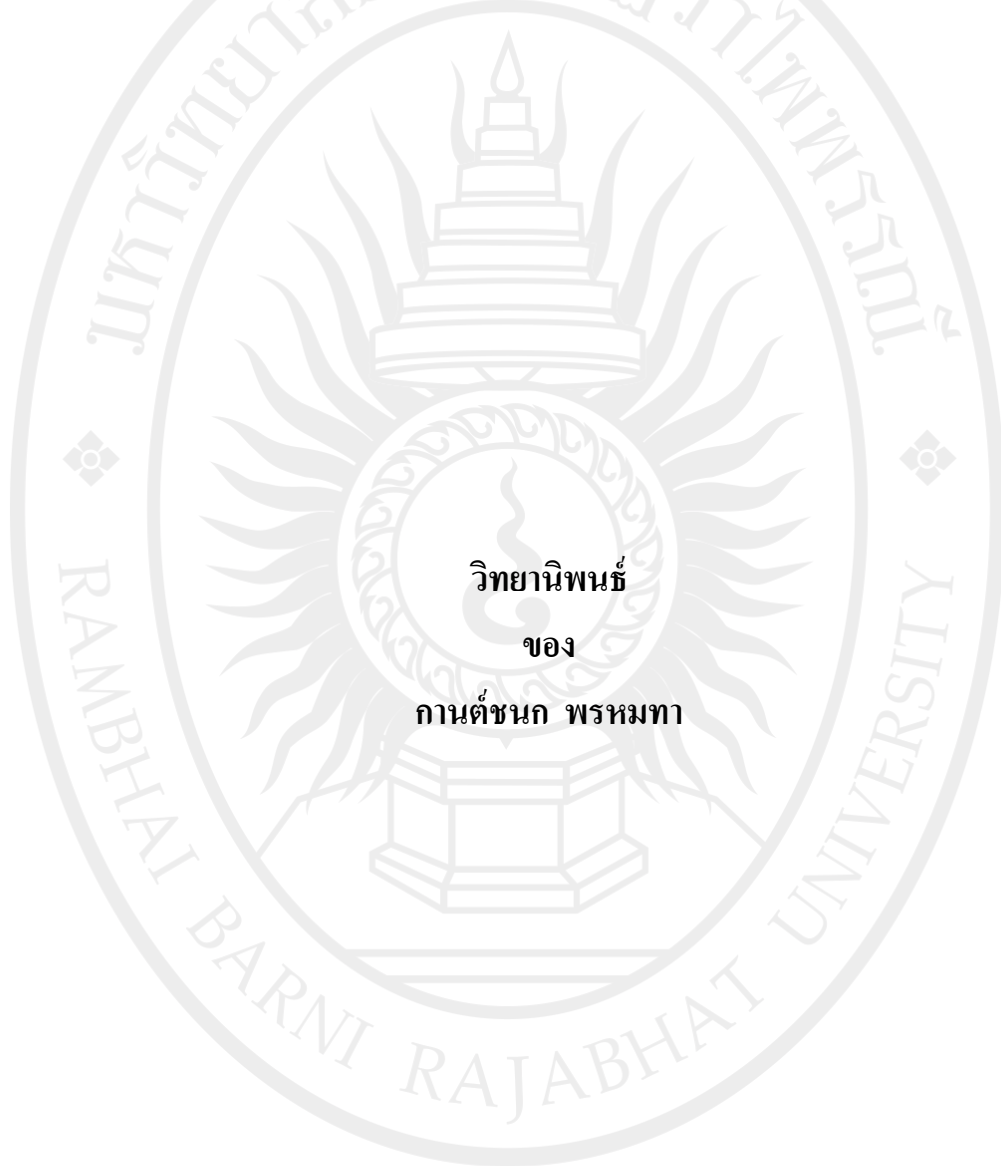
มีนาคม 2566

แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

THE DEVELOPMENT OF A MORALS BEST PRACTICES PROCESS FOR SCHOOLS

UNDER SAKAEO PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1



วิทยานิพนธ์

ของ

กานต์ชนก พรหมทา

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร  
เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มีนาคม 2566



## ใบรับรองวิทยานิพนธ์

เรื่อง

แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

The Development of a Morals Best Practices Process for Schools

under Sakaeo Primary Educational Service Area Office 1

กานต์ชนก พรหมทา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบุญ วัฒนนะ)

ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสวรรค์ ศิริศาสนันท์)

กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.เริงวิชญ์ นิตโคตร)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.วิชิต นุญลอย)

ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คณบดีคณะครุศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี)

วันที่ 27 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2566

กานต์ชนก พรหมทา. (2566). แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียน

คุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสวรรค์ ศิริศาสนันท์

ประธานกรรมการ

กศ.ค. (การบริหารการศึกษา)

อาจารย์ ดร.เริงวิษณุ นิลโคตร

กรรมการ

ปร.ค. (พัฒนศึกษา)

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 และ 2) ค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ใช้การวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 327 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.37 ถึง 0.83 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่มตามหลักการตรวจสอบสามเส้า คือ กลุ่มผู้บริหาร โครงการ กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน และกลุ่มผู้รับประโยชน์จากโครงการ จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการสังเคราะห์เพื่อสร้างแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินแนวปฏิบัติที่ดี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด 2) แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 คือ ร่วมวางแผน เป็นการดำเนินงานร่วมกันของทุกภาคส่วนในการวางแผน กำหนดเป้าหมายความสำเร็จ คุณธรรมอัตลักษณ์ และการปรับการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 คือ ร่วมพลังสร้างสรรค์ เป็นการร่วมมือกันของผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ชักจูงกรรมสร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างขวัญกำลังใจ องค์ประกอบที่ 3 คือ ร่วมชื่นชม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนร่วมมือกันในการประเมินการจัดกิจกรรมและแสดงความชื่นชมต่อผู้ปฏิบัติงานและผู้เรียนอย่างทั่วถึง และองค์ประกอบที่ 4 ร่วมภาคภูมิใจ สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการเผยแพร่ผลงานโดยการรายงานผลต่อสาธารณชน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาเครือข่าย และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาได้นำเสนอผลงานพร้อมทั้งได้รับการรับรองความสำเร็จ และ 3) ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมใน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านความมีประโยชน์และด้านความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน รองลงมาได้แก่ด้านความถูกต้อง และด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ

**คำสำคัญ :** แนวปฏิบัติที่ดี, กระบวนการพัฒนาคุณธรรม, โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Kanchanok Promtha. (2023). **The Development of a Morals Best Practices Process for Schools under Sakaeo Primary Educational Service Area Office 1.** Thesis M.Ed. (Educational Administration). Chanthaburi Rambhai Barni Rajabhat University.

**Thesis Advisors**

Assistant Professor Dr.Pornsawad Sirasatanan Ed.D. (Educational Education)	Chairman
Dr. Reongwit Nilkote. Ph.D. (Development Education)	Member

**Abstract**

The objectives of this research were to: 1) study the current best practices for the process of moral development for schools under Sa Kaeo Primary Educational Service Area Office 1, and 2) develop a new process for these schools. The research method used was the mix method approach of quantitative and qualitative research in 3 steps. In step 1, study the current best practices for the process of moral development, the sample for the quantitative portion was a group of 327 administrators and teachers. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a discrimination of 0.37-0.83 and a reliability of 0.98. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation. In step 2, develop a new process for the schools, the sample for the qualitative portion was a group of 14 key informants and was selected by purposive sampling and the triangulation principle of the following 3 groups: project managers, teachers and project beneficiaries. The research instrument was a focus group discussion. The data were analyzed by content analysis and synthesis. In step 3, moral best practices process assessment, the evaluations forms of a new moral best practices process from the sample group in step 2 were analyzed by mean and standard deviation.

The results of this research showed that: 1) opinions about the current best practices for the process of moral development were at the high level, with the administration at the highest level, 2) the new best practices for the process of moral development consisted of 4 components. The 1<sup>st</sup> component was planning together, which included: including all sectors in joint operations of planning, setting and reporting the goals for success, identifying morals and developing learning

management. The 2<sup>nd</sup> component was the power of creativity which included: being a good role model, strengthening moral identity activities, sharing knowledge and encouraging creativity. The 3<sup>rd</sup> component was mutual appreciation which was accomplished by assessment activities among the stakeholders including the administration, teachers and students. The 4<sup>th</sup> component was pride in work, which included publishing the work, publicly reporting on it, sharing the work with school connections and utilizing the opportunities to present the work which has been certified for success. Finally, the evaluations of the new best practices for the process of moral development were at the highest level with the standards of utility and propriety had the highest average score, followed by accuracy and feasibility in descending order.

**Keywords :** Best Practice, Moral Development Process, Moral Development

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสวัสดิ์ ศิริศาสนันท์ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ ดร.เริงวิษณุ นิลโคตร กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา และแนะนำแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ติดตามตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ตลอดเวลา รวมถึง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ วัฒนะ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.วิบูลย์ บุญลอย กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่งและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบแนะนำแก้ไขแบบวัดที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ อาจารย์ ดร. วิบูลย์ บุญลอย อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี นายสมนึก กฤตราช ผู้อำนวยการโรงเรียนชำนาญสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 18 นายคำนึ่ง แก้วอนันต์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเขาหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 นางจิระวรรณ เชื้อสุข ครูโรงเรียนอนุบาลคลองหาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 นางอัญชุลี นนทะภา ครูโรงเรียนเขาสิงโต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ตลอดจนขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่ได้กรุณาตอบแบบวัดเป็นอย่างดี รวมทั้งบุคคลอื่น ๆ ที่ได้ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

คุณประโยชน์อันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดามารดาของผู้วิจัย ที่ได้ให้กำลังใจและสนับสนุนมาโดยตลอด อีกทั้งบูรพาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และประสบการณ์ที่ดีให้แก่ผู้วิจัย

กานต์ชนก พรหมทา

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



## สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม.....	9
ความหมายของคุณธรรม.....	9
ความหมายของจริยธรรม.....	10
ความสำคัญและความสัมพันธ์ของคุณธรรม จริยธรรม.....	11
คุณธรรมตามแนวพระราชดำริและพระบรมราโชบาย.....	12
คุณลักษณะของผู้เรียนด้านคุณธรรม.....	16
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม.....	18
การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน.....	18
การจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม.....	22
กระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.....	24
การดำเนินโครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1.....	34
แนวคิดเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดี.....	35
ความหมายของแนวปฏิบัติที่ดี.....	35
ความสำคัญของแนวปฏิบัติที่ดี.....	36
ขั้นตอนการนำแนวคิดของแนวปฏิบัติที่ดีไปใช้.....	37
มาตรฐานของการประเมิน.....	41

## สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
งานวิจัยในประเทศ.....	46
งานวิจัยต่างประเทศ.....	50
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียน คุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 1	52
ขั้นตอนที่ 2 การค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียน คุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 1	55
ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียน คุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 1	57
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
ผลวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาระแก้ว เขต 1.....	61
ตอนที่ 2 ผลการค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาระแก้ว เขต 1.....	71
ตอนที่ 3 ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาระแก้ว เขต 1.....	83

## สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	88
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	88
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	88
สรุปผลการวิจัย.....	90
อภิปรายผล.....	93
ข้อเสนอแนะ.....	99
บรรณานุกรม.....	100
ภาคผนวก.....	107
ภาคผนวก ก ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม.....	108
ภาคผนวก ข หนังสือขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ.....	110
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	116
ภาคผนวก ง คำดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม.....	122
ภาคผนวก จ คำอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	131
ภาคผนวก ฉ ราชานามผู้เชี่ยวชาญสนทนากลุ่ม.....	135
ภาคผนวก ช หนังสือขอความร่วมมือสนทนากลุ่ม.....	137
ภาคผนวก ซ บันทึกการสนทนากลุ่ม เรื่องแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนา คุณธรรม ใน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 1.....	139
ภาคผนวก ฌ ภาพแผนผังแสดงที่นั่งตามการแทนรหัสของผู้เชี่ยวชาญและภาพสนทนากลุ่ม	149
ภาคผนวก ฉ คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ใน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1.....	154
ภาคผนวก ฎ แบบประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ใน โรงเรียน คุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1.....	170
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	174

## สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แนวคิดโครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.....	27
2 กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	53
3 ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	57
4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียน คุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้าน.....	61
5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียน คุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้าน โรงเรียน จำแนกเป็นรายข้อ.....	62
6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียน คุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านผู้บริหาร จำแนกเป็นรายข้อ.....	64
7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียน คุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านครู จำแนกเป็นรายข้อ.....	66
8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียน คุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านนักเรียนจำแนกเป็นรายข้อ.....	69
9 แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1.....	75
10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนา คุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้าน.....	83

## สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนา คุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านความมีประโยชน์.....	84
12 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนา คุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านความเป็นไปได้.....	85
13 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนา คุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านความเหมาะสม.....	86
14 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนา คุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านความถูกต้อง.....	87
15 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการ พัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สระแก้ว เขต 1.....	123
16 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีของ กระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1.....	132

## สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 ผังมโนทัศน์ของแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1.....	82

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

# บทที่ 1

## บทนำ

### ความเป็นมา

สังคมในโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรม จริยธรรมที่มีผลมาจากการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการติดต่อสื่อสาร สามารถติดต่อกันอย่างไร้ขอบเขต สังคมเกิดการแข่งขันในทางอุตสาหกรรม จึงทำให้ความเจริญทางด้านวัตถุอันเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย ให้แก่มนุษย์มากขึ้น วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตอันดีงามของสังคม ถูกเบียดเบียน ไปสู่รูปแบบใหม่ โดยอ้างเหตุผลถึงความเป็นสากล จากความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของวัตถุ ความเจริญ เติบโตทางด้านเศรษฐกิจเป็นค่านิยมสู่วัตถุ แต่ขาดความเจริญทางด้านจิตใจ ทำให้มนุษย์เห็นแก่ตัว มากขึ้นทุกวัน ทำให้มนุษย์ละทิ้งความชอบธรรม ความผิดเรื่องคุณธรรมเป็นของธรรมดาที่ปุถุชน สามารถทำได้ หากปล่อยให้สภาพเช่นนี้ก็จะยังคงเกิดขึ้นเป็นประจำ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ซึ่งอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน และเป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ย่อมทำความเสื่อมโทรม มาสู่สังคม จะเป็นปัญหาที่ยากยิ่งต่อการแก้ไขในอนาคต เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว แผนพัฒนาเศรษฐกิจ แห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 (ออนไลน์, 2562) กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 1 ให้มีการเสริมสร้างและ พัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ โดยให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคน ให้มีความสมบูรณ์ เริ่มตั้งแต่กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนาให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ควบคู่กับการพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี มีสุขภาพที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม ส่วนรวม มีทักษะความรู้ และความสามารถ ปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่รวดเร็ว บนพื้นฐานของการมีสถาบัน ทางสังคมที่เข้มแข็ง ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันชุมชน และ ภาคเอกชน ที่ร่วมกันพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพสูง อีกทั้งยังเป็นทุนทางสังคมสำคัญในการขับเคลื่อน การพัฒนาประเทศ การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลัก ในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญ ในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลก ภายใต้ระบบเศรษฐกิจ และสังคมที่เป็นพลวัตประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคม ของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มี

ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤต ที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับ การเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560 : 29) นอกจากนี้การจัดการศึกษาให้ทันต่อโลกที่เปลี่ยนแปลงไป การสร้างให้เกิดคุณธรรม ในจิตใจของผู้เรียน ก็มีความสำคัญเช่นกัน เห็นได้จากหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติพุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 กำหนดให้ การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ต้องยึด แนวการจัดการศึกษาในหมวด 4 มาตรา 23 การจัดการศึกษาต้องเน้นให้ความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม และในมาตรา 24 วรรค 4 ได้กำหนดกระบวนการ เรียนรู้ โดยจัดกระบวนการสอนผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา นอกจากนั้น ในปีงบประมาณ 2562 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดพันธกิจให้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร มีกลยุทธ์ ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม รักความ เป็นไทย ห่างไกลยาเสพติด พัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่น การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้อง เป็นพลเมืองดีของชาติ และพลเมืองโลกที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม บนพื้นฐาน วัฒนธรรมที่ดีงามของไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ออนไลน์. 2562)

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรทรงมี พระราชกระแสรับสั่ง “ช่วยสร้างคนดีให้บ้านเมือง” และพระราชทานหลัก 3 ประการ ในเรื่องครู และนักเรียนว่า 1) ให้ครูรักเด็กและเด็กรักครู 2) ให้ครูสอนให้เด็กมีน้ำใจต่อเพื่อน ไม่ให้แข่งขันกัน แต่ให้แข่งขันกับตัวเอง และให้เด็กที่เรียนเก่งช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่า และ 3) ให้ครูจัดกิจกรรม ให้นักเรียนทำร่วมกัน เพื่อให้เห็นคุณค่าของความสามัคคี เพื่อเป็นการน้อมนำพระราชกระแสรับสั่ง ดังกล่าว มาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักพัฒนา นวัตกรรมจัดการศึกษา จึงจัดทำโครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ขึ้นโดยให้สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา คัดเลือกโรงเรียนในสังกัดเข้าร่วม โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อพัฒนาโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้นักเรียน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา



ตระหนักรู้ เข้าใจ และมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ชี้นำคุณค่าแห่งคุณธรรม ความดีอย่างเป็น  
 ธรรมชาติ และสร้างความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดี รวมทั้งสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรม  
 โดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงาน และองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน  
 โดยกำหนดกระบวนการพัฒนาคุณธรรมตามมาตรฐาน โรงเรียนคุณธรรม ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่  
 ด้านโรงเรียน ด้านผู้บริหาร ด้านครู และด้านนักเรียน โดยหลักการของโรงเรียนคุณธรรม สามารถ  
 นำไปใช้ได้กับโรงเรียนในทุกศาสนา ไม่ผูกขาดกับศาสนาใดศาสนาหนึ่ง เปรียบเสมือนเป็นคุณธรรม  
 สากล ที่จะช่วยให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน “ลดลง” และส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรม  
 ที่พึงประสงค์ “เพิ่มขึ้น” ซึ่งนับเป็นการพัฒนาเยาวชน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้อย่างยั่งยืน (สำนัก  
 พัฒนาวัดธรรมการศึกษารักษาดินแดน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ออนไลน์. 2562)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ได้รับจัดสรรงบประมาณมาแล้ว  
 ขับเคลื่อนตามนโยบายปีงบประมาณ 2560 โดยมีเป้าหมายให้กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา เป็น  
 ผู้รับผิดชอบในการขับเคลื่อนนโยบาย และมีนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียนเข้าร่วม  
 โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ทั้งหมด โดยให้ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบ ที่ได้รับการอบรมมา  
 ขยายผลให้กับ โรงเรียนบ้านเขาหิน และ โรงเรียนบ้านตาหลังใน เพื่อเป็นโรงเรียนแกนนำ จากนั้น  
 โรงเรียนแกนนำจะเป็นวิทยากรอบรมให้โรงเรียนในสังกัด สพฐ. จำนวน 145 โรงเรียน ผู้บริหาร  
 และครู 2,030 คน (ครบ 100%) ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เป็นต้นมา ทุกโรงเรียนก็จะเรียน  
 คุณธรรม สพฐ. เมื่อกลับไปโรงเรียนจะต้องพัฒนาความรู้ความเข้าใจทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยผ่าน  
 กระบวนการที่กำหนด ตามรูปแบบของคุณธรรมอัตลักษณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตร และคุณลักษณะ  
 อันพึงประสงค์ โดยจะต้องดูพฤติกรรมที่เป็นปัญหาแล้วนำมากำหนดเป็นคุณธรรมอัตลักษณ์ของ  
 โรงเรียน มีการสร้างภาคีเครือข่ายส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอการสนับสนุนการประเมินผล เพื่อตรวจสอบ  
 พฤติกรรมที่เราฝึกนั้นให้เกิดเป็นวิถี ให้คนดีเชิดชูคนดี และมีการขยายผลสู่โรงเรียนที่ใกล้เคียง  
 ในสำนักงานเขตเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมต่อไป (สากล พรหมศิริเดช. สัมภาษณ์. 2563)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและตระหนัก  
 ถึงความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม ให้แก่ผู้เรียนซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติ  
 บ้านเมืองต่อไปในอนาคต ในฐานะผู้วิจัยเป็นครู โรงเรียนบ้านเขาหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
 ประถมศึกษาระยอง เขต 1 และได้มีโอกาสดำเนินโครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จึงสนใจที่จะศึกษา  
 ผลการดำเนินงานกระบวนการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี  
 ของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อก่อให้เกิดแนวทางขับเคลื่อนโรงเรียน  
 คุณธรรม สพฐ. ให้ประสบผลสำเร็จ อันจะก่อให้เกิดผลดีต่อผู้เรียน วงการศึกษาและประเทศชาติต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
2. เพื่อค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีของการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

### ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาทั้งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 และสถานศึกษาอื่นๆ เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพเด็ก เยาวชน และการจัดการศึกษาในภาพรวมของประเทศ

### ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Reseach) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ จึงกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

#### 1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2562 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 148 คน และครู จำนวน 1,884 คน รวม 2,030 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. ออนไลน์. 2562)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2562 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 – 610 ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 43) โดยทำการสุ่ม ผู้บริหารสถานศึกษาแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 24 คน และทำการสุ่มครูแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 303 คน รวม 327 คน

## 2. การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 3,727 คน ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 19,341 คน ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 10 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 11 คน ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียน 2 คน ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 1 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) รวม 14 คน

## 3. ตัวแปรที่ศึกษา

กระบวนการพัฒนาขับเคลื่อนคุณธรรม โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มี 4 ด้าน ดังนี้

- ด้านที่ 1 โรงเรียน
- ด้านที่ 2 ผู้บริหาร
- ด้านที่ 3 ครู
- ด้านที่ 4 นักเรียน

### นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **แนวปฏิบัติที่ดี** หมายถึง วิธีการดำเนินการของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

2. **กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม** หมายถึง กระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยกระบวนการ 4 ด้าน ดังนี้

2.1 **ด้านโรงเรียน** หมายถึง โรงเรียนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียน มีแผนพัฒนาด้านคุณธรรมที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียน ปฏิบัติตามคุณธรรม อัตลักษณ์ ของโรงเรียน หรือกรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง มีการสร้างเครือข่าย

การมีส่วนร่วมทั้งภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียน และกับหน่วยงานภายนอก โรงเรียนได้เข้าร่วมประเมินผ่านการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน ของหน่วยงานภาครัฐ จนได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูจากหน่วยงานภายในหรือภายนอก

**2.2 ด้านผู้บริหาร** หมายถึง ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจในการขับเคลื่อน การบริหารงานและการประเมินผลการดำเนินงาน โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีโครงสร้าง การบริหารงานด้านคุณธรรม โดยมีรูปแบบ/นวัตกรรมในการบริหารงานด้านคุณธรรม พร้อมทั้งได้ นิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ด้วยความโปร่งใส เป็นธรรมตรวจสอบได้ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ

**2.3 ด้านครู** หมายถึง ครูมีความรู้ ความเข้าใจคุณธรรมอัตลักษณ์และกรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือตามกรอบ แนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยผ่านโครงการคุณธรรมและกิจกรรมอื่น มีการสร้างเครือข่าย ภายในโรงเรียน โรงเรียนอื่น และกับหน่วยงานภายนอก/องค์กรทางศาสนา มีผลงานและนำผลงานจัด กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประพฤติกปฏิบัติตน ตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิดของ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตลอดจนได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ จากบุคคล หน่วยงาน องค์กรภายใน หรือภายนอก

**2.4 ด้านนักเรียน** หมายถึง นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม มีโครงการ คุณธรรม ตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สามารถนำเสนอและ แลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการคุณธรรม และมีการสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากโครงการคุณธรรม ตลอดจน มีการเผยแพร่โครงการคุณธรรม สู่สาธารณชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เอกสาร แผ่นพับ สื่อ สิ่งพิมพ์ เสียงตามสาย ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีอุดมการณ์ด้านคุณธรรม มีความรับผิดชอบ มีความเป็นผู้นำ กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรม ภาพรวมนักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในโรงเรียน เพิ่มขึ้น

**3. ผู้บริหาร** หมายถึง ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

**4. ครู** หมายถึง ผู้สอนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 1

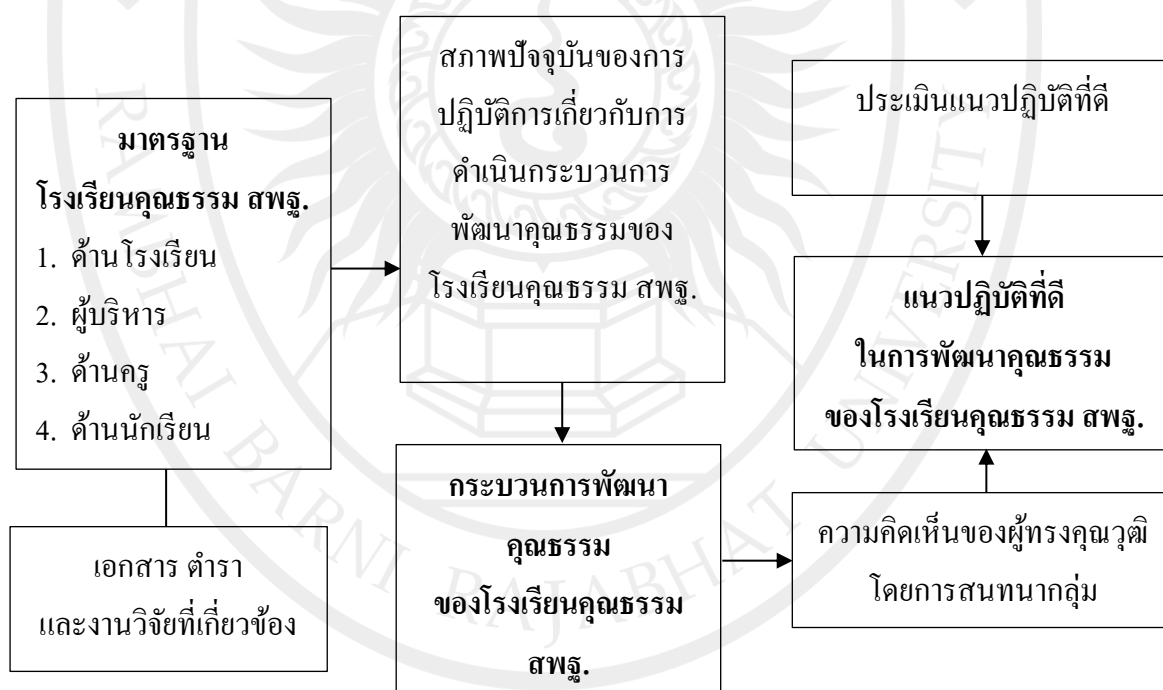
**5. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** หมายถึง บุคลากรที่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

**6.ศึกษานิเทศก์** หมายถึง บุคลากรที่ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

7. โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. หมายถึง โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

### กรอบแนวคิดวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดที่มุ่งศึกษา กระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดกรอบแนวคิดตามกระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สพฐ. ของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกระบวนการพัฒนาคุณธรรม โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามมาตรฐาน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ไว้ 4 ด้าน ดังแสดงด้วยกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้



ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และได้นำเสนอ ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม
  - 1.1 ความหมายของคุณธรรม
  - 1.2 ความหมายของจริยธรรม
  - 1.3 ความสำคัญและความสัมพันธ์ของคุณธรรมจริยธรรม
  - 1.4 คุณธรรมตามแนวพระราชดำริและพระบรมราโชบาย
  - 1.5 คุณลักษณะของผู้เรียนด้านคุณธรรม
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม
  - 2.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน
  - 2.2 การจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม
3. กระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
4. การดำเนิน โครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
5. แนวคิดเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดี
  - 5.1 ความหมายของแนวปฏิบัติที่ดี
  - 5.2 ความสำคัญของแนวปฏิบัติที่ดี
  - 5.3 ขั้นตอนการนำแนวคิดของแนวปฏิบัติที่ดีไปใช้
  - 5.4 มาตรฐานของการประเมิน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

## แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

### ความหมายของคุณธรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าความหมายของคุณธรรมจากแนวคิดของนักการศึกษา อย่างหลากหลาย ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2556 : 263) ได้ให้ความหมายของคำว่าคุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี

จินตนา บุญบงการ (2558 : 13) ได้ให้ความหมายของคำว่า คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติที่ดี หรือคุณสมบัตินี้เป็นธรรมชาติของบุคคล อันอาจเกิดจากการสั่งสอนของบิดา มารดา ครูอาจารย์ หรือเกิดจากขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ถ่ายทอดต่อกันมา

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2558 : 11) ได้ให้ความหมายของคำว่า คุณธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นคุณหรือสภาพคุณงามความดี เริ่มตั้งแต่ความนึกคิด ความปรารถนา ความตั้งใจ คนที่มีคุณธรรม เมื่อคิดดีแล้ว ย่อมแสดงพฤติกรรม คือ คำพูดและการกระทำที่ปรากฏออกมา แล้วสังคมตัดสินว่า ดีจริง และงาม คนที่ไม่มีคุณธรรม เมื่อคิดชั่วแล้วย่อมแสดงพฤติกรรม คือ คำพูดและการกระทำที่ปรากฏออกมา แล้วสังคมตัดสินว่า เลว เท็จ อัปลักษณ์

เกษม วัฒนชัย และคณะ (2560 : 5) ได้ให้ความหมายของคำว่า คุณธรรม หมายถึง ธรรมะแห่งความดี หรือคุณงามความดีนั่นเอง โดยคุณธรรมหมายถึงสิ่งที่กำกับจิตใจของคนให้คนประพฤติ (คือ การพูด และการกระทำ) ไปในทางที่สังคมตัดสินได้ว่า วางอยู่บนความดี - ความจริง และความงาม ซึ่งเป็นองค์ประกอบทั้งสามของคุณธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2560 : 8) ได้ให้ความหมายของคำว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพหรือคุณลักษณะของคุณงามความดี ซึ่งอยู่ในจิตสำนึกของบุคคล เป็นแรงกระตุ้นผลักดันให้เกิดความรู้สึกผิดชอบในการประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบที่ดีงามของสังคม อีกนัยหนึ่งคือ สามารถเห็นได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกทางกาย วาจา และจิตใจ เมื่อบุคคลใดประพฤติปฏิบัติตนโดยยึดหลักคุณธรรมแล้ว ย่อมเกิดคุณค่าแก่บุคคลนั้น ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและบุคคลทั่วไป

กรมการศาสนา (2562 : 1) ได้ให้ความหมายของคำว่า คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่ามีประโยชน์ เป็นความดีงาม เป็นมโนธรรม เป็นเครื่องประคับประคองใจให้เกลียดความชั่ว กลัวบาป ให้ความดีเป็นเครื่องกระตุ้นผลักดันให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบเกิดจิตสำนึกที่ดีที่มีความสงบเย็นภายใน และเป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังโดยเฉพาะเพื่อให้เกิดขึ้นและเหมาะสมกับความต้องการในสังคมไทย

สรุป คุณธรรม หมายถึง หลักคุณงามความดี ความถูกต้องที่อยู่ภายในจิตใจของแต่ละบุคคล เป็นแรงกระตุ้นผลักดันให้เกิดความรู้สึกลึกซึ้งชอบในการประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบที่ดีงามของสังคม และเป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝัง โดยเฉพาะเพื่อให้เกิดขึ้นและเหมาะสมกับความต้องการในสังคมไทย ส่งผลให้เกิดคุณประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

#### ความหมายของจริยธรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าความหมายของจริยธรรมจากแนวคิดของนักการศึกษา อย่างหลากหลาย ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 303) ให้ความหมายว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม โดยเฉพาะในสังคมไทยเรายึดมั่นในคุณงามความดีตามหลักธรรมคำสั่งสอนของพุทธศาสนา

ยนต์ ชุ่มจิต (2558 : 155) ให้ความหมายว่า จริยธรรม หมายถึง หลักความประพฤติ ปฏิบัติ ที่ถูกต้องดีงาม มีคุณค่าแก่การนำไปดำเนินชีวิต หรือหลักในการดำเนินชีวิตอย่างประเสริฐ

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มุลินธิวิสุตวิธาน (2558 : 11) ได้ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม” ไว้ว่า ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติหรือศีลธรรม

สุรางค์ โคว์ตระกูล (2559 : 400) ให้ความหมายว่า จริยธรรม หมายถึง ระบบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่บุคคลใช้ในการแยกการกระทำที่ถูกต้อง ออกจากการกระทำที่ผิด

เกษม วัฒนชัย และคณะ (2560 : 7) ให้ความหมายว่า จริยธรรม หมายถึง เครื่องกำหนดความประพฤติ (คำพูดและการกระทำ) สมาชิกร่วมกันบัญญัติขึ้น เพื่อให้สมาชิกปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์แห่งจริยธรรม ก็เพื่อผดุงศักดิ์ศรีของมวลสมาชิก และเพื่อความปึกติสุขของส่วนรวม

พรณอร อุชุกภาพ (2561 : 148) ให้ความหมายว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ได้แก่ ศีลธรรม และกฎศีลธรรม จริยธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์แห่งความประพฤติหรือหลักความจริงที่เป็นแนวทางแห่งความประพฤติปฏิบัติ

กรมการศาสนา (2562 : 1) ได้ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง กรอบหรือแนวทางอันดีงามที่พึงปฏิบัติ ซึ่งกำหนดไว้สำหรับสังคม เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สงาม ความสงบร่มเย็นเป็นสุข ความรักสามัคคี ความอบอุ่น มั่นคง และปลอดภัยในการดำเนินชีวิต

สรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่พึงประพฤติปฏิบัติ มีพฤติกรรมที่ดีงามต้องประสงค์ของสังคม เป็นหลักหรือกรอบที่ทุกคนกำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับสังคม เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม เกิดความสงบร่มเย็นเป็นสุข เกิดความรักสามัคคี เกิดความอบอุ่น มั่นคง และปลอดภัยในการดำรงชีวิต เช่น ศีลธรรม กฎหมาย ธรรมเนียม ประเพณี เป็นต้น



### ความสำคัญและความสัมพันธ์ของคุณธรรม จริยธรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าความหมายของความสำคัญและความสัมพันธ์ของคุณธรรมจริยธรรมจากแนวคิดของนักการศึกษา อย่างหลากหลายดังนี้

ทินพันธุ์ นาคะตะ (2557 : 21) อธิบายว่า จริยธรรม หรือ ปรัชญาศีลธรรม กับหลักศีลธรรม เป็นเสมือนสิ่งเดียวกัน จริยธรรมกับศีลธรรม ณ ที่นี้จึงเป็นคำที่ใช้แทนกันได้ เราจึงพูดถึงปัญหา การตัดสินใจ การประมวล การโต้แย้ง ประสพการณ์ ความตระหนักรู้ และทัศนคติต่าง ๆ ในทางศีลธรรม เช่นเดียวกับในทางจริยธรรม

สมปอง ใจดีเฉย และคณะ (2557 : 21) ได้กล่าวว่า คุณธรรม จริยธรรมเป็นคำที่คู่กันเสมอ คุณธรรมคือความดีความงามมีลักษณะเป็นนามธรรมแต่จริยธรรมหมายถึงการกระทำที่ดีงามทั้งที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นมีลักษณะเป็นรูปธรรมสังเกตเห็นได้เป็นกริยาที่แสดงออกมามีได้กระบวนการคิดและตัดสินใจของตนเอง ดังนั้นจึงเป็นการสมควรที่ทุกคนจะต้องฝึกตนให้มีคุณธรรม จริยธรรม อยู่เสมอ เพราะการกระทำที่ดีงามย่อมไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน แต่กลับจะทำให้ทุก ๆ คนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขมีความรักและเมตตาต่อกันเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สามัคคีร่วมมือร่วมใจ เอาใจเขามาใส่ใจเรา ซื่อสัตย์ไม่คดโกง ไม่เห็นแก่ตัว แต่กลับเห็นเป็นส่วนรวมมาก่อนส่วนตัว และมีวินัย เป็นต้น ซึ่งการที่จะให้สมาชิกในสังคมมีคุณธรรม จริยธรรมนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการอบรม บ่มเพาะ ปลูกฝังฝึกฝน ลงมือปฏิบัติ และพัฒนาตั้งแต่เยาว์วัยดังคำพูดที่ว่าไม้อ่อนดัดง่าย ไม้แก่ดัดยาก เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่ปลูกฝังได้ง่ายกว่าวัยผู้ใหญ่ดังนั้นสถาบันครอบครัวและสถาบัน การศึกษาจึงต้องร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้เด็ก ๆ เจริญเติบโตและมีพัฒนาการทั้งด้านความรู้ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่านิยมที่ดีงามนั่นเอง

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2560 ก : 8) ได้ให้ความหมายของคำว่า “คุณธรรม จริยธรรม” หมายถึง ภาวะจิตใจที่เมื่อแสดงออกเป็นความประพฤติแล้ว สังคมตัดสินได้ว่าเป็นจริยะที่ดี ถ้าใจเราคิดดี คิดจริง และคิดงาม และประพฤติออกมาดี จริง งาม แสดงว่า คน ๆ นั้น มีคุณธรรม แต่ถ้าใจคิดชั่ว คิดไม่จริง (เท็จ) คิดไม่งาม ก็จะไม่มีความประพฤติชั่ว เท็จ และไม่งาม ซึ่งเราก็จะเรียกว่าคนไม่มีคุณธรรม

จากการศึกษาความสำคัญและความสัมพันธ์ ของคุณธรรมจริยธรรม สรุปได้ว่า คุณธรรม จริยธรรมเป็นสิ่งที่ควรได้รับการปูพื้นฐานให้กับทุกคน เพราะเป็นรากฐานของความเจริญและความเสื่อมของสังคม ความสงบสุขและความเจริญก้าวหน้าจะบังเกิดขึ้น เมื่อคนในสังคมมีคุณธรรม จริยธรรมก็จะอยู่อย่างมีความสุข ส่งผลให้สังคมและประเทศชาติเจริญก้าวหน้า

### คุณธรรมตามแนวพระราชดำริและพระบรมราโชบาย

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงตระหนักถึง สภาพปัญหา และสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ของประชาชน และด้วยพระปรีชาญาณของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในการมุ่งมั่นแก้ปัญหาและพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้อยู่ดี มีความสุข และมีสุขภาพ ที่แข็งแรง จะได้ช่วยกันพัฒนาชาติไทย ให้เป็นชาติที่มีความรู้รักสามัคคี มีน้ำใจ ใฝ่ความรู้ คู่คุณธรรม จึงพระราชทานบรมราโชวาท ให้แก่ประชาชน เพื่อเป็นขวัญกำลังใจ ในการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง เทียงธรรม และประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีคุณธรรม 11 ประการดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน 2546 : 45)

1. คุณธรรมตามแนวพระราชดำริทางด้านสติปัญญาเรื่องการปฏิบัติราชการนั้น นอกจากมุ่งกระทำเพื่อให้งานสำเร็จไปโดยเร็วและมีประสิทธิภาพแล้ว ยังจะต้องกระทำด้วยสติรู้ตัว และปัญญา รู้คิด ว่าสิ่งใดเป็นความเจริญ สิ่งใดเป็นความเสื่อม อะไรเป็นสิ่งที่ต้องทำ อะไรเป็นสิ่งที่ต้องละเว้นหรือกำจัด ผลที่เกิดขึ้นจึงจะเป็นประโยชน์ที่แท้และยั่งยืน ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม

2. คุณธรรมตามแนวพระราชดำริด้านความเพียรนั้น เป็นประธานของการทำงานทุกอย่าง การทำงานใด ๆ ไม่ว่าจะเล็ก ใหญ่ ง่าย ยาก ถ้าย่อหย่อนจากความเพียรแล้ว ยากที่จะให้สำเร็จเรียบร้อยทันเวลาได้ การฝึกฝนความเพียร ถ้าหากแรก ๆ จะรู้สึกเหน็ดเหนื่อย ลำบาก แต่พอได้เพียรจนเป็นนิสัยแล้ว ก็จะกลับเป็นพลังอย่างสำคัญ ที่คอยกระตุ้นเตือนให้ทำงานอย่างจริงจัง ด้วยใจร่าเริง และเมื่อใดพลังของความเพียรนี้เกิดขึ้น เมื่อนั้นงานทั้งหลาย ก็สำเร็จได้โดยง่ายและรวดเร็ว

3. คุณธรรมตามแนวพระราชดำริด้านความสุจริต นั้นคือ เกียรติและความสำเร็จที่เกิดจาก ผลการปฏิบัติงานและปฏิบัติตัวของแต่ละคน ที่สามารถปฏิบัติงานในความรับผิดชอบให้ได้ผลสมบูรณ์ ตรงตามวัตถุประสงค์ และปฏิบัติตัวให้สุจริต เทียงตรง พอควรพอดี แก่ตำแหน่งหน้าที่ ที่ดำรงอยู่

4. คุณธรรมตามแนวพระราชดำริด้านหน้าที่ของคนทุกคน มีหน้าที่ที่ต้องทำ แม้เป็นเด็ก ก็มีหน้าที่อย่างเด็ก คือ ศึกษาเล่าเรียน หมายความว่า จะต้องเรียนให้รู้วิชา ฝึกหัดทำงานต่าง ๆ ให้เป็น อบรมขัดเกลาความประพฤติและความคิดจิตใจให้ประณีต ให้สุจริต แจ่มใส และเฉลียวฉลาดมีเหตุผล เพื่อจักได้เติบโตขึ้น เป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง

5. คุณธรรมตามแนวพระราชดำริด้านความเสียสละ ความอดทนของข้าราชการ ผู้ปฏิบัติงานของแผ่นดิน จะต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ โดยเต็มกำลังความสามารถ ด้วยอุทิศตน ด้วยความ สัมผัสเสียสละ และระมัดระวัง ให้การทุกอย่างในหน้าที่เป็นไปอย่างถูกต้อง และเทียงตรงเป็นกลาง ด้วยความระลึกที่ตัวอยู่เสมอว่า การปฏิบัติตัว ปฏิบัติงานของตน มีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ส่วนรวม ของบ้านเมือง และของประชาชนทุกคน

6. คุณธรรมตามแนวพระราชดำริด้านความเมตตา เป็นคุณธรรมข้อหนึ่งที่อุปถัมภ์ และผูกพันคนไทยให้รวมกันเป็นเอกภาพ สามารถธำรงชาติบ้านเมืองให้มั่นคงเป็นอิสระยั่งยืนมาช้านาน คุณธรรม ข้อนั้นก็คือ ไมตรี ความมีเมตตาหวังดีให้กันและกัน คนที่มีไมตรีต่อกันจะคิดอะไร ก็คิดแต่ในทางสร้างสรรค์ ที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลกัน พุคะอะไรก็ให้เหตุผลเจรจากันด้วยความเข้าอกเข้าใจกัน ทำอะไรก็ช่วยเหลือร่วมมือกันด้วยความมุ่งมั่นมุ่งมั่นเจริญต่อกัน จึงขอให้ท่านทั้งหลายได้พิจารณาทบทวน ให้ทราบตระหนักแก้ไขอีกครั้งหนึ่งว่า ในภายในใจของคนไทยเรายังมีคุณธรรมข้อนี้อยู่หนักแน่นเพียงใด จักได้มั่นใจว่าเราจะสามารถรักษาประเทศชาติ และความเป็นไทย ของเราไว้ได้ยืนยาวตลอดไป

7. คุณธรรมตามแนวพระราชดำริด้านความถูกต้องเป็นธรรม และขอให้แต่ละฝ่าย แต่ละท่าน ตระหนักในความสำคัญของตำแหน่งหน้าที่ พยายามเร่งรัดปฏิบัติสรรพกิจ ให้สัมฤทธิ์ ประโยชน์แท้จริงตามเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามที่สถานการณ์ของบ้านเมืองเรา และประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคส่วนนี้ของโลก กำลังเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว ท่านทั้งหลาย จะต้องควบคุมสติให้มั่น ไม่หวั่นไหวไปกับเหตุวิกฤต ทำความคิดจิตใจให้หนักแน่น และเที่ยงตรงเสมอเหมือนกัน ที่จะยึดมั่นในเหตุผลความสุจริตถูกต้อง และประโยชน์สุขส่วนรวม แล้วมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความรู้ ความสามารถ ด้วยความเฉลียวฉลาดรอบคอบและความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก็จะร่วมกันปฏิบัติบริหารงานทุกด้าน ได้อย่างเข้มแข็ง เหนียวแน่น และประสบความสำเร็จ อันงดงามตามเป้าหมาย

8. คุณธรรมตามแนวพระราชดำริด้านความกตัญญู คือ การพัฒนานั้นจัดได้ว่าเป็นภารกิจ และนโยบายสำคัญของการปกครองบริหารประเทศของเรามาจนพอสมควรแล้ว แต่กระนั้น ก็เป็นที่ทราบกันว่า เรายังจะต้องพัฒนาต่อไปอีกมากในโอกาสนี้ จึงใคร่จะปรารภกับทุกท่านว่าการพัฒนาประเทศจะบรรลุผลตามเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยประกอบหลายอย่าง อย่างแรก ต้องมีคนดี คือ มีปัญญา มีความรับผิดชอบ มีความวิริยะอุตสาหะ เป็นผู้ปฏิบัติ อย่างที่สอง ต้องมีวิทยาการที่ดี เป็นเครื่องใช้ประกอบการ อย่างที่สาม ต้องมีการวางแผนที่ดี ให้พอเหมาะ พอควรกับฐานะ เศรษฐกิจ และทรัพยากรที่มีอยู่ โดยคำนึงถึงประโยชน์อันพึงประสงค์ของประเทศ และประชาชนเป็นหลักปฏิบัติ บัณฑิตเป็นผู้มีปัญญาความสามารถสูง เพราะได้รับการศึกษาอบรมมากย่อมเป็นที่หวังของคนทั่วไปว่าจะเป็นการกำลังสำคัญในการปฏิบัติบริหารงานของชาติให้วัฒนา ไปด้วยดีในทุก ๆ ด้าน ดังนั้น ทุกคนจึงควรจะได้ถือเป็นภาระหน้าที่ ที่จะต้องใช้ปัญญา ความรู้ ความสามารถของตนรับใช้สังคม และพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่จะทำได้

9. คุณธรรมตามแนวพระราชดำริด้านเพื่อประชาชนและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถือว่าเป็นแนวทางดำเนินชีวิตให้แก่พระสกนิกรของชาวไทยทั้งปวง ที่ถือว่าเป็นมงคล

ต่อชีวิต ดังนี้ มีพระราชดำรัสว่า ความเพียร หมายถึง ความเพียรที่จะข่มใจตัวเอง วิริยะ หมายถึง ความอดุสาหะ มีความขยัน สติ คือ ความรู้สึกได้ว่า อะไรเป็นอะไรนั้น สำคัญมาก ที่จะช่วยให้บุคคลหยุดคิดพิจารณาก่อนที่จะพูด การศึกษาเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญยิ่ง การสั่งสอนจากบิดามารดา อันเป็นความรู้เบื้องต้น และอบรมจิตใจให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม ระเบียบ วินัยนั้นจะเป็นผู้ที่มีความสำเร็จในอนาคต ความกตัญญูกตเวที คือ สภาพจิตที่รับรู้ความดี โดยศรัทธามั่นใจ คนมีความกตัญญูเป็นคุณสมบัติอันสำคัญยิ่ง สำหรับนักพัฒนา ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นพื้นฐานของความดีทุกอย่าง เด็ก ๆ จึงต้องฝึกฝน อบรมให้เกิดมีขึ้นในตนเอง คือ การไม่เบียดเบียนผู้อื่น งานจึงจะดำเนินไปได้โดยราบรื่น และบรรลุผล ตามที่มุ่งหมาย และคุณสมบัติของนักปฏิบัติงานพร้อมสมบูรณ์ แล้วท่านจะสามารถปฏิบัติภาระหน้าที่ ทุกอย่างให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างดีเลิศ

10. คุณธรรมตามแนวพระราชดำริด้านการศึกษา ซึ่งการศึกษาเล่าเรียนเป็นเรื่องที่ไม่มีสิ้นสุด ผู้ปรารถนาความเจริญในการประกอบกิจการงาน จะต้องหมั่นเอาใจใส่แสวงหาความรู้ให้เพิ่มพูนอยู่เสมอ มิฉะนั้นจะกลายเป็นผู้ที่ล้าสมัย หย่อนสมรรถภาพไป

11. คุณธรรมตามแนวพระราชดำริด้านการอ่าน การเขียน วิธีที่จะทำให้คนเป็นคนดีนั้นก็มี เช่น การศึกษา เมื่อก่อนนี้ ด้านการอ่านหนังสือ เขียนหนังสือเป็นมีมาก เปรียบเทียบกับประเทศอื่นค่อนข้างจะสูง คือ มีการอ่านเขียนได้เปอร์เซ็นต์สูง แต่มาปัจจุบันนี้น้อยลงเพราะว่าคนเพิ่มโรงเรียนหรือผู้ที่มีหน้าที่สอนน้อยลง เปรียบเทียบกัน อาจจะแย้งว่าสมัยนี้มีเทคโนโลยีสูงทำให้สามารถที่จะทำกิจการ โรงเรียน กิจการสั่งสอนแพร่ออกไปได้มากกว่า แต่ไม่มีอะไรแทนการอบรม ไม่มีอะไรแทนการบ่มนิสัย คือ การสอนนี้มีแบ่งเป็นอบรมแล้วก็บ่มนิสัย แต่ถ้าไม่มีผู้ที่อบรม ไม่มีผู้ที่บ่มนิสัย หรือเป็นคนที่คุณภาพต่ำ ผู้ที่ได้รับการอบรมบ่มนิสัยก็ย่อมคุณภาพต่ำเหมือนกัน อาจจะยิ่งร้ายกว่า แม้จะมีเทคโนโลยีขั้นสูง

นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ยังได้พระราชทานคุณธรรม 4 ประการ แก่ประชาชนชาวไทย เพื่อได้น้อมนำมาปฏิบัติ ไว้ดังนี้ (พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร . 2549 : ออนไลน์)

ประการแรก คือ การรักษาความสัจ ความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติ แต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

ประการที่สอง คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติในความดีนั้น

ประการที่สาม คือ การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัจสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด

ประการที่สี่ คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง คุณธรรมสี่ประการนั้น ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกฝัง และบำรุง ให้เจริญงอกงามขึ้น โดยทั่วกันแล้ว จะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุข ความร่มเย็น และมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคงก้าวหน้าต่อไปได้ดังประสงค์

ในส่วนของการศึกษานั้น พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชกุมาร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบรมราชโอรสองค์โต ทรงศึกษาที่ม่งสร้างพื้นฐานให้แก่แก่นักเรียน 4 ด้าน ดังนี้ (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. 2560 ข : ออนไลน์)

1. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง
  - 1.1 มีความรู้ความเข้าใจต่อชาติบ้านเมือง
  - 1.2 ยึดมั่นในศาสนา
  - 1.3 มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์
  - 1.4 มีความเอื้ออาทรต่อครอบครัว
2. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม
  - 2.1 รู้จักแยกแยะสิ่งที่ผิด - ชอบ / ชั่ว - ดี
  - 2.2 ปฏิบัติแต่สิ่งที่ชอบ สิ่งที่ดีงาม
  - 2.3 ปฏิเสธสิ่งที่ผิด สิ่งที่ชั่ว
  - 2.4 ช่วยกันสร้างคนดีให้แก่บ้านเมืองและชุมชนของตน
3. มีงานทำ - มีอาชีพ
  - 3.1 การเลี้ยงดูลูกหลานในครอบครัว หรือการฝึกฝนอบรมในโรงเรียนต้องมุ่งให้เด็กและเยาวชนรักงาน สู้งาน ทำงานสำเร็จ
  - 3.2 การฝึกฝนอบรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร ต้องมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนทำงานเป็น และมีงานทำในที่สุด
  - 3.3 ต้องสนับสนุนผู้สำเร็จหลักสูตรมีอาชีพ มีงานทำ จนสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว
4. เป็นพลเมืองดี
  - 4.1 การเป็นพลเมืองดี เป็นหน้าที่ของทุกคน
  - 4.2 ครอบครัว - โรงเรียน และสถานประกอบการ ต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี
  - 4.3 การเป็นพลเมืองดี คือ “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ” เช่น งานอาสาสมัคร งานบำเพ็ญประโยชน์ งานสาธารณกุศล ให้ทำด้วยความมีน้ำใจ และความเอื้ออาทร

สรุป คุณธรรมตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรมีทั้งหมด 11 ด้าน และพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ล้วนแต่เป็นสิ่งสำคัญที่เป็นแนวทางที่จะช่วยให้คนเรานั้นรู้ว่าควรจะทำอย่างไรให้เกิดความสุข ความเจริญของคนไทย เพราะถ้าคนเรามีความรู้คู่กับคุณธรรมแล้ว ย่อมมีแนวปฏิบัติที่ดีที่ถูกต้อง จึงจะสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก ๆ ได้โดยต้องผ่านการอบรม การศึกษาเล่าเรียน เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมอย่างยั่งยืน

### คุณลักษณะของผู้เรียนด้านคุณธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 14) ได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนัก สำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข โดย 8 คุณธรรมพื้นฐานประกอบด้วย

1. ขยัน คือ ผู้ที่มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างจริงจัง และต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกต้องควร สู้งานมีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รั้งงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง
2. ประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของ อย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย ของตนเองอยู่เสมอ
3. ซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียง หรืออคติ ไม่ใช้เล่ห์กลคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง
4. มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามในขอบเขต กฎ ระเบียบของโรงเรียน สถาบัน องค์กร และประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มที่ และตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม
5. สุภาพ คือ ผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ มีสัมมาคารวะ เรียบร้อย ไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่น ทั้งโดยวาจาและท่าทาง เป็นผู้มีการยาทตั้งมวางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

6. สะอาด คือ ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ฝึกฝนจิตใจไม่ให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกายใจ และสภาพแวดล้อม มีความโปร่งใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

7. สามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตน ทั้งในฐานะผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุมีผล ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์

8. มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และมีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์ สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

สรุปได้ว่า คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ตามแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ดังกล่าว ข้างต้น ประกอบด้วย ด้านความขยัน ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี ด้านความมีน้ำใจ นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อผู้เรียน เพราะเมื่อผู้เรียนมีลักษณะของพฤติกรรมของคุณธรรมทั้ง 8 ประการแล้ว ทำให้ผู้เรียน เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

สรุป แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม คือหลักคุณงามความดี ที่ประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยทางสังคม ถ้าหากคนในสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม จะส่งผลให้ประเทศชาติเกิดความสงบสุขร่มเย็นและเจริญก้าวหน้า เพราะหากคนเรา มีความรู้คุณธรรมแล้ว ย่อมมีจริยธรรมในแนวปฏิบัติที่ดีที่ถูกต้อง จะสามารถเป็นแบบอย่างที่ดี ให้กับเด็ก ๆ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และส่งผลให้ ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรืองมั่นคงถาวรสืบไป

## แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม

### การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนจากแนวคิดของนักการศึกษาอย่างหลากหลาย ดังนี้

ศิลป์กร จุมพิษ และคณะ (2557 : 113 - 114) ได้สรุปกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนได้ดังนี้

1. ด้านความขยันหมั่นเพียร มีแนวทางการจัดกิจกรรมดังนี้
  - 1.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติ
  - 1.2 ควรมีตารางการทำงานและบันทึก ในแต่ละวัน โดยมี ครู ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน
  - 1.3 มีการศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกสถานศึกษา
  - 1.4 มีการจัดแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ในเวลาว่าง
  - 1.5 ครู ผู้ปกครองมีการมอบหมายงานทั้งงานที่บ้านและที่สถานศึกษา
  - 1.6 ครูมีการตรวจสอบงานทุกครั้งที่มีการมอบหมายงานเพื่อให้นักเรียนทำงานให้เสร็จตามเวลา
2. ด้านความประหยัด มีแนวทางการจัดกิจกรรมดังนี้
  - 2.1 สถานศึกษามีการจัดโครงการออมทรัพย์และกิจกรรมสหกรณ์
  - 2.2 ครูผู้สอนมีการฝึกปฏิบัติงานเป็นประจำ โดยเฉพาะกิจกรรม โครงการ งานช่างงานเกษตร
  - 2.3 สถานศึกษามีการรณรงค์การประหยัดน้ำประหยัดไฟ
  - 2.4 สถานศึกษาออกกฎระเบียบในการใช้ และนำสิ่งของมีค่ามาสถานศึกษา
  - 2.5 ครูผู้สอนมีการฝึกงานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้จากเศษวัสดุเหลือใช้ให้เป็นอาชีพจัดตั้งธนาคารขยะเป็นรายได้
  - 2.6 นักเรียนมีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายส่วนตัว
3. ด้านความสุขภาพ มีแนวทางการจัดกิจกรรมดังนี้
  - 3.1 ครู และกรรมการนักเรียนมีการยืนรับนักเรียนทุกวันที่หน้าประตูสถานศึกษา
  - 3.2 สถานศึกษามีการอบรมมารยาทไทยทุกวันสุดสัปดาห์ และอบรมธรรมะทุกเดือน
  - 3.3 สถานศึกษามีการกำหนดระเบียบในการแต่งกายของนักเรียน โดยมีการตรวจเครื่องแต่งกายทุกวันในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน
  - 3.4 ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองทำเป็นต้นแบบในการพูดจาของนักเรียน
  - 3.5 ครูมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอน



3.6 สถานศึกษามีมาตรการลงโทษ โดยการปรับนักเรียนที่พูดคำหยาบ หรือให้บำเพ็ญประโยชน์ในสถานศึกษา

บัณฑิตา บัณฑิตน์ (2562 : 41 - 42) ได้สรุปแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียน ได้รู้จักคิด มีการฝึกปฏิบัติเสมอ ๆ ทั้งด้านความประพฤติ จิตใจ และปัญญา เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามในชีวิต สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ลักษณะประกอบด้วย

1. กิจกรรมเสริมเนื้อหาสาระตามหลักสูตร เช่น
  - 1.1 พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ
  - 1.2 ประกวดมารยาทชาวพุทธ
  - 1.3 กิจกรรมค่ายพุทธบุตร
  - 1.4 กิจกรรมบริหารจัดการจิตเจริญปัญญา
  - 1.5 เรียนธรรมศึกษา/สอบธรรมศึกษา
  - 1.6 บรรพชาสามเณรฤดูร้อน
2. กิจกรรมประจำวัน/ประจำสัปดาห์
  - 2.1 กิจกรรมหน้าเสาธง
    - 2.1.1 กิจกรรมเคารพธงชาติ รำลึกถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
    - 2.1.2 กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ แผ่เมตตาและสงบนิ่งทำสมาธิ
    - 2.1.3 กิจกรรมพุทธศาสนสุภาษิตแต่ละบท
    - 2.1.4 กิจกรรมน้อมไหว้พี่ (ในแถวหน้าเสาธง)
    - 2.1.5 กิจกรรมเดินแถวเข้าห้องเรียนอย่างมีสติ
  - 2.2 กิจกรรมทำความดีระหว่างวัน
    - 2.2.1 กิจกรรมเดินอย่างมีสติก่อนเข้าโรงอาหาร
    - 2.2.2 กิจกรรมกล่าวคำพิจารณาอาหารก่อนรับประทานอาหาร
    - 2.2.3 กิจกรรมรับประทานอาหารอย่างมีสติ
    - 2.2.4 กิจกรรมขอบคุณหลังรับประทานอาหาร
    - 2.2.5 กิจกรรมนั่งสมาธิก่อนเรียน 5 นาที
  - 2.3 กิจกรรมก่อนเลิกเรียน
    - 2.3.1 กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์
    - 2.3.2 กิจกรรมรำลึกพระคุณของพระรัตนตรัยและคุณของบิดามารดา ครูอาจารย์
    - 2.3.3 กิจกรรมบันทึกความดีประจำวัน

- 2.4 กิจกรรมประจำสัปดาห์/เดือน/วันที่สถานศึกษา
- 2.4.1 กิจกรรมนิมนต์พระภิกษุมาสอนกิจกรรมในโรงเรียน
  - 2.4.2 กิจกรรมสวดมนต์สรภัญญะประจำสัปดาห์
  - 2.4.3 กิจกรรมทำบุญตักบาตร
  - 2.4.4 กิจกรรมเนื่องในโอกาสวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
3. กิจกรรมวันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันมาฆบูชา และวันเข้าพรรษาควรจัดกิจกรรม ดังนี้
- 3.1 ทำบุญตักบาตรบริเวณหน้าสนามสถานศึกษา
  - 3.2 ฟังพระเทศน์ (โดยนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการพิธีกรรม)
  - 3.3 เวียนเทียนที่วัดหรือสถานศึกษา
  - 3.4 ร่วมกับชุมชนหล่อเทียนพรรษาและแห่เทียนพรรษา
  - 3.5 สถานศึกษาจัดบรรยายกาศวันสำคัญทางศาสนา โดยระดับชั้นทิวสีเหลืองเชิญชมธรรมจักร ธงฉัพพรรณรังสี เปิดเพลงธรรมะ (เสียงตามสาย)
  - 3.6 สถานศึกษาจัดนิทรรศการ หรือจัดบอร์ดถึงประวัติ ความสำคัญของวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา
4. กิจกรรมพิเศษอื่น ๆ
- 4.1 กิจกรรมตอบปัญหาธรรมะ
  - 4.2 กิจกรรมวันสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
  - 4.3 กิจกรรมการประเมินผลการทำความดี
  - 4.4 กิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ทำความดี
  - 4.5 กิจกรรมอาสาทวิเศษ
  - 4.6 กิจกรรมต้นไม้พูดได้
  - 4.7 กิจกรรมการกำหนดทักษะและความรู้ทางพุทธศาสนา
  - 4.8 กิจกรรมสมาทานศีลในวันพระ
  - 4.9 กิจกรรมพัฒนาศาสนสถาน
  - 4.10 กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม
  - 4.11 กิจกรรมอธิษฐานจิตก่อนเรียน
  - 4.12 กิจกรรมถือศีล นอนวัด ปฏิบัติธรรมช่วงเข้าพรรษา
  - 4.13 กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ เช่น ครูทักทายนักเรียนด้วยความเมตตา นักเรียนแสดงความเคารพครูด้วยความอ่อนน้อม

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2559 : 30 - 31) ได้กล่าวถึงวิธีดำเนินการพัฒนา กิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียน ประกอบด้วย 6 กิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมสร้างการรับรู้และการพัฒนาศักยภาพครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ เป็นการ ประชุมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้บริหาร ครู เขตพื้นที่ และผู้เกี่ยวข้อง โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม หลังจากที่โรงเรียน ตัดสินใจสมัครใจเข้าสู่การพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม โดยจัดอบรมให้กลุ่มครูแกนนำ และกลุ่ม นักเรียนแกนนำ เพื่อให้เป็นกลุ่มปฏิบัติงานริเริ่มร่วมกับผู้บริหาร

2. กิจกรรมการจัดทำแผนและโครงการคุณธรรม เป็นการจัดทำรายละเอียดของคุณธรรม อัตลักษณ์และโครงการคุณธรรมซึ่งจะดำเนินงานโดยโรงเรียนเองทุกชั้นตอน และต้องอาศัยภาวะ ผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวผลักดัน โดยมีครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ เป็นผู้ช่วยขับเคลื่อน เป็นหลักในโรงเรียน และทุกคนต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม รวมทั้งพัฒนา สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม

3. กิจกรรมนิเทศติดตาม เป็นการจัดทีมให้มีการนิเทศติดตามการทำงาน เพื่อให้ คำแนะนำ คำปรึกษา และเป็นกำลังใจในการปฏิบัติงานคุณธรรมให้มีความต่อเนื่อง อาจจัดเป็นการนิเทศ ภายใน หรือการนิเทศจากบุคคลภายนอก ก็ได้

4. กิจกรรมรายงานความก้าวหน้า เป็นการจัดประชุมนำเสนอรายงานความก้าวหน้าใน การปฏิบัติงาน ครบ 6 เดือน และครบปี มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่ม โรงเรียนพัฒนาคุณธรรมใน ภูมิภาคใกล้เคียง และการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล ทั้งด้านสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อ สร้างเครือข่ายการทำงานคุณธรรมร่วมกัน

5. กิจกรรมประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในโรงเรียน เป็นการประเมิน หา พฤติกรรมที่พึงประสงค์ใน โรงเรียนที่เพิ่มขึ้น และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดน้อยลง ตามที่ โรงเรียนกำหนดเป้าหมายไว้ในแผน และวิเคราะห์หาปัจจัยของความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียน คุณธรรม

6. การบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นงานอำนวยความสะดวกให้เกิดการขับเคลื่อนการ พัฒนาโรงเรียนคุณธรรมให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมุ่งผลสำเร็จตามเป้าหมายและ ระยะเวลาที่กำหนดไว้

พระครูโสภณภัทรเวทย์ และคณะ (2563 : 21) ได้กล่าวถึงวิธีดำเนินการการพัฒนา กิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียน ประกอบด้วย

1. แต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบ

2. ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาในทิศทางนโยบายและมาตรการการพัฒนากิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียน สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน

3. คณะกรรมการบริหารนำเสนอรูปแบบการพัฒนากิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียน สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นชอบ

5. ประชุมชี้แจงคณะกรรมการ และชุมชนเครือข่ายรับฟังความคิดเห็นและวางแผนดำเนินการร่วมกัน

6. ร่วมจัดการเรียนการสอนในการพัฒนากิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนตามแผนงานที่กำหนดร่วมกัน

7. ร่วมตรวจสอบงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ดำเนินการในการจัดการเรียนการสอนในการพัฒนากิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียน อย่างเป็นระบบ สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้

8. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในการพัฒนากิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียน โดยมีการประเมินผลสรุปรายงานผลการดำเนินการในภาพรวม และเผยแพร่ให้แก่ผู้ปกครองและชุมชนต่อไป

สรุปได้แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน เป็นการจัดกิจกรรมเสริมที่หลากหลาย สอดแทรกทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้บริหาร โรงเรียนเป็นตัวผลักดันโดยมีครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ เป็นผู้ช่วยขับเคลื่อนเป็นหลักในโรงเรียนเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด มีการฝึกปฏิบัติเสมอ ๆ ทั้งด้านความประพฤติ จิตใจ และปัญญา เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามในชีวิต

#### **การจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม**

กระทรวงการทองเที่ยวและกีฬา กรมพลศึกษา (2557 : 16) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไว้ สรุปได้ดังนี้

1. เพื่อที่จะอบรมนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีศีลธรรมเป็นพลเมืองดี มีความคิดชอบ ทำชอบ ประพฤติชอบ

2. ควรจะอบรมนักเรียน รวมทั้งนักศึกษามหาวิทยาลัยให้รู้จักใช้ความคิดรู้จักบำรุงสติปัญญาให้เฉียบแหลม เพื่อนำมาใช้ประโยชน์แก่ตนและแก่ประชาชน

3. ฝึกนักเรียนให้มีความรู้สำหรับใช้ประกอบอาชีพ โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น พร้อมได้แสดงทัศนะเพิ่มเติมอีกว่า การศึกษาอบรมดังกล่าวไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในสถานศึกษาเท่านั้น นักเรียนควรจะได้รับ การอบรมจากที่บ้าน ข้อนี้สำคัญมากแม้จะเป็นเรื่องที่รู้ ๆ กันอยู่ แต่ด้วยสมัยปัจจุบัน

พ่อแม่ ผู้ปกครอง มักโยนความรับผิดชอบไปให้ครู-อาจารย์ และสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับวิชาการและวิชาชีพตามข้อ 2 และข้อ 3 ผู้ใดได้รับการศึกษาในระดับต่ำก็จะได้รับประโยชน์น้อย แต่ถ้าการศึกษาสูงขึ้นไปก็จะได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้น แต่หากผู้ใดมีสันดานเลวและบกพร่องในข้อ 1 คือ ปราศจากความซื่อสัตย์สุจริตและศีลธรรม คุณประโยชน์ที่จะได้รับจากข้อ 2 และข้อ 3 ย่อมกลายเป็นโทษ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560 : 115) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่การพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม ประกอบด้วย

1. ส่งเสริมการปลูกฝัง บ่มเพาะ และหล่อหลอมคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ (พึงพาตนเอง ซื่อสัตย์ มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม) ของครอบครัวในการเลี้ยงดูบุตรหลาน โดยใช้กิจกรรมที่เป็นวิถีชีวิตประจำวัน

2. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนและ กิจกรรมการเรียนรู้อารมณ์ร่วมกันของครอบครัว กลุ่มสนใจ และชุมชน ที่สอดคล้องคุณธรรมจริยธรรม ความมีวินัย จิตสาธารณะ รวมทั้งบูรณาการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม คนตรี กีฬา เข้ากับกระบวนการเรียนรู้และวิถีชีวิต

3. จัดกิจกรรมหล่อหลอมพฤติกรรมและวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์ให้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของคนในสังคมไทย อาทิ การตรงต่อเวลา การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง การทำงานเป็นกลุ่มคณะ

4. สร้างมาตรฐานผู้เรียนที่เรียนดี มีวินัย มีคุณธรรม และรักสันติ

5. มุ่งสร้างพื้นฐานชีวิตหรืออุปนิสัยที่มั่นคง เข้มแข็งให้แก่ผู้เรียน อาทิ การสร้างบุคลิก และอุปนิสัยที่ดีงาม (Character Education)

6. ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของนักเรียน/นักศึกษาในการเผยแพร่ สืบสาน สร้างสรรค์ค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงาม และเฝ้าระวังค่านิยมและวัฒนธรรมที่ไม่พึงประสงค์

7. ส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

พระครูโสภณภัทรเวทย์ และคณะ (2563 : 22) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่การพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม ประกอบด้วย

1. ดำเนินการในรูปคณะกรรมการระดับสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์หลากหลาย เพื่อจะได้ร่วมกันพิจารณาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณธรรมให้แก่นักเรียน

2. กำหนดคณะทำงานผู้รับผิดชอบร่วมกัน

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิด ตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ สามารถปรับตัวได้ อย่างเหมาะสม

5. จัดกิจกรรมนักเรียนที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันเอื้ออาทรและสมานฉันท์

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม ที่ได้กล่าวข้างต้น มีการดำเนินการในรูปคณะกรรมการระดับสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์หลากหลาย เพื่อจะได้ ร่วมกันพิจารณาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดกิจกรรมที่ ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

สรุปได้ว่า การพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นกระบวนการที่จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมนักเรียน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร โรงเรียนเป็นตัวหลักต้น โดยมีครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ เป็นผู้ช่วยขับเคลื่อนเป็นหลัก ในโรงเรียน เป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด มีการฝึกปฏิบัติ สม่าเสมอ ทั้งด้านความประพฤติ จิตใจ ปัญญา เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามในชีวิต และมีพฤติกรรม ที่พึงประสงค์

#### **กระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.**

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 : 2 - 6) ได้กล่าวถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดความสำเร็จ เป้าหมาย กรอบแนวคิด และตัวชี้วัด โรงเรียนคุณธรรมของโครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ไว้ดังนี้

#### **ความเป็นมาของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.**

โครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธาน เดินตามรอย เบื้องพระยุคลบาท ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถ บพิตร ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร

พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินงานตามนโยบายภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม โดยร่วมหารือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ อีกทั้งรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เพื่อให้เยาวชนทุกคนมีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

โดยผลการหารือสรุปได้ว่า การพัฒนาคุณธรรมให้กับเยาวชนของชาติจำเป็นต้องดำเนินการจัดทำ “โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.” เพื่อพัฒนาโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้นักเรียน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ตระหนักรู้ เข้าใจ และมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ชี้นำ คุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติ และสร้างความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี รวมทั้งสร้างเครือข่าย ชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรม โดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงาน และองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรม อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

รูปแบบของโรงเรียนคุณธรรมนั้น เป็นเรื่องที่ไม่ซับซ้อนและทำได้ง่าย เป็นการลงทุนต่ำ แต่ได้กำไรมาก และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนได้จริง โดยหลักการของโรงเรียนคุณธรรมสามารถนำไปใช้ได้กับโรงเรียนในทุกศาสนา ไม่ผูกขาดกับศาสนาใดศาสนาหนึ่ง เปรียบเสมือนเป็นคุณธรรมสากล ที่จะช่วยให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ในโรงเรียน “ลดลง” และส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ “เพิ่มขึ้น” ซึ่งนับเป็นการพัฒนาเยาวชน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้อย่างยั่งยืน

#### **วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.**

1. เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ตระหนักรู้ เข้าใจ และมีกระบวนการคิด อย่างมีเหตุผล ชี้นำ คุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติสร้างความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี และภูมิใจ ในการทำความดี

2. เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรม โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงาน และองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจน และมีความต่อเนื่อง

**ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.**

1. จำนวนนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น
2. จำนวนผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่ได้รับการพัฒนาให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น
3. จำนวนผู้บริหาร ครู และนักเรียน ที่ได้รับการปลูกฝังคุณธรรม 5 ประการ คือ ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ อุทิศคุณธรรม

### **เป้าหมายของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.**

1. **เป้าหมายเชิงปริมาณ** โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ได้กำหนดเป้าหมายของการดำเนินงาน โดยมีตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ในปีการศึกษา 2560 ที่กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 225 เขต และโรงเรียนในสังกัด สพฐ. ร้อยละ 35 เข้าร่วมโครงการ และขยายผลการดำเนินงาน ให้มีความครอบคลุมโรงเรียนทุกแห่ง ในปีการศึกษา 2561

2. **เป้าหมายเชิงคุณภาพ** ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนทุกคนมีความตระหนักรู้ เข้าใจ และคิดอย่างมีเหตุผล ชื่นชอบคุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติ สร้างความรู้สึกศรัทธาชื่นชมยินดี ภูมิใจในการทำความดี และร่วมกันสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรม ด้วยการขอความร่วมมือจากหน่วยงาน และองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจน ต่อเนื่อง และยั่งยืน

### **กรอบแนวคิดของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.**

โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธาน เดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ตามพระราชประสงค์ของ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยโรงเรียนแต่ละแห่งต้องวิเคราะห์คุณธรรมอัตลักษณ์ของตนเอง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน รวมไปถึงการพัฒนาผู้บริหาร ครู และนักเรียนตามกรอบแนวคิดโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ดังนี้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



ตาราง 1 แนวคิดโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

คุณธรรม	นิยาม
พอเพียง	การดำรงชีวิตพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร โดยทำพอประมาณ ให้เหมาะสมกับตนเอง ไม่ฟุ้งเฟ้อ และฝึกตนเองให้รู้จักความพอดี พอเหมาะ ถ้าไม่พอดี ไม่พอเหมาะก็จะเกิดความทุจริตในใจได้
กตัญญู	เป็นคุณธรรมพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งในสังคมมนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกับ สัมพันธกับบุคคลต่าง ๆ ได้แก่ พ่อ แม่ ครู อาจารย์ ญาติพี่น้อง เป็นต้น ความกตัญญูเป็นคุณธรรมที่มนุษย์ควรปฏิบัติ และไม่หลงลืมตัว เมื่อเกิดความสำเร็จต้องยกย่องเชิดชูบุพการี ครู อาจารย์ และทุกคนที่มีส่วนร่วม
ซื่อสัตย์ สุจริต	ยึดพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ว่า ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานของความดีทุกอย่าง เด็ก ๆ จึงต้องฝึกฝน อบรม ให้เกิด มีขึ้น ในตนเอง เพื่อจักได้เติบโตขึ้นเป็นคนที่มิประโยชน์ และมีชีวิตที่สะอาด ที่เจริญมั่นคง (พระราชทานเพื่ออัญเชิญลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก ปีพุทธศักราช 2531)
อุดมการณ์ คุณธรรม	การเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยการบริหาร หรือการปกครองที่มีความถูกต้อง มีความยุติธรรม ร่วมมือ ร่วมใจกัน มุ่งมั่น ให้ระบบ การศึกษาของชาติ ดำเนินไปด้วยความมั่นคง ยั่งยืน ด้วยจิตสำนึก ทศนคติ พฤติกรรม ที่เต็มเปี่ยมด้วยคุณธรรม และจริยธรรม พร้อมทั้งใช้หลักการให้โอกาสประชาชนมีส่วนร่วม รับรู้
ความ รับผิดชอบ	ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ต้องมีจิตสำนึกในบทบาท และหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติหน้าที่ ให้ดีที่สุด เคารพกฎเกณฑ์ กติกา พร้อมให้ตรวจสอบการกระทำได้เสมอ โดยพร้อม เพื่อให้อุบลกุลาน เยาวชน ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อสร้างคน ดีให้บ้านเมือง

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ที่มา : สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2560 : 5

### ตัวชี้วัดโรงเรียนคุณธรรมของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

1. มีอุดมการณ์คุณธรรมในการพัฒนาในโรงเรียนคุณธรรม
2. มีกลไกและเครื่องมือในการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมร่วมกันทั้ง โรงเรียน
3. มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ สุจริต อดทน และเสียสละ ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น
4. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดน้อยลง
5. มีกระบวนการ มีส่วนร่วม และสร้างความรับผิดชอบ จากผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน
6. มีองค์ความรู้ นวัตกรรมด้านคุณธรรมฯ และบูรณาการไว้ในชั้นเรียน
7. เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรมฯ

### มาตรฐาน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 : 8 - 9) ได้กำหนดมาตรฐาน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ไว้ 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 โรงเรียน

ด้านที่ 2 ผู้บริหาร

ด้านที่ 3 ครู

ด้านที่ 4 นักเรียน

### กระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 : 10 - 58) ได้กำหนดกระบวนการพัฒนาคุณธรรม โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามมาตรฐาน 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 โรงเรียน

โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นโรงเรียนที่มีบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และแหล่ง เรียนรู้ที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรม มีแผนพัฒนาคุณธรรมที่ต่อเนื่องยั่งยืน บุคลากรในโรงเรียนประพฤติปฏิบัติตนตามคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีคุณธรรมและความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์สู่สาธารณชน สร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทำให้เกิดการยอมรับ หรือยกย่องเชิดชูเกียรติ จากหน่วยงานภายในหรือภายนอก โดยมีกระบวนการดังนี้

1.1 การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียน โรงเรียนสะอาด บรรยากาศร่มรื่น สวยงามปลอดภัย มีสถานที่ในการปลูกฝัง ปฏิบัติด้านคุณธรรมและมีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรม

1.2 มีแผนพัฒนาคุณธรรม โรงเรียนมีแผนพัฒนาด้านคุณธรรมที่เป็นระบบต่อเนื่อง

### 1.3 คุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนหรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

โรงเรียนดำเนินการค้นหาปัญหา สาเหตุ กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกและคุณธรรมในการแก้ปัญหา กำหนดกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนปฏิบัติตามคุณธรรม อัตลักษณ์ของโรงเรียนหรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

1.4 มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีข้อมูลสารสนเทศด้านคุณธรรม มีการจัดป้ายนิเทศด้านคุณธรรม จัดทำเอกสารเผยแพร่ และเผยแพร่ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์

1.5 สร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียน โรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก และมีการสร้างเครือข่ายกับองค์กรทางศาสนา

1.6 การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสของโรงเรียน โรงเรียนผ่านการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

1.7 ได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ จากหน่วยงานภายในหรือภายนอก โรงเรียนได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติจากหน่วยงานภายในและภายนอก โดยการได้รับความร่วมมือในการดำเนินงานจากทุกภาคส่วนและได้รับรางวัลด้านคุณธรรม

สรุปกระบวนการพัฒนาคุณธรรม สพฐ. ด้านโรงเรียน โรงเรียนต้องจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียน มีแผนพัฒนาคุณธรรมที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียน ปฏิบัติตาม คุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนหรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง มีการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมทั้งภายใน โรงเรียน ระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียน และกับหน่วยงานภายนอก โรงเรียนได้เข้าร่วมประเมินผ่านการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ จนได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูจากหน่วยงานภายในหรือภายนอก

### ด้านที่ 2 ผู้บริหาร

ผู้บริหารเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจด้านคุณธรรม มีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ บริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ มีการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วม ประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และได้รับการยอมรับ หรือยกย่องเชิดชูจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรภายในหรือภายนอก โดยมีกระบวนการดังนี้

#### 2.1 มีความรู้ ความเข้าใจด้านคุณธรรม ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม

โดยเป็นวิทยากรด้านคุณธรรม ผ่านการประเมินที่เกี่ยวข้องกับด้านคุณธรรม มีผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม หรือผลงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านคุณธรรม และเป็นผู้นำกิจกรรมด้านคุณธรรม ในระดับต่าง ๆ

2.2 มีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ ผู้บริหารมีโครงสร้างการบริหารงานด้านคุณธรรม มีรูปแบบ/นวัตกรรม ในการบริหารงานด้านคุณธรรม มีกระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงาน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาด้านคุณธรรม

2.3 บริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ ผู้บริหารปฏิบัติงานให้เป็นไปตามคู่มือ/แนวปฏิบัติ/เอกสาร โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีความพึงพอใจด้านความโปร่งใส เป็นธรรม จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีผลการปฏิบัติงาน และมีการเผยแพร่สู่สาธารณชน

2.4 ประพฤติปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดี และได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติผู้บริหารประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการครองตน ครองคน ครองงาน และได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ

สรุปกระบวนการพัฒนาคุณธรรม สพฐ. ด้านที่ 2 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในการขับเคลื่อนการบริหารงานและการประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีโครงสร้างการบริหารงานด้านคุณธรรม โดยมีรูปแบบ/นวัตกรรมในการบริหารงานด้านคุณธรรม พร้อมทั้งได้นิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงาน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ

### ด้านที่ 3 ครู

ครูโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. หมายถึง ครูมีความรู้ ความเข้าใจด้านคุณธรรม จริยธรรม สามารถจัดการเรียนการสอน ปลูกฝัง และประเมินคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สามารถเป็นวิทยากร สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรภายในหรือภายนอก โดยมีกระบวนการ ดังนี้

3.1 ความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม ครูมีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม จริยธรรม กระบวนการจัดการเรียนการสอน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม วิธีการประเมินคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนตามคุณธรรมอัตลักษณ์และกรอบแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

3.2 การจัดการเรียนรู้ ปลูกฝัง และประเมินคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณธรรมอัตลักษณ์หรือตามกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

โดยผ่านโครงการคุณธรรมและกิจกรรมอื่น ๆ นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ มีสื่อ นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรม วัดและประเมินผลด้านคุณธรรม นำผลการประเมินไปปรับปรุง พัฒนานักเรียน

3.3 ความสามารถในการเป็นวิทยากรคุณธรรม ครูมีความรู้ความเข้าใจ คุณธรรม อัตลักษณ์ และกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีรูปแบบ/เทคนิค/วิธีการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ คุณธรรมอัตลักษณ์ และกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีคู่มือ สื่อ ในการถ่ายทอดความรู้ ที่หลากหลาย

3.4 การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม ครูมีการสร้างเครือข่ายภายในโรงเรียน กับครู โรงเรียนอื่น กับหน่วยงานภายนอก องค์กรทางศาสนามีการเผยแพร่ผลงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ ชัดเจน เป็นรูปธรรม

3.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครูมีผลงานและนำผลงาน การพัฒนาคุณธรรมอัตลักษณ์หรือ กรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มาจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรในสถานศึกษา กลุ่ม โรงเรียน/สหวิทยาเขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/จังหวัด ภูมิภาคและระดับประเทศ

3.6 ความประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม ครูมีความประพฤติ ปฏิบัติตนตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. 5 ประการ และ เป็นแบบอย่างที่ดี

3.7 การยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ จากบุคคลหน่วยงาน องค์กรภายในหรือภายนอก ครูได้รับการยอมรับ หรือยกย่องเชิดชูเกียรติจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรภายในหรือภายนอก ระดับสถานศึกษา ระดับกลุ่ม โรงเรียน/สหวิทยาเขต ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/จังหวัด และระดับภูมิภาค/ประเทศ

สรุปกระบวนการพัฒนาคุณธรรม สพฐ. ด้านครู ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจคุณธรรม อัตลักษณ์และกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณธรรม อัตลักษณ์หรือตามกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยผ่านโครงการคุณธรรม และกิจกรรมอื่น มีการสร้างเครือข่ายภายใน โรงเรียน โรงเรียนอื่น และกับหน่วยงานภายนอก/องค์กรทางศาสนา มี ผลงานและนำผลงานจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประพฤติปฏิบัติตน ตามคุณธรรม อัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตลอดจนได้รับการยอมรับ หรือยกย่องเชิดชูเกียรติ จากบุคคลหน่วยงาน องค์กรภายในหรือภายนอก

#### ด้านที่ 4 นักเรียน

นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมสามารถจัดทำโครงการคุณธรรม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้นำด้านคุณธรรม สร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วม ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น โดยมีกระบวนการดังนี้

4.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

4.2 โครงการคุณธรรม นักเรียนได้ทำโครงการคุณธรรม ตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. นำเสนอ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสรุปองค์ความรู้จากโครงการคุณธรรม สามารถเป็นแบบอย่างให้กับโรงเรียนอื่นได้ รวมถึงมีการเผยแพร่สู่สาธารณชนในรูปแบบต่าง ๆ

4.3 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี นักเรียนประพฤติปฏิบัติตนตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณธรรมอัตลักษณ์ตามที่สถานศึกษา กำหนด ได้รับการยอมรับจากชุมชนและได้รับรางวัลระดับต่าง ๆ

4.4 เป็นผู้นำทางด้านคุณธรรม นักเรียนเป็นผู้มีอุดมการณ์ด้านคุณธรรม มีความรับผิดชอบและกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในการจัดกิจกรรม นำเสนอผลงานคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

4.5 การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม นักเรียนจัดตั้งกลุ่ม/ชุมนุม/ชมรมตามความสนใจ ปฏิบัติกิจกรรม ขยายผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านคุณธรรมภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

4.6 พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น นักเรียนในโรงเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพิ่มขึ้น และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

สรุปกระบวนการพัฒนาคุณธรรม สพฐ. ด้านนักเรียน ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม มีโครงการคุณธรรม ตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สามารถนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการคุณธรรม และมีการสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากโครงการคุณธรรม ตลอดจนมีการเผยแพร่โครงการคุณธรรม สู่สาธารณชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เอกสาร แผ่นพับ สื่อ สิ่งพิมพ์ เสียงตามสาย ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีอุดมการณ์ด้านคุณธรรม มีความรับผิดชอบ มีความเป็นผู้นำ กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรม ภาพรวมนักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น

### การขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 : 60 - 64) ได้กำหนดให้มีการขับเคลื่อนตามโครงการและกิจกรรมสำคัญ เพื่อส่งเสริมกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. 5 โครงการ ดังนี้

1. โครงการสร้างคนดีให้บ้านเมือง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานักเรียนให้รู้และเข้าใจ ในการคิดค้น เลือกใช้ ผลิตภัณฑ์คุณธรรม พร้อมทั้งสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนานาชาติได้
2. โครงการเสริมสร้างคุณธรรมให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา “โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 100,000 คน จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม
3. โครงการสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 225 เขต และโรงเรียนคุณธรรมจำนวน 10,000 โรงเรียน ผ่านการประเมินคุณธรรม
4. โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลโครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และสะดวกต่อการพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
5. โครงการพัฒนานวัตกรรมการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานวัตกรรมการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภายนอก

สรุป กระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธาน เดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรตามพระราชประสงค์ ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการกำหนดมาตรฐาน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ไว้ 4 ด้าน คือด้านโรงเรียน ด้านผู้บริหาร ด้านครู และด้านนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

## การดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการ “โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.” อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ประกอบด้วย 5 โครงการหลัก ได้แก่ 1) โครงการสร้างคนดีให้บ้านเมือง 10,000 คน 1,000 โรงเรียน 2) โครงการเสริมสร้างคุณธรรมให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา 3) โครงการสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. 4) โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และ 5) โครงการพัฒนานวัตกรรมสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก โดยขยายผลการดำเนินงานไปสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 225 เขต และโรงเรียนในสังกัด สพฐ. 19,082 โรงเรียน (กรมการศาสนา, 2562 : 30)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 กำหนดพันธกิจและทิศทาง ของการพัฒนาการศึกษาว่า การศึกษาเป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และทัศนคติ และเป็นกระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และการเรียนรู้ การพัฒนาคนให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ในแนวทางที่ดี เพื่อให้บรรลุถึงขีดความสามารถ ในด้านพันธกิจ มุ่งเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียน ให้มีอัตลักษณ์ความเป็นไทยและมีความสมดุลทั้งทักษะวิชาการ ทักษะวิชาชีพ และดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ครูสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และทุกภาคส่วน ให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสอดคล้องกับทิศทางและพันธกิจ ในปีงบประมาณ 2560 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ได้รับความจตุรบรรพมาเพื่อขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จึงมอบหมายให้กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบในการขับเคลื่อนนโยบาย และมีนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ทั้งหมด โดยให้ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบ ที่ได้รับการอบรมมาขยายผลให้กับโรงเรียนบ้านเขาหิน และโรงเรียนบ้านตาหลังใน เพื่อเป็นโรงเรียนแกนนำ จากนั้น โรงเรียนแกนนำจะเป็นวิทยากรอบรมให้โรงเรียนในสังกัด สพฐ. จำนวน 145 โรงเรียน ผู้บริหาร และครู 2,030 คน (ครบ 100%) ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เป็นต้นมาทุกโรงเรียนก็จะเป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เมื่อกลับไปโรงเรียนจะต้องพัฒนาความรู้ความเข้าใจทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านกระบวนการที่กำหนด ตามรูปแบบของคุณธรรมอัตลักษณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตร และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยจะต้องดูพฤติกรรมที่เป็นปัญหาแล้วนำมากำหนดเป็นคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน มีการสร้างภาคีเครือข่ายส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอการสนับสนุนการประเมินผล เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมที่เราฝึกนั้นให้เกิดเป็นวิถี ให้คนดีเชิดชูคนดี และมีการขยายผลสู่โรงเรียนที่ใกล้เคียง ในสำนักงานเขตเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมต่อไป (สากล พรหมศิริเดช. สัมภาษณ์. 2563)



จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการดำเนินโครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ได้ตระหนักถึงความสำคัญว่าโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นโครงการที่ดี ต้องทำทันที ต้องทำพร้อมกัน มีนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ทั้งหมด จำนวน 145 โรงเรียน ผู้บริหาร และครู 2,030 คน (ครบ 100%) ผู้บริหาร ครู นักเรียน รู้ เข้าใจเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ตามรูปแบบของคุณธรรมอัตลักษณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตร และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล เห็นคุณค่าแห่งคุณธรรมความดี มีความรู้สึกผิดชอบ ชั่วดี และภูมิใจในการทำดี ให้คนดีเชิดชูคนดี และมีการขยายผลสู่โรงเรียนที่ใกล้เคียงอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ต่อเนื่อง และยั่งยืน

### แนวคิดเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดี

#### ความหมายของแนวปฏิบัติที่ดี

นักการศึกษาและนักวิชาการทั้งต่างประเทศและในประเทศไทยต่างได้ให้ความหมายของแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ไว้ดังนี้

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (ออนไลน์, 2558) ได้ให้ความหมาย ของ Best Practices ว่าเป็นวิธีการปฏิบัติในกระบวนการธุรกิจซึ่งมีส่วนอย่างยิ่งในการทำให้องค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ด้วยผลลัพธ์ในการดำเนินการที่เป็นเลิศ สร้างความยั่งยืนให้กับองค์กร เป็นแนวทางสร้างสรรค์ในการประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงองค์กรให้เข้ากับลักษณะความต้องการ โดยเฉพาะที่มีผลต่อการดำเนินงานขององค์กรอย่างน่าสนใจ นำไปสู่การลดเวลา ลดต้นทุน การปรับปรุงคุณภาพและเพิ่มผลกำไรอย่างก้าวกระโดด

สุนิสา อุดมเดช (2558 : 26) กล่าว แนวปฏิบัติที่ดี Best Practices หมายถึงวิธีการหรือแนวปฏิบัติสำหรับทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จและเป็นแนวทางที่ดีที่สุด ซึ่งเป็นผลมาจากการนำความรู้ไปปฏิบัติจริงแล้วสรุปความรู้และประสบการณ์ที่ได้เพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

ชนาธิป ลีนิน (งานการจัดการความรู้ กองวิเทศสัมพันธ์และการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, ออนไลน์, 2560) อธิบายว่า แนวปฏิบัติที่ดี หมายถึง วิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้้องค์การประสบความสำเร็จหรือนำไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพนั้น ๆ และมีหลักฐานของความสำเร็จปรากฏชัดเจน โดยมีการสรุปวิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ที่ได้บันทึกเป็นเอกสาร และเผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, (การจัดการความรู้ในองค์กร, ออนไลน์, 2563) ได้ให้ความหมาย ของ แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) หมายถึง วิธีปฏิบัติ

หรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จหรือนำไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพนั้น ๆ และมีหลักฐานของความสำเร็จปรากฏชัดเจน โดยมีการสรุปวิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ ที่ได้บันทึกเป็นเอกสาร และเผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล (งานการจัดการความรู้.ออนไลน์. 2563) ได้ให้ความหมายของคำว่า แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) หมายถึง เป็นวิธีปฏิบัติในกระบวนการธุรกิจ ซึ่งมีส่วนอย่างยิ่งในการทำให้องค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ด้วยผลลัพธ์ในการดำเนินการที่เป็นเลิศ สร้างความยั่งยืนให้กับองค์กร

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า แนวปฏิบัติที่ดี หมายถึง วิธีการหรือแนวทางปฏิบัติ สำหรับทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จและเป็นแนวทางที่ดีที่สุด ซึ่งเป็นผลมาจากการนำความรู้ไปปฏิบัติจริงแล้วสรุปความรู้และประสบการณ์นั้น ๆ

#### ความสำคัญของแนวปฏิบัติที่ดี

จากหลักการที่ว่า “ถ้าได้นำความรู้ไปใช้ความรู้นั้นก็ยิ่งเพิ่มคุณค่า เพราะทำให้เกิดการต่อยอดความรู้ให้แตกแขนงออกไปอย่างกว้างขวาง” ดังนั้นเป้าหมายของแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อให้องค์กรและคนในองค์กรมีแนวทางแนวปฏิบัติที่ดีซึ่งการจัดการที่ดีสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลายกรณี ดังนี้

บูรณชัย ศิริมหาสาคร (2548 : 229) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแนวปฏิบัติที่ดีไว้ดังนี้

1. Best Practices กับการจัดการความรู้ การจัดการความรู้จะบรรลุเป้าหมายได้ ต้องทำ Best Practices ให้ปรากฏให้ชัดเจน เช่น เอกสารรายงานคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้อื่นได้นำไปใช้พัฒนางานแบบต่อยอดความรู้ และสามารถจัดเก็บ Best Practices นั้นไว้ในคลังความรู้ขององค์กร ไม่ให้ความรู้นั้นหายไปกับบุคคล เมื่อบุคคลนั้น ๆ ออกจากองค์กรไปแล้ว

2. Best Practices กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ การจัดการความรู้เป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ และประยุกต์ใช้ความรู้ รวมทั้งแปลงความรู้ของคนไปเป็นความรู้ขององค์กร การที่จะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้น จะต้องมิตักษะ 5 ด้าน ได้แก่ การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การทดลองศึกษาหาแนวทางใหม่ ๆ การเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีต การเรียนรู้จากแนวปฏิบัติที่ดีของคนอื่น และการถ่ายทอดความรู้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพทั่วทั้งองค์กร จะเห็นได้ว่า Best Practices เป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็น 1 ใน 5 ของทักษะในองค์กรแห่งการเรียนรู้

3. Best Practices กับการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักสูตรการฝึกอบรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา กำหนดให้ผู้เข้ารับการอบรมต้องฝึกปฏิบัติงานในสถานศึกษาต้นแบบเพื่อศึกษา Best Practices ของสถานศึกษานั้น ๆ ว่ามีวิธีการ

บริหารงานอย่างไร จึงจะประสบความสำเร็จ แล้วจัดทำเป็นเอกสารนำเสนอ ทำให้ได้แนวทางปฏิบัติ นั้น พบว่า ในการคัดเลือกนั้นจะให้ผู้เข้ารับการคัดเลือก นำเสนอ Best Practices ด้านบริหารของตนเอง ให้คณะกรรมการใช้ประกอบพิจารณา ว่ามีคุณสมบัติเหมาะสมหรือไม่

4. Best Practices เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย การจัดการความรู้ เพื่อพัฒนา การเรียนการสอน ควรจะเริ่มต้นจากการค้นคว้า รวบรวม Best Practices ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการเรียนการสอน จากเอกสารและตัวบุคคลต่าง ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญ แล้วถ่ายทอดความรู้ เหล่านั้นสู่ครูคนอื่น ๆ เพื่อเป็นเครือข่ายแตกสาขาออกไป โดยใช้ฐานความรู้และประสบการณ์ของครู ที่ประสบความสำเร็จ ด้านการบริหารและการเรียนการสอนเป็นแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาครู ให้ขยาย ออกไปอย่างกว้างขวาง

คานเตอร์ (Kanter. 2003 : 2 - 7; อ้างถึงใน วิโรจน์ ไชยภักดี. 2562 : 25) กล่าวว่า การนำ แนวปฏิบัติที่ดีไปใช้ในองค์กรทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ ดังนี้

1. บุคลากรมีมาตรฐานการปฏิบัติงานสูง
2. บุคลากรมีความรู้และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานจนค้นพบมาตรฐานการ ปฏิบัติงานระดับสูงได้ด้วยตนเอง
3. พันธกิจสำเร็จลุล่วงได้เพราะการใช้จ่ายงบประมาณมีประสิทธิภาพ
4. เป็นการเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่
5. เป็นฐานสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร
6. การมีเครือข่ายสำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้
7. การทำงานจะดำเนินการเป็นไปอย่างอัตโนมัติ
8. เป็นการทบทวนการปฏิบัติงานที่ผ่านมาของบุคลากรด้วยตนเอง
9. มาตรฐานการปฏิบัติงานสูงขึ้นและการค้นพบสิ่งที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานด้วยตนเอง
10. ช่วยให้บุคลากรในองค์กรมีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ดีและสูงขึ้นส่งผลให้องค์กร มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
11. บุคลากรมีแนวความคิดที่สร้างสรรค์และมีการคิดอย่างเป็นระบบในการเรียนรู้ สำหรับนำไปปฏิบัติงาน

#### ขั้นตอนการนำแนวคิดของแนวปฏิบัติที่ดีไปใช้

สมพร เพชรสงค์ (2548 : 15) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการนำแนวคิดของแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ไปใช้ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดเป้าหมายในการค้นหา Best Practices ให้ชัดเจนว่าต้องการศึกษาอะไร เช่น การพัฒนาองค์กรด้านบุคลากรหรือการจัดการเรื่องอื่น เพราะจะได้ไม่สับสนในการจัดเก็บข้อมูล

และคำนึงถึงว่า Best Practices นั้น เป็นสิ่งที่ “ปฏิบัติได้จริงและเห็นผลแล้ว” ไม่ใช่แนวคิดทฤษฎีเท่านั้น ต่อมาก็ควรพิจารณาว่าขั้นตอนวิธีปฏิบัติขององค์กรนั้น ๆ เป็นนวัตกรรมหรือบทเรียนที่มีคุณค่าแก่การเรียนรู้หรือไม่ ตั้งคำถามต่อไปว่า นวัตกรรมนั้น คืออะไร (What) ทำอย่างไร (How) ทำเพื่ออะไร ทำไมจึงทำ (Why) แล้วดำเนินการจัดเก็บข้อมูล นำมาวิเคราะห์ ปัจจัยที่สำเร็จ และบทเรียนที่ได้เรียนรู้

2. กำหนดเกณฑ์ หรือองค์ประกอบในการคัดเลือกหรือค้นหา เช่น ควรดูจากผลงานกิจกรรมที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นแบบอย่างที่ดี มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ได้รับรางวัล การยกย่องชมเชยจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นสถานที่ศึกษาดูงาน ผู้นำมีความสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ คณะกรรมการแกนนำมีความเข้มแข็ง ในการจัดการมีประสิทธิภาพ สมาชิกกลุ่มร่วมมือมีส่วนร่วม มีความสามัคคี เป็นต้น

3. มีวิธีการคัดเลือกที่เป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจน เช่น การประกาศให้ทราบถึงเป้าหมาย หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก รับสมัคร ให้ข้อมูลแก่ผู้เกี่ยวข้อง แจกกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง

4. วางแผน กำหนดแนวทางและรูปแบบในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ จัดทำแผนการเก็บข้อมูล การจัดทำเครื่องมือจัดเก็บข้อมูล และการประสานกลุ่มเป้าหมายให้พร้อม ในการจัดเก็บข้อมูล การเก็บข้อมูลในพื้นที่จึงต้องการการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และร่วมกันลงมือปฏิบัติจริงและมีความสำเร็จที่ยอมรับร่วมกัน

5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผน ได้แก่ การจัดเก็บข้อมูลจากเอกสาร เช่น รายงานการประชุม สมุดทะเบียน บัญชี ผลงานหรือสมุดตรวจเยี่ยม เอกสารรายงาน การประสานงานต่าง ๆ และการเก็บข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น การสัมภาษณ์ การสอบถามจากประธาน หัวหน้าคณะ และสมาชิก หรือผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ

6. การสรุปสังเคราะห์ นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียง สรุป วิเคราะห์ เปรียบเทียบข้อมูลจัดการเขียนรายงาน บันทึกองค์ความรู้ หรือบทเรียนที่ควรเรียนรู้ นำเสนอข้อมูลที่เขียนแล้ว ย้อนกลับให้กลุ่มเป้าหมายมีโอกาสทบทวนแก้ไขเพิ่มเติม

7. ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างการเรียนรู้ในวงกว้าง ทั้งในรูปแบบเอกสารและเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต ถ้าเป็นการเขียนจากประสบการณ์ การเขียนจากประสบการณ์ ที่ดีต้องเชื่อมโยงประเด็นที่ต้องการเขียน กับข้อสรุปการเรียนรู้ ต้องเริ่มคิดก่อนว่าต้องการเขียนอะไร พิจารณาในเบื้องต้นว่า บทเรียนมีคุณค่า ความสำคัญอย่างไร เหมาะสมจะนำมาถ่ายทอดหรือไม่ ใครเป็นผู้อ่านและใช้ประโยชน์ ต้องการให้นำไปปฏิบัติต่อหรือไม่ และมีข้อในการพิจารณาเลือก

ประเด็น คือ ควรมีเนื้อหาหลักที่ต้องการอธิบายเพียงประเด็นเดียว ควรหาข้อมูลมาสนับสนุน วิเคราะห์ ประเด็นที่จะเขียน ที่สามารถตรวจสอบ ยืนยันความถูกต้องได้

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2551 : 11) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการนำแนวคิด ของแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ไปใช้ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการ หมายถึง การกำหนดกรอบและแนวทางในการศึกษา การกำหนดเกณฑ์ ในการวิเคราะห์ผลงานหรือแหล่งข้อมูลที่จะจัดทำ Best Practice การกำหนดรูปแบบหรือกรอก ข้อมูลการเขียน Case หรือกรณีศึกษา รวมถึงรูปแบบการนำเสนอ ตลอดจนการเตรียมทีมงานซึ่ง ประกอบด้วย หัวหน้าทีม ผู้เขียน Case ผู้ถ่ายภาพ ตัดต่อภาพและบรรณาธิการ เป็นต้น

2. การเลือกกรณีศึกษา หมายถึง การพิจารณาเลือกหน่วยงานหรือผู้ที่มีผลงานประสบ ผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับการศึกษาผลงาน จำเป็นต้องมีข้อมูลที่ยืนยันความสำเร็จที่น่าเชื่อถือ เช่น ผ่านการประเมินตามระบบของโครงการนั้น ๆ (ในกรณีที่เป็นงานหรือโรงเรียนในโครงการเฉพาะ) ได้รับรางวัลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ผ่านการประเมิน มีความภาคภูมิใจ เป็นผลงานที่ทำให้ก้าวสู่ เป้าหมายของชีวิตที่สูงขึ้น หรือเป้าหมายสูงสุดในเวลานั้น

3. การจัดทำแผนการจัดทำ Best Practice ซึ่งประกอบด้วย วิธีการเก็บข้อมูล เครื่องมือ ในการเก็บข้อมูล ระยะเวลาการประสานงาน การวิเคราะห์ข้อมูล การจัดทำเอกสาร การนำเสนอ Best Practice ควรมีการนำเสนอที่หลากหลาย โดยเอกสารที่หลากหลายรูปแบบ

4. การจัดทำผลงาน/การถอดบทเรียน (Best Practice) อาจทำการวิเคราะห์ มี 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลงานที่ภาคภูมิใจ สำเร็จ ระบุชื่อและลักษณะของผลงาน (ชื่อ, กระบวนการ, รูปแบบ) ด้วยวิธีการค้นหา Best Practice เพื่อดูสิ่งที่เราคิดว่า พบแล้ว ใช่แล้ว และคิดว่าเป็น Best Practice ของเรา จริง ๆ แล้ว ใช่ หรือ ไม่

ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่ยืนยันความสำเร็จระบุเอกสาร/หลักฐาน/ร่องรอย ที่ยืนยันความสำเร็จ ของผลงาน/นวัตกรรม (ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาจากเกณฑ์การพิจารณา Best Practice การพิจารณาว่าสิ่งที่ผู้เขียน คิดว่าเป็น Best Practice นั้นผู้อ่านมีเกณฑ์ง่าย ๆ ในการพิจารณาว่าเป็น Best Practice คือ สอดคล้องกับ “ความคาดหวัง” ของหน่วยงาน/โรงเรียน/ชุมชน/ผู้ปกครอง/ ผู้เกี่ยวข้อง มี PDCA จนเห็นแนวโน้มของตัวชี้วัด และผู้เขียนบอกเล่าได้ว่า “ทำอะไร (What)” “ทำ อย่างไร (How)”

ส่วนที่ 3 วิธีการทำ/ปฏิบัติ (How to) อธิบายวิธีการทำ/กระบวนการผลิต/กระบวนการ ดำเนินงาน โดยระบุกิจกรรมสำคัญในการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นจนประสบผลสำเร็จ มีวิธีการเขียน Best Practice โดยเขียนในรูปแบบ/องค์ประกอบ ได้แก่

1) ข้อมูลทั่วไป

2) ผลงาน/ระบบงานที่เป็น Best Practice (คืออย่างไร How)ซึ่งอาจเขียน โดยการแยก เป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินงาน หรือแผนภูมิ (Flow) ของระบบงานที่ทำ

ส่วนที่ 2 วิธีการและนวัตกรรมที่เป็น Best Practice หรืออาจเขียนบอกเล่าขั้นตอน การดำเนินงานจนสำเร็จ

3) ปัจจัยเกื้อหนุน (ดีเพราะอะไร (What) หรือปัจจัยแห่งความสำเร็จ ความภาคภูมิใจ และ บทเรียนที่ได้รับ)

4) ผลการดำเนินงาน (ดีแค่ไหน Why) ทั้งนี้ควรเน้นตัวชี้วัดสำคัญต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็น แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงซึ่งอาจใช้แผนภูมิ หรือ กราฟ แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงการ ดำเนินงานจนเกิดผลสำเร็จ และอาจมีแผนงานในอนาคตด้วยก็ได้

วจิรา เชาว์รัตน์ (Best Practices มีขั้นตอนอย่างไร. ออนไลน์. 2558) ได้กล่าวถึงขั้นตอน การนำแนวคิดของแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ไปใช้ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดเป้าหมาย เชิงเนื้อหา
2. การศึกษาพื้นฐานของประเด็นเนื้อหา
3. การวางแผน/หาแนวทางและกำหนดรูปแบบ/ตัวแบบในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ตามแผน/แนวทางที่กำหนด
5. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลในอดีต/กับองค์กรอื่น/ผลในปัจจุบัน
6. การแก้ไข ปรับปรุง
7. นำไปทดลองปฏิบัติซ้ำจนกว่าจะได้คำตอบหรือแนวทางที่ดีที่สุดสำหรับการแก้ปัญหา หรือดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ ได้จริง
8. จัดระบบข้อมูลและบันทึกองค์ความรู้ที่ได้
9. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างการเรียนรู้

สรุปว่าขั้นตอนการนำแนวคิดของแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ไปใช้นั้น เป็นการ พุศุคยและร่วมกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ซึ่งเป็นการเขียนโดยผู้ปฏิบัติเอง หรือนุคคลภายนอกจะเป็น วิธีการหนึ่งที่จะช่วยขยาย หรือถ่ายทอดสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำงานไปยังที่อื่น เป็นการป้องกันการ ทำงานที่เคยผิดพลาดมาแล้วและปรับปรุงงานเดิมให้ดีขึ้น สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับวางแผน วางโครงการต่อเนื่องจากงานเดิมหรือโครงการใหม่ โดยเขียนจากความจริง ใช้วิธีเขียนแบบเล่าเรื่อง ลำดับในสิ่งที่ได้เรียนรู้ ไปสู่คนอื่นจึงทำให้ผู้ปฏิบัติเองและบุคคลภายนอกสามารถเรียนรู้ร่วมกัน ได้

## มาตรฐานของการประเมิน

### มาตรฐานของการประเมินมีดังนี้

แมคมิลแลน และชูแมคเกอร์ (McMillan & Schumacher. 2001 : 530 - 531; อ้างถึงใน ลัญญา พงษ์ศรีดา. 2561 : 25 - 27) กล่าวไว้ในปี ค.ศ. 1981 คณะกรรมการด้านมาตรฐานสำหรับการประเมินผลทางการศึกษา (Joint Committee on Standards for Education Evaluation) ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของสมาคมวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาศึกษานิเทศก์ ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ได้พัฒนาและกำหนดมาตรฐานสำหรับการประเมินผลระบบแบบแผนงาน โครงการ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยคณะกรรมการนี้ได้พัฒนาเกณฑ์ที่มีคุณภาพสำหรับการประเมินผล ประกอบด้วย มาตรฐาน 4 ด้านดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) เป็นมาตรฐานเพื่อให้แน่ใจว่าการประเมินผลจะช่วยให้การปฏิบัติงานของผู้ประเมินผลได้ข้อมูลตามต้องการ มุ่งเน้นในด้านของการประเมินที่ต้องใช้ข้อมูล หรือสารสนเทศที่ผู้ใช้ผลการประเมินต้องการ และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานได้ ประกอบด้วย

1.1 การระบุผู้นำไปใช้ (Audience Identification) ในการประเมินผล มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรับฟังข้อมูลจากผู้นำไปใช้โดยตรงนั้น ๆ ผู้ใช้ผลการประเมินหรือผู้ที่นำผลการประเมินไปใช้ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการระบุไว้ หรือได้รับการกำหนดไว้ เพื่อให้สามารถบ่งชี้ความต้องการของผู้ใช้ผลประเมินได้ นั่นคือ ผู้ประเมินต้องระบุผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินได้ครบถ้วน เพื่อให้ผู้ประเมินได้ประเด็นที่สมบูรณ์

1.2 ความเชื่อถือได้ของผู้ประเมินผล (Evaluator Credibility) ผู้ที่ดำเนินการประเมินผล จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่า เป็นผู้รับความไว้วางใจ (Trustworthy) และมีศักยภาพที่สามารถดำเนินการประเมินผลได้ เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นที่ยอมรับ ควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และมีความรู้ความสามารถในการดำเนินการประเมิน ทั้งนี้เพื่อให้ผลที่ได้จากการประเมินบรรลุถึงความน่าเชื่อถือสูงสุดและเป็นที่ยอมรับ

1.3 ขอบเขตและการเลือกสารสนเทศ (Information Scope and Selection) ขอบเขตสารสนเทศ ควรระบุคำถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน และควรตอบสนองกับความต้องการและความสนใจของผู้นำไปใช้ สารสนเทศที่ได้รับการคัดเลือกจะต้องช่วยในการตอบคำถามที่เกี่ยวกับสิ่งที่มุ่งประเมิน สอดคล้องกับความต้องการ และความสนใจของผู้ที่นำผลการประเมินไปใช้

1.4 การตีความหมายที่มีคุณค่า (Valuation Interpretation) หลักการเหตุผลและกระบวนการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการตีความหมายของผลการประเมิน ควรอธิบายอย่างระมัดระวัง

เชื่อถือได้ เพื่อนำไปสู่คุณค่าของการประเมิน กล่าวคือ ผลที่ได้จากกระบวนการประเมินและความ เป็นเหตุผลที่ใช้ในการแปลผลที่ได้จากการค้นคว้าในการประเมิน ควรอธิบายด้วยความระมัดระวัง และมีความกระจ่างชัดเจน เพื่อให้การตัดสินใจคุณค่าเป็นไปอย่างชัดเจน

การนำมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) ไปใช้นั้น ควรมีความชัดเจน ในความต้องการของผู้นำข้อมูลไปใช้ ผู้ประเมินจะต้องเป็นผู้ได้รับการยอมรับ ขอบเขตและการเลือก สารสนเทศตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การประเมิน สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ ของผู้นำไปใช้ และการอธิบายผลการประเมินนั้นจะต้องมีความเป็นเหตุเป็นผลและน่าเชื่อถือได้

2. มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) เป็นมาตรฐานเพื่อแน่ใจว่า การ ประเมินผลจะต้องเป็นจริง ประหยัดและมีข้อความที่เหมาะสม มาตรฐานความเป็นไปได้ ประกอบด้วย การดำเนินงานที่มีการศึกษาปฏิบัติ ความสามารถทางการเงินและประสิทธิผลด้าน ต้นทุนประกอบด้วย

2.1 มีวิธีการที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Practical Procedure) กระบวนการในการประเมิน จะต้องมีความเป็นไปได้ในการดำเนินการและได้รับสารสนเทศที่เพียงพอ โดยให้เกิดอุปสรรค หรือข้อจำกัดในการดำเนินการน้อยที่สุด

2.2 มีความเท่าทันต่อบรรยากาศทางการเมือง (Political Viability) การประเมินควร ได้รับการวางแผน และมีการดำเนินการที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในองค์กร เพื่อให้เกิดความร่วมมือ อันจะช่วยในการป้องกันไม่ให้เกิดการประเมินเกิดความลำเอียง ซึ่งจะนำไปสู่ ความไม่จริง หรือทำให้เกิดการใช้ผลการประเมินอย่างไม่ถูกต้อง

2.3 มีประสิทธิผลและความคุ้มค่า (Cost Effectiveness) การประเมิน ควรจะมี ประสิทธิภาพ และให้สารสนเทศที่มีคุณค่าอย่างเพียงพอ และคุ้มค้ำกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น

การนำมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) ไปใช้นั้น กระบวนการ ประเมินต้องมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ การมีส่วนร่วมวางแผนการประเมินผล การประเมิน มีประสิทธิผลและความคุ้มค้ำกับค่าใช้จ่าย

3. มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) เป็นมาตรฐานเพื่อดำเนินการให้ เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ จริยธรรม และคำนึงถึงสวัสดิการของผู้เกี่ยวข้อง และผู้รับผลกระทบ จากผลการประเมินมาตรฐานเหล่านี้ คือ ข้อตกลงที่เป็นทางราชการ ข้อขัดแย้งที่น่าสนใจ ซึ่งเปิดเผย ให้สาธารณะชนมีสิทธิรู้ได้ตามสิทธิของมนุษย์ และปฏิกริยาร่วมกันของมนุษย์ และควรมีการ รายงานผลด้วยความยุติธรรม ประกอบด้วย

3.1 การประเมินอย่างเป็นธรรมและมีความสมบูรณ์ (Complete and Fair Assessment) ในรายงานการประเมิน ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบ และบันทึกไว้นั้น ควรจะบอกถึงจุดแข็งและ



ข้อจำกัดที่ได้จากการประเมิน เพื่อให้จุดแข็งได้รับการพัฒนาให้เด่นชัด และในขณะเดียวกัน ข้อจำกัดควรได้รับการปรับปรุง

3.2 ความเอาใจใส่ในข้อขัดแย้ง (Conflict of Interest) ความขัดแย้งของกลุ่มบุคคลเป็น สิ่งที่คนยอมรับในความจริงใจและเปิดเผยต่อกัน

การประเมินการนำมาตรฐานหรือความเหมาะสม (Propriety Standard) ไปใช้นั้นในการ รายงานผลการประเมินนั้น ข้อมูลควรมีความสมบูรณ์ โดยบอกถึงจุดแข็งและข้อจำกัดที่ได้จากการ ประเมินและกระบวนการประเมินต้องประเมินด้วยความยุติธรรม

4. มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) เป็นมาตรฐานที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ลักษณะของการปฏิบัติที่กำหนดคุณค่า ได้กำหนดว่า วิธีการใช้ในการประเมินต้องมีความถูกต้อง โดยมีผู้ให้ข้อมูลหรือสารสนเทศที่เชื่อถือได้ ต้องสามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้จริง ใช้วิธี วิเคราะห์และเสนอผลการประเมินที่ถูกต้อง ไม่ลำเอียง มีความเป็นปรนัย ประกอบด้วย

4.1 การบรรยายงาน (Program Documentation) สิ่งที่ต้องการประเมินซึ่งอาจจะเป็น แผนงานหรือโครงการนั้น ควรได้รับการบรรยายอย่างชัดเจนและถูกต้อง เพื่อให้แผนงานและ โครงการนั้นบ่งชี้อย่างชัดเจน

4.2 การวิเคราะห์บริบท (Context Analysis) บริบทของสิ่งที่ต้องประเมินจะต้องได้รับการ ตรวจสอบว่ามีรายละเอียดด้วย ทั้งนี้บริบทเหล่านี้ อาจจะมีอิทธิพลต่อสิ่งที่ต้องการประเมิน

4.3 การบรรยายเป้าหมายและวิธีการดำเนินการ (Describe Purposes and Procedures) เป้าหมายและกระบวนการของการประเมิน ควรได้รับการบรรยายไว้ชัดเจนอันจะทำให้เกิดความ สะดวก และความชัดเจนต่อการกำกับติดตาม

4.4 สารสนเทศที่มีความเที่ยง (Reliable Information) ความเที่ยงของสารสนเทศ ควรได้รับการพัฒนาหรือเลือกใช้ในลักษณะที่ทำให้เกิดความมั่นใจว่า สารสนเทศที่ได้รับมีความ เชื่อถือได้ หรือมีความตรงเพียงพอ โดยสามารถวัดได้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

การนำมาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) ไปใช้นั้น ควรใช้วิธีการประเมินผล ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แหล่งข้อมูล และสารสนเทศเชื่อถือได้ มีการรายงานผล ที่ชัดเจนตรวจสอบได้

สตัฟเฟิลบีม และซิงค์ฟิลด์ (Stufflebeam and Shinkfield. 2007 : 87 - 89 ; อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี. 2554 : 178 - 180) ได้กล่าวถึงมาตรฐานของการประเมินไว้ 30 ประการ ของคณะกรรมการ พัฒนามาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (Joint Committee on Standards for Education Evaluation) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาของการประเมิน โครงการทางการศึกษา เป็นบรรทัดฐานของ กิจกรรมการประเมิน ซึ่งสามารถจัดได้เป็น 4 หมวด ดังนี้

1. มาตรฐานการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันถึงความเป็นประโยชน์ของผลการประเมินในการตอบสนองต่อความต้องการใช้สารสนเทศของผู้เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุม ทันท่วงที และมีผลต่อการนำไปใช้ มีคุณลักษณะดังนี้

- 1.1 การระบุผู้เกี่ยวข้องที่ต้องการใช้สารสนเทศ
- 1.2 ความน่าเชื่อถือของผู้ประเมิน
- 1.3 การรวบรวมข้อมูลครอบคลุมและตอบสนองความต้องการใช้
- 1.4 การแปลความหมายและการตัดสินคุณค่ามีความชัดเจน
- 1.5 รายงานการประเมินมีความชัดเจนทุกขั้นตอน
- 1.6 การเผยแพร่ผลการประเมินไปยังผู้เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง
- 1.7 รายงานการประเมินเสร็จทันเวลาสำหรับนำไปใช้ประโยชน์
- 1.8 การประเมินส่งผลกระทบต่อกระบวนการกระตุ้นให้มีการดำเนินการประเมินต่อไปอย่าง

ต่อเนื่อง

2. มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันถึงการประเมินที่มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัด และคุ้มค่า มาตรฐานความเป็นไปได้ มีคุณลักษณะดังนี้

- 2.1 วิธีการประเมินสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
- 2.2 การเป็นที่ยอมรับได้ทางการเมือง
- 2.3 ผลที่ได้มีความคุ้มค่า

3. มาตรฐานความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันว่า การประเมินได้ทำอย่างเหมาะสมตามกฎระเบียบ จรรยาบรรณ มีการคำนึงถึงสวัสดิภาพของผู้เกี่ยวข้องในการประเมิน และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการประเมิน มาตรฐานความเหมาะสม มีคุณลักษณะดังนี้

- 3.1 การกำหนดข้อตกลงของการประเมินอย่างเป็นทางการ
- 3.2 การแก้ปัญหาคความขัดแย้งในการประเมินด้วยความเป็นธรรมและโปร่งใส
- 3.3 รายงานผลการประเมินอย่างตรงไปตรงมา เปิดเผยและคำนึงถึงข้อจำกัดของการประเมิน
- 3.4 การให้ความสำคัญต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณะ
- 3.5 การคำนึงสิทธิส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง
- 3.6 การเคารพสิทธิในการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้อง

3.7 รายงานผลการประเมินที่สมบูรณ์ ยุติธรรม และเสนอทั้งจุดเด่นและจุดด้อยของสิ่งที่ประเมิน

3.8 ผู้ประเมินทำการประเมินด้วยความรับผิดชอบ และมีจรรยาบรรณ

4. มาตรฐานความถูกต้อง (Accuracy Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันว่า การประเมินได้มีการใช้เทคนิคที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อสรุป ข้อค้นพบ และสารสนเทศที่เพียงพอสำหรับตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน มีคุณลักษณะดังนี้

- 4.1 การระบุวัตถุประสงค์ของการประเมินอย่างชัดเจน
- 4.2 การวิเคราะห์บริบทของการประเมินอย่างเพียงพอ
- 4.3 การบรรยายจุดประสงค์และกระบวนการประเมินอย่างชัดเจน
- 4.4 การบรรยายแหล่งข้อมูลและการได้มาอย่างชัดเจน
- 4.5 การพัฒนาเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความตรง
- 4.6 การพัฒนาเครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความเที่ยง
- 4.7 การจัดระบบควบคุมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และรายงาน
- 4.8 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
- 4.9 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
- 4.10 การลงข้อสรุปที่มีเหตุผลสนับสนุน
- 4.11 การเขียนรายงานมีความเป็นปรนัย

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า คณะกรรมการพัฒนามาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (Joint Committee on Standards for Education Evaluation) ซึ่งใช้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความสามารถในด้านการประเมิน สรุปและได้เสนอมาตรฐานของการประเมินไว้ 4 มาตรฐาน 30 เกณฑ์ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาของการประเมิน โครงการทางการศึกษา เป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการประเมินมีเนื้อหาครอบคลุมการประเมินทุกขั้นตอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้เกณฑ์การประเมินดังกล่าวมาใช้ในการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดี การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ถึงกระบวนการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร ครู การมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งนี้มีการวิเคราะห์ที่หลากหลาย ทั้งจากการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสาร แล้ววิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์เนื้อหา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และใช้เกณฑ์การประเมิน (Joint Committee on Standards for Education Evaluation) มาใช้ในการประเมินเพื่อให้ได้

แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ใน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

## งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### งานวิจัยในประเทศ

เกียรติศักดิ์ เปโค (2558 : 123) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนตามแนวโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนชุมชนเอื้องก่อนาคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและปัญหาการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนตามแนวโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนชุมชนเอื้องก่อนาคี ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรมนักเรียนตามแนวโรงเรียนวิถีพุทธ มีการจัดทำแผนการดำเนินงานทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศ และปฏิสัมพันธ์และด้านการบริหารจัดการ พร้อมทั้งนำเสนอผลการดำเนินงานและเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับทราบ

ฉิรพงศ์ ฤกษ์ขำ (2558 : 169) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และด้านการวัดและประเมินผลทางวินัย 3) การประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนฯ ตามมาตรฐานการประเมินของ Joint Committee on Standards for Education Evaluation 4 มาตรฐาน ได้แก่มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเหมาะสม และมาตรฐานด้านความถูกต้อง พบว่า รูปแบบการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มีอรรถประโยชน์ มีด้านความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกมาตรฐาน

เพ็ญญา ลายน้ำเงิน และคณะ (2559 : 291) ได้ศึกษาปัญหาและนำเสนอแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) นำเสนอแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน มี 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ควรสำรวจความต้องการ กำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีอย่างชัดเจน สร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็นความสำคัญของข้อมูล

สารสนเทศ เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านการปฏิบัติงาน ควรมีการประชุมเพื่อมอบหมายผู้รับผิดชอบ กำหนดการดำเนินการตามนโยบายในการดำเนินงานอย่างชัดเจน นำนโยบายไปใช้ตามที่กำหนด จัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ด้านการติดตามประเมินผล ควรมีการอภิปรายผลการประเมินการใช้ นโยบายในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน มีกระบวนการตรวจสอบการประเมินผลตามโครงสร้างการบริหารงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ด้านการปรับปรุงแก้ไข ควรจัดประชุมบุคลากร กำหนดโครงสร้าง นำผลการประเมินการจัดกิจกรรมภายนอกสถานศึกษามาปรับปรุงแก้ไข นำข้อสรุปการนำผลการติดตามการจัดทำข้อมูลสารสนเทศมาหาแนวทางในการพัฒนา

วิริยา ท้าววัฒนะ และคณะ (2559 : 225) ได้ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตร ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมการและการวางแผนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยมีการประชุมผู้บริหาร ครู นักเรียน มีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่ครูและนักเรียน มีการวางแผนจัดสรร งบประมาณ กิจกรรม เพื่อพัฒนาคุณธรรม 2) การดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การจัดการเรียนการสอนโรงเรียนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ในแผนการเรียนรู้ มีการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมในแผนการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนที่ 2 การดำเนิน โครงการกิจกรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีการจัดตั้งหลายโครงการ และกิจกรรมหลายอย่างให้นักเรียนเข้าร่วม 3) การประเมินติดตามผลพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยการตรวจสอบความสำเร็จของการดำเนินงานด้วยการประเมินผลเป็นระยะ ๆ 4) การปรับปรุงดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเป็นการกำหนดแนวทางแก้ไขและส่งเสริมให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ผู้บริหาร รองผู้บริหาร ต้องนิเทศกำกับติดตาม แก้ไขข้อบกพร่อง พัฒนาและสร้างความเข้าใจกับครู โดยให้ทุกคนได้ตระหนัก และร่วมมือร่วมกันคอยดูแลกำกับ ติดตาม ในการทำโครงการครูต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

โนรอาชดา มามะ และคณะ (2561 : 141 - 142) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรมในโครงการกองทุนการศึกษา รุ่นที่ 3 (ภาคใต้) ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศอาสาดูตามโรงเรียนมีระดับการดำเนินงานสูงกว่าด้านอื่น และด้านการลงมือปฏิบัติของโรงเรียน มีระดับการดำเนินงานต่ำกว่าด้านอื่น ๆ 2) ปัญหาการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม พบว่า โรงเรียนประสบ

ปัญหาบุคลากรขาดความตระหนักและขาดความร่วมมือ โรงเรียนขาดการนิเทศติดตามภายใน อีกทั้งขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาแกนนำ รวมถึงเครื่องมือในการประเมินไม่ชัดเจน และ 3) แนวทางการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมฯ พบว่า โรงเรียนควรจัดให้มีการศึกษาดูงานโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมตามแผนและควรมีการนิเทศติดตามภายในอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

พงษ์พันธ์ ดิยะบุตร (2563 : 223) ได้ศึกษาการศึกษาการดำเนินงาน โครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการดำเนินงาน โครงการ โรงเรียนคุณธรรม ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าระดับการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านโรงเรียน รองลงมาคือ ด้านผู้บริหาร ด้านนักเรียนและด้านครู 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน โครงการ โรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ (1) ด้านโรงเรียน มีการประชุมระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร โรงเรียน ครูเพื่อร่วมกันวางแผน กำหนดแผนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม (2) ด้านผู้บริหาร ผู้บริหาร โรงเรียนต้องใช้กระบวนการนิเทศกำกับ ติดตาม มีการรายงานผลอย่างต่อเนื่องตามระยะเวลาและนำผลในการดำเนินงานมาวางแผนในการพัฒนาในปีต่อไปให้ดีขึ้น (3) ด้านครู ครูจะต้องออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เสริมสร้างคุณธรรมให้ผู้เรียน โดยผ่านโครงการคุณธรรมและกิจกรรมอื่นที่โรงเรียนกำหนดไว้ และ (4) ด้านนักเรียน ครูและนักเรียนต้องร่วมปฏิบัติกิจกรรมละลายพฤติกรรม ด้วยการทำกิจกรรมร่วมกัน แลกเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดี และแนวทางแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ควรพัฒนา เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการทำความคิด

ชูชาติ แปลงล้วน (2563 : 380) ได้ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านสภาวะแวดล้อม ในภาพรวมและรายด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ได้แก่ ด้านความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงาน ต้นสังกัด ด้านความต้องการจำเป็น และด้านความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ 2) ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านบุคลากร ด้านแหล่งเรียนรู้ด้านบริหารจัดการ ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และด้านงบประมาณ 3) ด้านกระบวนการ ในภาพรวมและรายด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ได้แก่ ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act) ด้านการดำเนินงาน (Do) ด้านการตรวจสอบติดตาม (Check) และด้านการวางแผน (Plan) 4) ด้านผลผลิตในภาพรวมมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ประกอบด้วยผลการประเมินตามมาตรฐาน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านโรงเรียน ด้านผู้บริหาร ด้านครู และด้านนักเรียน มีคุณภาพอยู่ในระดับดีเยี่ยม พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก

ลำพรวน บัวเฟียน และคณะ(2563 : 315) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา มีการวางแผนการดำเนินงานแต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน จัดประชุม กำหนด และวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นต่อการวางแผนการดำเนินงาน 2) รูปแบบการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา มี 6 องค์ประกอบ คือ (1)หลักการพัฒนารูปแบบ การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม (3) หลักสูตรของรูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม (4) กระบวนการของรูปแบบการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม (5) ผลผลิต และ (6) เงื่อนไขความสำเร็จ และ 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา พบว่า บุคลากรมีความตระหนัก และเข้าใจ ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม บุคลากรสามารถออกแบบกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์ ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน อยู่ในระดับมาก

ัชชญา พิระธณิศร์ (2564 : 65) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนามอบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและปัญหาในภาพรวม แนวทางการพัฒนามอบทบาท ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนามอบทบาทผู้บริหาร สถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ (1) การเป็นแบบอย่างที่ดี (2) การปรับกระบวนทัศน์ในการ บริหารสถานศึกษา การกำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของบุคคลในการรับผิดชอบงานด้านคุณธรรม จริยธรรม (3) จัดระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล (4) การวางแผน การทำความเข้าใจในนโยบาย การปฏิบัติงานด้านคุณธรรม จริยธรรมและการจัดการเรียนการสอนของครู 3) แนวทางการพัฒนา นักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย 5 ด้านคือ (1) ด้านกายภาพ จัดสภาพโรงเรียนให้เป็น แหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม (2) ด้านการจัดหลักสูตร ปรับปรุงและพัฒนาการจัดหลักสูตร ท้องถิ่นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม (3) ด้านการเรียนการสอน ในการสอนสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรม (4) ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ การมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้บริหารกับครู ครูกับนักเรียน โรงเรียนกับผู้ปกครอง โรงเรียนกับชุมชน 5) ด้านการประเมินผลโดยกำหนดรูปแบบ การนิเทศภายในการจัดการเรียนการสอน โครงการ และกิจกรรมต่างๆ

### งานวิจัยต่างประเทศ

โกลเดน (Golden, 2001: 4014 ; อ้างถึงใน ศิริวรรณ กันศิริ. 2559 : 138) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนโดยสอดแทรกเรื่องของวินัยลงไปในบทเรียน โดยการทดลองจากการสอนที่ใช้สื่อประกอบการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการนำไปสู่การมีวินัยในตนเองของนักเรียน ซึ่งปรากฏผลในการวิจัยในครั้งนี้ว่าการใช้สื่อผสมผสานในขณะที่สอนทำให้นักเรียนเกิดความรักในบทเรียน ไม่หนีเรียน มีความสนุกสนานในการเรียน

อัน โตนี โอ (Antonio. 2008 : 87-89 ; อ้างถึงใน เบญจวรรณ วิเชียรเศรษฐ. 2561 : 46) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาโมเดลใหม่สำหรับแบบฝึกที่ดีที่สุดและสร้างองค์ความรู้ในรั้วมหาวิทยาลัยทั้งหมด ผลการศึกษาพบว่า แนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้นต้องมีโครงการสอนที่มีประสิทธิภาพที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่สอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยผ่านการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ควรสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านร่างกาย และจิตใจของผู้เรียนในเวลาเดียวกันด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับ แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ซึ่งสรุปได้ว่าแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม คือหลักคุณงามความดีที่ประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทางสังคม ถ้าหากคนในสังคม มีคุณธรรมจริยธรรม จะส่งผลให้ประเทศชาติเกิดความสงบสุขร่มเย็นและเจริญก้าวหน้า เพราะหากคนเรา มีความรู้คู่คุณธรรมแล้ว ย่อมมีจริยธรรมในแนวปฏิบัติที่ดีที่ถูกต้อง จะสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก ๆ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และส่งผลให้ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรืองมั่นคงถาวรสืบไป ในส่วนของแนวคิด ทฤษฎีกับการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร โรงเรียนเป็นตัวหลักคน โดยมีครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ เป็นผู้ช่วยขับเคลื่อนเป็นหลักในโรงเรียน เป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด มีการฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ทั้งด้านความประพฤติ จิตใจ ปัญญา เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามในชีวิตและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสาน พระราชปณิธาน เสด็จตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรตามพระราชประสงค์ ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดี



ศรีสินทรมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงรัก มหิศจุฬาราชวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงรัก กิตติสิริสมบูรณอคุณยเดช สยามินทราชิเบศรราช วโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ไว้ 4 ด้าน คือด้าน โรงเรียน ด้านผู้บริหาร ด้านครู และด้านนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียน คุณธรรม สพฐ. การดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ได้ตระหนักถึงความสำคัญว่าโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นโครงการที่ดีต้องทำทันที ต้องทำพร้อมกัน มีนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียนเข้าร่วม โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ทั้งหมด จำนวน 145 โรงเรียน ผู้บริหาร และครู 2,030 คน (ครบ 100%) ผู้บริหาร ครู นักเรียน รู้และเข้าใจเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ตามรูปแบบของคุณธรรมอัตลักษณ์ ที่สอดคล้องกับหลักสูตร และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล เห็นคุณค่า แห่งคุณธรรมความดี มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และภูมิใจในการทำดี ให้คนดีเชิดชูคนดี และมีการ ขยายผลสู่โรงเรียนที่ใกล้เคียงอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ต่อเนื่อง และยั่งยืน การวิจัยในครั้งนี้เป็น การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ถึงกระบวนการบริหารสถานศึกษาของ ผู้บริหาร ครู การมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งนี้มีการวิเคราะห์ที่หลากหลาย จากการสนทนากลุ่ม การ สัมภาษณ์การศึกษาเอกสาร แล้ววิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์เนื้อหา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และใช้เกณฑ์การประเมิน (Joint Committee on Standards for Education Evaluation) มาใช้ในการ ประเมินเพื่อให้ได้แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

### บทที่ 3

#### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีลักษณะเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Research) โดยมีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนการวิจัย พร้อมทั้งประชากร เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

**ขั้นตอนที่ 1** การศึกษาสภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

การศึกษาสภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมใน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดดังนี้

#### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2562 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 148 คน และครู จำนวน 1,884 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. ออนไลน์. 2562)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2562 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607 – 610 ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 43) โดยทำการสุ่ม ผู้บริหารสถานศึกษาแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน และทำการสุ่มครูผู้สอนแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 303 คน ดังตาราง 2

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 2 กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

อำเภอในสังกัด สพป.สระแก้ว เขต 1	กลุ่มประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู
เมืองสระแก้ว	57	680	9	109
เขาฉกรรจ์	21	250	4	40
คลองหาด	25	348	4	56
วังน้ำเย็น	26	353	4	57
วังสมบูรณ์	17	253	3	41
รวม	148	1,884	24	303
รวมทั้งหมด	2,030		327	

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. ออนไลน์. 2562

จากตาราง 2 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้คือผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 148 คน ครู 1,884 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 – 610 ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 43) โดยทำการสุ่ม ผู้บริหารสถานศึกษา และครูแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากประชากร อำเภอเมืองสระแก้ว เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน ครู 109 คน อำเภอ เขาฉกรรจ์เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครู 40 คน อำเภอ คลองหาดเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครู 56 คน อำเภอ วังน้ำเย็นเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครู 41 คน อำเภอ วังสมบูรณ์เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครู 41 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 24 คน ครู 303 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีข้อความเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. 4 ด้าน จำนวน 61 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2550 : 77) ความหมายดังนี้

5 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมาก

3 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อย

1 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

### 3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อดำเนินการ

3.2 ทำการสร้างแบบสอบถามตามที่ได้ศึกษาแล้วนำเสนอประธานและกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยาลัยนิพนธ์เพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence : IOC) มีค่า ดัชนีสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.60 – 1.00 (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ปรากฏในภาคผนวก ก)

3.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่คุณผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ แล้วเสนอประธานและ กรรมการที่ปรึกษาวิทยาลัยนิพนธ์ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยมีค่า อำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.37 – 0.83 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (รายละเอียด ปรากฏในภาคผนวก จ)

3.5 นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกแล้ว มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของ แบบสอบถามทั้งฉบับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ( $\alpha$  - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 202 – 204 ; อ้างถึงใน สันติ บุญภิรมย์, 2557 : 97)

3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มประชากรที่ กำหนดเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

### 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ถึงผู้บริหาร และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 เพื่อแจ้งให้ทราบ ถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัย

4.2 ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมแบบสอบถามให้ โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและ กำหนดวันรับคืนแบบสอบถาม

4.3 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์จำนวน 327 ฉบับ

4.4 เก็บแบบสอบถามโดยทางไปรษณีย์ตอบกลับและเก็บด้วยตนเอง

4.5 ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เป็นจำนวน 262 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80

4.6 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล

## 5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วย โปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในรูปตารางประกอบบรรยาย

การแปลความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 100)

4.51 - 5.00 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

0.00 - 1.50 หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

**ขั้นตอนที่ 2** การค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

การค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนคือ

1. การศึกษาแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาคุณธรรมใน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้วยวิธีการ สทนากลุ่ม

2. การสร้างแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลหลักและการสังเคราะห์เป็นแนวปฏิบัติที่ดี

โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

#### 1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การศึกษาวิจัยในขั้นตอนนี้ กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม โดยยึดหลักการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ด้วยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์การคัดเลือก

1.1 กลุ่มผู้บริหาร โครงการ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ จำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่เป็นโรงเรียนแกนนำ และ/หรือเป็นวิทยากรแกนนำ และ/หรือเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. อย่างน้อย 2 ปีขึ้นไป

1.1.2 ศึกษานิเทศก์ ที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน

1.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ประกอบด้วยครู จำนวน 4 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1.2.1 ครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. อย่างน้อย 2 ปี และ/หรือ

1.2.2 ครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่เป็นวิทยากรแกนนำโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

1.3 กลุ่มผู้รับประโยชน์จากโครงการ ประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1.3.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่เป็นโรงเรียนแกนนำโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ/หรือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดเวลาดังแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบัน

1.3.2 ผู้ปกครอง ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่เป็นโรงเรียนแกนนำโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยเป็นผู้ปกครองของนักเรียน ตลอดเวลาดังแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบัน

จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลัก ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ตำแหน่ง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์	5
กลุ่มที่ 2 ครู	4
กลุ่มที่ 3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน	5
รวม	14

## 2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการสนทนากลุ่ม

แบบการสนทนากลุ่ม มีลักษณะของข้อคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้สนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ และแนวคิด ตามประเด็นคำถาม

## 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

กำหนดการสนทนากลุ่ม วันที่ 18 กันยายน 2563 เวลา 13.00 น. ถึง เวลา 16.30 น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านเขาหิน ตำบลคลองหาด อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว

ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม คือ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและผู้วิจัย

## 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation)

**ขั้นตอนที่ 3** การประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

### 1. กลุ่มประชากร

การประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ศึกษาต่อกับกลุ่มประชากรที่ได้จากการกำหนดในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลหลักที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มในขั้นตอนที่ 2 จำนวน 14 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ จำนวน 5 คน ครู จำนวน 4 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 5 คน

### 2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในขั้นตอนนี้ คือแบบประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีลักษณะเป็นมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประเมิน

ตามมาตรฐานการประเมิน 4 มาตรฐาน คือ ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง

### 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแนวปฏิบัติที่ดีที่สร้างขึ้น คำอธิบายแนวปฏิบัติที่ดี บันทึกการประชุมสนทนากลุ่มและแบบตรวจสอบและประเมินไปให้กับผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยตนเอง และรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้รับแบบประเมินตอบกลับจำนวน 14 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

### 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การแปลความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 100)

4.51 – 5.00 หมายถึง แนวปฏิบัติมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ มีความถูกต้อง และมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง แนวปฏิบัติมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ มีความถูกต้อง และมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง แนวปฏิบัติมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ มีความถูกต้อง และมีความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง แนวปฏิบัติมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ มีความถูกต้อง และมีความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง แนวปฏิบัติมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ มีความถูกต้อง และมีความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

### สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

#### 1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

#### 2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและ วัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence : IOC)

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

( $\alpha$ -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation



Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

3.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.2 การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation)



ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

## บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมใน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Research) โดยผสมวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

#### สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\mu$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มประชากร
$\sigma$	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มประชากร
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มประชากร

#### การเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมใน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 1 ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

**ตอนที่ 1** ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมใน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 1

**ตอนที่ 2** ผลการค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมใน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 1

**ตอนที่ 3** ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมใน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 1

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

#### สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่ได้ดำเนินการในช่วงที่ผ่านมาแล้ว โดยใช้ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวม รายด้าน และรายข้อ ผลปรากฏดังตาราง 4 - 8

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนา คุณธรรม ใน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	ระดับการปฏิบัติ n = 262			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ด้าน โรงเรียน	4.44	0.47	มาก	2
2. ด้านผู้บริหาร	4.53	0.53	มากที่สุด	1
3. ด้านครู	4.23	0.55	มาก	3
4. ด้านนักเรียน	4.15	0.57	มาก	4
รวม	4.34	0.53	มาก	

จากตาราง 4 พบว่า ระดับการปฏิบัติในสภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = 4.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผู้บริหารมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X}$  = 4.53) ส่วนด้าน โรงเรียน ด้านครู และด้านนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านโรงเรียน ( $\bar{X}$  = 4.44) ด้านครู ( $\bar{X}$  = 4.23) และด้านนักเรียน ( $\bar{X}$  = 4.15)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้าน โรงเรียน จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้าน โรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ (n=262)			
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. โรงเรียนมีความสะอาด และบรรยากาศร่มรื่นสวยงาม	4.63	0.56	มากที่สุด	1
2. โรงเรียนมีมาตรการรักษาความปลอดภัย	4.54	0.60	มากที่สุด	5
3. โรงเรียนมีแผนพัฒนาด้านคุณธรรมที่เป็นระบบ	4.42	0.71	มาก	8
4. โรงเรียนมีแผนปฏิบัติการประจำปี/ โครงการ/ กิจกรรม ด้านคุณธรรม	4.63	0.56	มากที่สุด	1
5. โรงเรียนมีการประเมินและสรุป รายงานผล แผนพัฒนาโครงการ/กิจกรรมด้านคุณธรรม	4.62	0.54	มากที่สุด	3
6. โรงเรียนนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และพัฒนา อย่างต่อเนื่อง	4.44	0.67	มาก	6
7. โรงเรียนกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกและคุณธรรม ในการแก้ปัญหา	4.40	0.68	มาก	9
8. โรงเรียนกำหนดกิจกรรม แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	4.44	0.65	มาก	6
9. ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียน ปฏิบัติตาม คุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนหรือ กรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	4.55	0.57	มากที่สุด	4
10. โรงเรียนมีข้อมูลสารสนเทศด้านคุณธรรม	4.38	0.66	มาก	12
11. โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายระหว่าง โรงเรียนกับ โรงเรียน	4.32	0.72	มาก	13
12. โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก	4.29	0.77	มาก	14
13. โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายกับองค์กรทางศาสนา	4.40	0.68	มาก	9
14. โรงเรียนผ่านการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ	4.39	0.66	มาก	11
15. โรงเรียนได้รับรางวัลด้านคุณธรรม	4.20	0.78	มาก	15
รวม	4.44	0.47	มาก	

จากตาราง 5 พบว่า ระดับการปฏิบัติในสภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านโรงเรียน โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 4.44$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 10 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ โรงเรียนมีความสะอาด และบรรยากาศร่มรื่นสวยงาม ( $\bar{x} = 4.63$ ) โรงเรียนมีแผนปฏิบัติการประจำปี/ โครงการ/กิจกรรม ด้านคุณธรรม ( $\bar{x} = 4.63$ ) และโรงเรียนมีการประเมินและสรุป รายงานผล แผนพัฒนาโครงการ/ กิจกรรมด้านคุณธรรม ( $\bar{x} = 4.62$ ) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 ข้อเรียงลำดับดังนี้ โรงเรียนมีการสร้างเครือข่าย ระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียน ( $\bar{x} = 4.32$ ) โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก ( $\bar{x} = 4.29$ ) และโรงเรียนได้รับรางวัลด้านคุณธรรม ( $\bar{x} = 4.20$ )

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านผู้บริหาร จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านผู้บริหาร	ระดับการปฏิบัติ (n=262)			
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม อัตลักษณ์และกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	4.60	0.55	มากที่สุด	1
2. ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในการขับเคลื่อนการ บริหารงาน โครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	4.56	0.56	มากที่สุด	6
3. ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในการนิเทศ ติดตาม การดำเนินงาน โครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	4.58	0.57	มากที่สุด	3
4. ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน และสร้างขวัญกำลังใจ แก่ คณะครู และนักเรียนในการดำเนินงานโครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	4.59	0.57	มากที่สุด	2
5. ผู้บริหารเป็นแบบอย่างและได้รับการยอมรับ หรือ ยกย่องเชิดชูเกียรติจากบุคคล หน่วยงานองค์กรภายใน หรือภายนอก ระดับสถานศึกษา	4.57	0.61	มากที่สุด	5
6. ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในการประเมินผล การดำเนินงาน โครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	4.58	0.57	มากที่สุด	3
7. ผู้บริหารมีแนวทางโครงสร้างในการบริหารงาน ด้านคุณธรรม	4.47	0.71	มาก	8
8. ผู้บริหารมีรูปแบบ/นวัตกรรมในการบริหารงาน ด้านคุณธรรม	4.44	0.70	มาก	9
9. ผู้บริหารมีกระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงาน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	4.44	0.69	มาก	9
10. ผู้บริหารมีการประเมินผลการปฏิบัติงานและ นำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาด้านคุณธรรม	4.49	0.70	มาก	7
รวม	4.53	0.53	มากที่สุด	

จากตาราง 6 พบว่า ระดับการปฏิบัติในสภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านผู้บริหาร โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.53$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 6 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 4 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกได้แก่ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมอัตลักษณ์และกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ( $\bar{X} = 4.60$ ) ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน และสร้างขวัญกำลังใจแก่คณะครู และนักเรียนในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ( $\bar{X} = 4.59$ ) ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ( $\bar{X} = 4.58$ ) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากัน 2 ประเด็น คือ ผู้บริหารมีรูปแบบ/นวัตกรรมในการบริหารงานด้านคุณธรรม และผู้บริหารมีกระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ( $\bar{X} = 4.44$ )

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียน  
คุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านครู จำแนกเป็น  
รายชื่อ

ด้านครู	ระดับการปฏิบัติ (n=262)			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. ครูมีความรู้ความเข้าใจคุณธรรมอัตลักษณ์และกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	4.32	0.69	มาก	7
2. ครูมีการออกแบบการเรียนรู้ปลูกฝังคุณธรรม	4.37	0.65	มาก	4
3. ครูมีการจัดการเรียนรู้ปลูกฝังคุณธรรม	4.46	0.63	มาก	2
4. ครูมีการสร้างหรือจัดหาสื่อการเรียนการสอนปลูกฝังคุณธรรม	4.25	0.70	มาก	9
5. ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณธรรมอัตลักษณ์หรือตามกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยผ่าน โครงการคุณธรรมและกิจกรรมอื่น	4.24	0.78	มาก	10
6. ครูนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนการสอนปลูกฝังคุณธรรม	4.35	0.68	มาก	6
7. ครูมีการประเมินผลด้านคุณธรรมและนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนานักเรียน	4.23	0.72	มาก	11
8. ครูมีรูปแบบ/เทคนิค/วิธีการ ถ่ายทอดองค์ความรู้คุณธรรมอัตลักษณ์และกรอบแนวคิดโรงเรียน	4.21	0.67	มาก	12
9. ครูมีคู่มือ สื่อ ในการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย	4.26	0.64	มาก	8
10. ครูมีการสร้างเครือข่ายภายในโรงเรียน	4.13	0.74	มาก	15
11. ครูมีการสร้างเครือข่ายกับครู โรงเรียนอื่น	4.06	0.79	มาก	19
12. ครูมีการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก/องค์กรทางศาสนา	4.19	0.72	มาก	14
13. ครูมีการเผยแพร่ผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอชัดเจน เป็นรูปธรรม	4.13	0.75	มาก	15



ตาราง 7 (ต่อ)

ด้านครู	ระดับการปฏิบัติ (n=262)			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
14. ครูมีผลงานและนำผลงานจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับสถานศึกษา	4.11	0.74	มาก	17
15. ครูมีผลงานและนำผลงานจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับกลุ่มโรงเรียน/สหวิทยาเขต	4.08	0.76	มาก	18
16. ครูมีผลงานและนำผลงานจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/จังหวัด	4.05	0.81	มาก	20
17. ครูมีผลงานและนำผลงานจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับภูมิภาค/ประเทศ	3.93	0.86	มาก	21
18. ครูมีความประพฤติปฏิบัติตน ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	4.21	0.69	มาก	12
19. ครูมีความประพฤติปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดี	4.49	0.58	มาก	1
20. ครูเป็นแบบอย่างและได้รับการยอมรับ หรือยกย่อง เชิดชูเกียรติจากบุคคล หน่วยงานองค์กรภายในหรือภายนอก ระดับสถานศึกษา	4.43	0.60	มาก	3
21. ครูเป็นแบบอย่างและได้รับการยอมรับ หรือยกย่อง เชิดชูเกียรติจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรภายในหรือภายนอก ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/จังหวัด	4.37	0.69	มาก	4
รวม	4.23	0.55	มาก	

จากตาราง 7 พบว่า ระดับการปฏิบัติในสภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านครู โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.23$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ครูมีความประพฤติปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดี ( $\bar{X} = 4.49$ ) ครูมีการจัดการเรียนรู้ปลูกฝังคุณธรรม ( $\bar{X} = 4.46$ ) ครูเป็นแบบอย่างและได้รับการยอมรับ หรือยกย่องเชิดชูเกียรติจากบุคคล หน่วยงานองค์กรภายในหรือภายนอก ระดับสถานศึกษา ( $\bar{X} = 4.43$ ) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 ข้อ เรียงลำดับดังนี้ ครูมีการสร้างเครือข่ายกับครู โรงเรียนอื่น ( $\bar{X} = 4.06$ ) ครูมีผลงานและนำผลงานจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/จังหวัด ( $\bar{X} = 4.05$ ) และครูมีผลงานและนำผลงานจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับภูมิภาค/ประเทศ ( $\bar{X} = 3.93$ )

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านนักเรียน จำแนกเป็นรายชื่อ

ด้านนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ (n=262)			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม อัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	4.15	0.70	มาก	8
2. นักเรียนได้มีการเข้าร่วม โครงการคุณธรรม ตาม คุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิด โรงเรียน คุณธรรม สพฐ.	4.24	0.72	มาก	2
3. นักเรียนสามารถนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โครงการคุณธรรม	4.18	0.73	มาก	5
4. นักเรียนมีการสรุปองค์ความรู้จากโครงการคุณธรรม	4.05	0.78	มาก	15
5. นักเรียนมีการเผยแพร่โครงการคุณธรรมสู่สาธารณชน ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เอกสาร แผ่นพับ สื่อสิ่งพิมพ์ เสียงตามสาย	4.06	0.82	มาก	13
6. นักเรียนมีจิตสำนึกและมีการประพฤติปฏิบัติตนตาม คุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิด โรงเรียน	4.15	0.70	มาก	8
7. นักเรียนได้รับการยอมรับจากชุมชน	4.19	0.63	มาก	4
8. นักเรียนได้มีหลักคิดและมีอุดมการณ์ด้านคุณธรรม	4.17	0.64	มาก	7
9. นักเรียนมีความรับผิดชอบและกล้าแสดงออกอย่าง สร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรม	4.23	0.60	มาก	3
10. นักเรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในการการจัดกิจกรรม ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิด โรงเรียน คุณธรรม สพฐ.	4.18	0.61	มาก	5
11. นักเรียนนำเสนอผลงานการจัดกิจกรรมตามคุณธรรม อัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	4.15	0.64	มาก	8

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้านนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ (n=262)			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
12. นักเรียนจัดตั้งกลุ่ม/ชุมนุม/ชมรมตามความสนใจ ปฏิบัติกิจกรรม ขยายผล แลกเปลี่ยน เรียนรู้ด้านคุณธรรม ภายในโรงเรียน	4.06	0.72	มาก	13
13. นักเรียนได้เข้าร่วมกลุ่ม/ชุมนุม/ชมรม ปฏิบัติกิจกรรม ขยายผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านคุณธรรมระหว่างโรงเรียน	4.08	0.76	มาก	11
14. นักเรียนได้เข้าร่วมกลุ่ม/ชุมนุม/ชมรม ปฏิบัติกิจกรรม ขยายผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านคุณธรรมกับชุมชน	4.07	0.75	มาก	12
15. นักเรียนในโรงเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณธรรม อัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพิ่มขึ้นและนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	4.25	0.64	มาก	1
รวม	4.15	0.57	มาก	

จากตาราง 8 พบว่า ระดับการปฏิบัติในสภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านนักเรียน โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.15$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ นักเรียนในโรงเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคุณธรรม อัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพิ่มขึ้นและนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ ( $\bar{X} = 4.25$ ) นักเรียนได้มีการเข้าร่วมโครงการคุณธรรมตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ( $\bar{X} = 4.24$ ) และนักเรียนมีความรับผิดชอบและกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรม ( $\bar{X} = 4.23$ ) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 ข้อ เรียงลำดับดังนี้ นักเรียนมีการเผยแพร่โครงการคุณธรรมสู่สาธารณชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เอกสาร แผ่นพับสื่อสิ่งพิมพ์ เสียงตามสาย ( $\bar{X} = 4.06$ ) นักเรียน

จัดตั้งกลุ่ม/ ชุมชน/ชมรมตามความสนใจ ปฏิบัติกิจกรรม ขยายผล แลกเปลี่ยน เรียนรู้ด้านคุณธรรม ภายในโรงเรียน ( $\bar{X} = 4.06$ ) และนักเรียนมีการสรุปองค์ความรู้จากโครงการคุณธรรม ( $\bar{X} = 4.05$ )

**ตอนที่ 2 ผลการค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.**

**สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1**

การค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

2.1 การศึกษาแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม

2.2 การสร้างแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่ได้จากการสรุปแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ

รายละเอียดที่ค้นพบ ปรากฏดังนี้

2.1 การศึกษาแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม

รายนามและตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูลหลักที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

- |                             |  |
|-----------------------------|--|
| 1. นายคำนึ่ง แก้วอนันต์     | ผู้อำนวยการ โรงเรียน                     |
| 2. นายจิระศักดิ์ จะย่นรัมย์ | ผู้อำนวยการ โรงเรียน                     |
| 3. นายคุณาพัฒน์ เวทย์มนต์   | ผู้อำนวยการ โรงเรียน                     |
| 4. นางจิราภรณ์ อินทรประสพ   | ผู้อำนวยการ โรงเรียน                     |
| 5. นางอัญชุลี นนทะภา        | ครู                                      |
| 6. นายธนสิทธิ์ แก้วสุข      | ครู                                      |
| 7. นางสาววรรณา จิตจักร      | ครู                                      |
| 8. นางจันทร์ลา สุทธิประภา   | ครู                                      |
| 9. นายชนะศักดิ์ โคตรนรินทร์ | ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา<br>ขั้นพื้นฐาน |
| 10. นายสังวาล ดาวรุ่ง       | คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน           |

- |                           |   |
|---------------------------|---|
| 11. นายใหญ่ คำดี          | คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน  |
| 12. นางสาวนริศรา คุ่มเพชร | ผู้ปกครองนักเรียน   |
| 13. นายไพโรพนาเวส เลิศคำ  | ผู้ปกครองนักเรียน   |
| 14. นายสากล พรหมศิริเดช   | ศึกษานิเทศก์<br>สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา<br>ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 |

แผนผังการนั่งประชุม รหัสผู้ให้ข้อมูลหลัก และภาพประกอบ ปรากฏในภาคผนวก ฅ  
วัน เวลา และสถานที่ การสนทนากลุ่ม

1) วันที่ 18 กันยายน 2563 เวลา 13.00-16.30 น.

2) สถานที่ในการจัดประชุม ฅ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านเขาหิน ตำบล  
คลองหาด อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว

ผลสรุปที่ได้จากการประชุมสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยสรุปผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มเป็น 4 ด้าน คือ ด้านโรงเรียน ด้านผู้บริหาร ด้านครู  
และ ด้านนักเรียน พร้อมทั้งการระบุแนวทางที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม  
ดังนี้ (รายละเอียดบันทึกการสนทนากลุ่ม ปรากฏในภาคผนวก ฅ)

### 1. ด้านโรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาคุณธรรม  
ผู้เรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 ที่  
เกี่ยวข้องกับด้านโรงเรียน ยกตัวอย่างเช่น

B1 กล่าวว่า...โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นโรงเรียนที่ขับเคลื่อนด้วยคุณธรรม  
กระบวนการที่ได้มาซึ่งโรงเรียนนี้ เราก็จะผ่านกระบวนการในที่เราจะต้องทำแผน แล้วก็กำหนด  
คุณธรรม อัตลักษณ์ เพราะฉะนั้นเมื่อเรามีอัตลักษณ์ โรงเรียนก็จะกำหนด ตัวชี้วัดที่จะประเมิน  
ความสำเร็จของนักเรียนว่าเราต้องการให้นักเรียนของเราบรรลุตามตัวชี้วัด...

A1 กล่าวว่า...ซึ่งคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนจะได้มาโดยผ่านกระบวนการ PLC  
ต้องมีการทำ PLC ในโรงเรียนนั้น ไม่ว่าจะเป็นครู ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองเข้า  
มาร่วมกันนะครับ แล้วก็ทำ PLC กันเพื่อหาอัตลักษณ์ของโรงเรียนให้ได้...

นอกจากนั้นผู้ให้ข้อมูลหลักยัง ได้กล่าวถึงการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนในโรงเรียน  
คุณธรรม สพฐ. ในทำนองเดียวกัน ได้ข้อสรุปว่า

โรงเรียนมีการดำเนินในเรื่องการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อ  
การปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียน ผู้บริหารและครูทุกคนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สระแก้วเขต 1 ได้ผ่านการอบรมมาแล้ว เพราะฉะนั้นการที่จะขับเคลื่อน ผู้บริหารจะต้องให้ความใส่ใจ สนใจ แล้วก็ลงมือปฏิบัติจริง มีกระบวนการ PLC เพื่อหาคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนมีแผนพัฒนาด้านคุณธรรมที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ โรงเรียนเริ่มโดยเป็นตัวแบบ ผู้บริหารนำแบบที่โรงเรียนได้เริ่มไปต่อยอด โรงเรียนได้บูรณาการ นำคุณธรรม สพฐ. 5 ประการ มาเพิ่มเติม ในหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดเป็นคุณลักษณะที่ประสงค์เพิ่มเติมในหลักสูตร และปฏิบัติตามคุณธรรมอัตลักษณ์ ของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมทั้งภายในโรงเรียน ระหว่างบ้าน วัดและโรงเรียน

## 2. ด้านผู้บริหาร

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 ที่เกี่ยวข้องกับด้านผู้บริหาร ยกตัวอย่างเช่น

A1 กล่าวว่า...ผู้บริหารมารับนโยบายคุณธรรมแล้วก็ไปขยายผลให้ครูว่าคุณธรรม สพฐ. ว่าโรงเรียนเราเป็นอย่างไร แล้วครูและคณะกรรมการช่วยกันขับเคลื่อนคุณธรรมอัตลักษณ์ ของโรงเรียนให้ได้ ...

A5 กล่าวว่า...ผู้บริหารไปรับนโยบายมาจากเขตพื้นที่เสร็จแล้วผู้บริหารผลักดันนโยบายให้ เกิดกับนักเรียนก็ให้ครูมาช่วยวางแผนมาทำ PLC ร่วมกัน ...

นอกจากนั้นผู้ให้ข้อมูลหลักยังได้กล่าวถึงการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในทำนองเดียวกัน ได้ข้อสรุปว่า

ผู้บริหารรับนโยบายมาจากเขตพื้นที่ มีความรู้ ความเข้าใจ ในเกี่ยวกับคุณธรรม อัตลักษณ์และกรอบแนวคิดโรงเรียน สพฐ. ผลักดันนโยบายให้เกิดขึ้นนักเรียน ให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษามาช่วยวางแผนโดยกระบวนการ PLC ขับเคลื่อนคุณธรรมอัตลักษณ์ ร่วมกัน เพื่อไปถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ จัดทำโครงสร้างการบริหารงานด้านคุณธรรม โดยมีการบริหารงานด้านคุณธรรม พร้อมทั้งดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม วัดผลประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ด้วยความโปร่งใส เป็นธรรมตรวจสอบได้

## 3. ด้านครู

ผู้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่เกี่ยวข้องกับด้านครู ยกตัวอย่างเช่น

A1 กล่าวว่า...คุณครูต้องใส่ใจ เป็นการพัฒนาทางด้านจิตพิสัย อาจจะไม่เห็นผลช้าหน่อย แต่ต้องทำไปเรื่อย ๆ เรื่อย ๆ เน้น ย้ำ ซ้ำ เตือน ไปเรื่อย ๆ ในการสอน คอยพูดกับเด็กอยู่เรื่อย ๆ เด็กจะได้ซึมซับ ถึงว่าคุณครูจะต้องให้ความใส่ใจเช่นเรื่องนี้เป็นต้น...

B2 กล่าวว่า...ให้ครูไปอบรม 5 วัน โดยให้โรงเรียนหาคุณธรรม อัตลักษณ์ของโรงเรียน เป็นแนวของเรา ต้องหาคุณธรรมอัตลักษณ์ พอได้คุณธรรมอัตลักษณ์แล้วก็ไปฝึกกับนักเรียน ขับเคลื่อนด้วยโครงการคุณธรรมเพื่อให้เด็กทำงานร่วมกัน ถ้าอยาก让孩子ทำ เด็กมีความเสียสละ ต้องเริ่มต้นจากครูเป็นแบบอย่าง...

นอกจากนั้นผู้ให้ข้อมูลหลักยังได้กล่าวถึงการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนในโรงเรียน คุณธรรม สพฐ. ในทำนองเดียวกัน ได้ข้อสรุปว่า

ครูทุกคนได้ผ่านการอบรมกระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียนในโรงเรียน คุณธรรม สพฐ. ครูร่วมมือกับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องเพื่อค้นหาคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ขับเคลื่อนกระบวนการด้วยโครงการคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี ใส่ใจ การพัฒนาคุณธรรมเป็นการพัฒนาทางด้านจิตพิสัย เน้น ย้ำ ซ้ำ เตือน ในการสอน พูดกับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ สอนคุณธรรม โดยการสอดแทรกบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในทุกกลุ่มสาระ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่งเสริมขวัญกำลังใจโดยมีการมอบทุนการศึกษาให้นักเรียน ส่งเสริมคนดีและให้คนดีเป็นผู้นำ ไปสู่การขยายผลอย่างต่อเนื่อง

#### 4. ด้านนักเรียน

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 ที่เกี่ยวข้องกับด้านนักเรียน ยกตัวอย่างเช่น

C1 กล่าวว่า...พอได้รับโครงการ โรงเรียนคุณธรรมแล้วผมมองว่าเด็กจะมีระเบียบมากขึ้น เด็กนักเรียนพอเห็นผู้หลักผู้ใหญ่เข้ามาในโรงเรียนก็จะมีค่านอบน้อม รู้จักไหว้ไม่ว่าจะในโรงเรียน หรือในชุมชน...

C4 กล่าวว่า...เท่าที่โรงเรียนทำอยู่ก็คิดว่าดีอยู่แล้ว เพราะว่า ลูกก็รู้จักอดออม มีระเบียบ มีความรับผิดชอบ คือพ่อแม่ก็ไม่ต้องไปคอยจ้ำจี้จ้ำไช ชีวิตบ้านนอกก็ต้องทำมาหากิน เพื่อเลี้ยงลูก เค้าก็มีความรับผิดชอบมากขึ้น รู้จักประหยัด อดออม...

นอกจากนั้นผู้ให้ข้อมูลหลักยังได้กล่าวถึงการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนในโรงเรียน คุณธรรม สพฐ. ในทำนองเดียวกัน ได้ข้อสรุปว่า

เมื่อโรงเรียนได้คุณธรรมอัตลักษณ์แล้วก็นำไปฝึกนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณธรรม มีโครงการคุณธรรม ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.



โดยนักเรียนสามารถนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการคุณธรรม และมีการสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากโครงการคุณธรรม นักเรียนมีระเบียบมากขึ้น การทำกิจกรรมมีระเบียบวินัยทั้งการเดินเข้าโรงเรียน นำขยะไปทิ้ง มีสัมมาคารวะ รู้จักไหว้ผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะในโรงเรียนหรือในชุมชน ปฏิบัติตนดี มีความรับผิดชอบ รู้จักอดออม มีความเป็นผู้นำ กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรม ภาพรวมนักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น

## 2.2 การสร้างแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้รับการจากการสนทนากลุ่ม แยกเป็นประเด็นสำคัญที่จะทำให้กระบวนการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ประสบผลสำเร็จ จากนั้นจึงสังเคราะห์เป็นแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ผู้รับผิดชอบ และวิธีดำเนินงานแต่ละองค์ประกอบ ดังตาราง 9

ตาราง 9 แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

แนวทาง การดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ	วิธีการดำเนินงาน
1. ร่วมวางแผน	1. ผู้บริหารสถานศึกษา	1.1 จัดทำแผนปฏิบัติการ
	2. ครู	1.2 สร้างความร่วมมือพัฒนาผู้เรียน
	3. ผู้เรียน	1.3 เสริมสร้างความเป็นผู้นำ
	4. ผู้ปกครองและชุมชน	เชิงจริยธรรม
		1.4 การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จ
		1.5 การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์
		1.6 การปรับหลักสูตรสถานศึกษา
	1.7 การกำหนดคุณลักษณะ	
		อันพึงประสงค์

ตาราง 9 (ต่อ)

แนวทาง การดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ	วิธีการดำเนินงาน
2. ร่วมพลังสร้างสรรค์	1. ผู้บริหารสถานศึกษา 2. ครู 3. ผู้เรียน 4. ผู้ปกครองและชุมชน	2.1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 2.2 การจัดกิจกรรมสร้างเสริม คุณธรรมอัตลักษณ์ 2.3 ร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2.4 การเข้าร่วมกิจกรรมและ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เรียน 2.5 สร้างขวัญกำลังใจ
3. ร่วมชื่นชม	1. ผู้บริหารสถานศึกษา 2. ครู 3. ผู้เรียน 4. ผู้ปกครองและชุมชน	3.1 ประเมินการจัดกิจกรรมสร้างเสริม คุณธรรมอัตลักษณ์ 3.2 แสดงความชื่นชมต่อผู้เรียน
4. ร่วมภาคภูมิใจ	1. ผู้บริหารสถานศึกษา 2. ครู	4.1 รายงานผลสู่สาธารณชน 4.2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษา เครือข่าย 4.3 นำเสนอผลงาน

แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่  
การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 สรุปได้ดังนี้

### 1. ร่วมวางแผน

ร่วมวางแผน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้ง  
บุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันวางแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของ  
สถานศึกษาตนเอง โดยควรดำเนินการดังนี้

#### 1.1 จัดทำแผนปฏิบัติการ

การจัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับขับเคลื่อนกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรม โดยควรมีการ  
ใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ร่วมใจ  
ร่วมพลัง และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหารสถานศึกษา บนพื้นฐานของวัฒนธรรมความสามัคคี

แบบกัลยาณมิตร เพื่อวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา ชุมชน สังคม นำไปสู่การบริหารจัดการงบประมาณ บุคลากร เวลา กำหนดกิจกรรม กำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ และเป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจน

### 1.2 สร้างความร่วมมือพัฒนาผู้เรียน

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างร่วมมือกับบุคลากรทุกภาคส่วน ทั้งภายในสถานศึกษา คือ ครู ผู้เรียน ชุรการ นักการภารโรง พ่อบ้าน แม่บ้าน แม่ครัว หรือบุคคลอื่น ๆ ส่วนภายนอกสถานศึกษา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน รวมทั้งหน่วยงานที่เป็นภาคีเครือข่าย เช่น วัด ร้านค้า บริษัท องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้ทุกคนให้ความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียน สนับสนุน พร้อมทั้งให้ความร่วมมือในการพัฒนา

### 1.3 เสริมสร้างความเป็นผู้นำเชิงจริยธรรม

ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นบุคคลสำคัญ ต่อการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ให้ประสบความสำเร็จ การที่จะพัฒนาให้เด็กมีคุณธรรม ต้องมีแบบอย่างให้เห็น ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงต้องปรับตัวเองให้มีความเป็นผู้นำเชิงจริยธรรม เช่น การบริหารงานอย่างมีจริยธรรม การบริหารความสัมพันธ์อย่างมีจริยธรรม ความตระหนักรู้ต่อความเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรม ความสามารถในการจัดการด้านอารมณ์ เป็นต้น

### 1.4 การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จ

สถานศึกษาควรกำหนดเป้าหมายความสำเร็จให้มีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ ยกตัวอย่างเช่น

1.4.1 ด้านกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์ สถานศึกษาควรกำหนดว่า ควรมีโอกาสใดบ้าง กิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมในด้านใด ระบุตัวชี้วัดความสำเร็จ วิธีการวัดจากเรื่องใดบ้าง

1.4.2 ด้านพฤติกรรมของผู้เรียน ระบุตัวชี้วัดพฤติกรรมของผู้เรียนที่สอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พร้อมทั้งระบุวิธีการวัด และเวลาของการประเมินตามตัวชี้วัด

นอกจากนั้น ควรระบุเป้าหมายความสำเร็จทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อความชัดเจนในการจัดกิจกรรมและการประเมินผล เช่น ผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 80 มีคุณธรรมอัตลักษณ์ ด้านวินัยต่อตนเองอยู่ในระดับมาก เป็นต้น

### 1.5 การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์

สถานศึกษาควรมีการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ที่มีความชัดเจน มีความท้าทายและ มีความเป็นไปได้ เช่น กำหนดให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย ต้องระบุว่ามิวินัยในเรื่องใด วินัยในเรื่องการ

เรียน การทำการบ้าน การรักษาเวลา การอดออม การใช้วาจาต่อผู้อื่น เป็นต้น ทั้งนี้การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ ควรได้รับความคิดเห็นและยอมรับร่วมกันทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน ชุมชน สังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงาน

### 1.6 การปรับหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาควรมีการปรับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้รายวิชาในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งการประเมินความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา

### 1.7 การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินตามหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้โครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา จึงควรมีการปรับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม-อัตลักษณ์และเป้าหมายความสำเร็จ

## 2. ร่วมพลังสร้างสรรค์

ร่วมพลังสร้างสรรค์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน ร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมพลัง ดำเนินงานพัฒนาคุณธรรม โดยมีกระบวนการดังนี้

### 2.1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

เป้าหมายความสำเร็จของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. คือ ผู้เรียนมีพฤติกรรมตรงตามคุณธรรมอัตลักษณ์ที่สถานศึกษากำหนดไว้ในระยะของการร่วมวางแผน ฉะนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้เรียน เมื่อผู้เรียน ได้เห็นการปฏิบัติจริง จะเกิดการซึมซับพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านั้น เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาความเป็นผู้นำเชิงจริยธรรม มีความยุติธรรม มุ่งมั่นตั้งใจในการบริหารสถานศึกษา ครูเข้าสอนตรงเวลา มีความยุติธรรมต่อผู้เรียนทุกคน มีความใฝ่รู้ ตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ เป็นผู้นำกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม ผู้ปกครองพูดจาไพเราะ ประกอบสัมมาอาชีพ เสียสละเพื่อส่วนรวม และในส่วนของชุมชนก็ควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีเช่นกัน เช่น พูดจาไพเราะ สุภาพ ช่วยเหลือสังคม เป็นต้น

### 2.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์

จากขั้นตอนของการร่วมวางแผน สถานศึกษาปรับหลักสูตรเพื่อตอบสนองกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์ ครูจึงควรนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้วางไว้ โดยอาจจะเป็นไปทั้งในการสอดแทรกในรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร เช่น การจัดโครงการในรายวิชา จะสร้างเสริมให้ผู้เรียนใฝ่รู้ รับผิดชอบ ทำงานเป็นทีม

เป็นต้น หรืออาจจะเป็นไปในลักษณะของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยมีการจัดได้ทั้งในและนอกสถานศึกษา เช่น กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมบ้านสะอาดน่าอยู่ กิจกรรมบ้าน วัด โรงเรียน กิจกรรมออมทรัพย์ กิจกรรมทำบุญวันเด็ก เป็นต้น

ผู้ปกครอง และครอบครัวของผู้เรียน นับเป็นแรงสนับสนุนที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะเสริมสร้างคุณธรรมอัตลักษณ์ให้กับผู้เรียน ผู้ปกครองและทุกคนในครอบครัว จึงต้องเข้าใจถึงแก่นแท้และวิธีการสร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์ที่สถานศึกษากำหนดไว้ด้วย เช่น คุณธรรมด้านความรับผิดชอบ ผู้ปกครองต้องช่วยสร้างกิจกรรมหรือสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบที่บ้านด้วย เช่น มอบหมายให้ทำงานบ้านอย่างเหมาะสมกับวัย ส่งเสริมให้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ รับผิดชอบต่อตนเอง เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เวลา เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ปกครองยังควรแสดงออกถึงความเป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านคุณธรรมอีกด้วย

ชุมชนแวดล้อมของผู้เรียน เช่น วัด หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลาด และหน่วยงานอื่น ๆ ควรจะเปิดโอกาส และสนับสนุนผู้เรียน เช่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมจิตอาสา การใช้วาจาสุภาพทั้งต่อผู้เรียนและคนอื่น ๆ มีความซื่อสัตย์ แบ่งปัน เพื่อสานต่อกิจกรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้เรียน

### 2.3 ร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ความคิดเห็น ทักษะ ความรู้ความสามารถ ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครู ระหว่างครูกับครูด้วยกันทั้งในและนอกสถานศึกษา ระหว่างครูกับผู้ปกครอง ระหว่างครูกับผู้เรียน หรือบุคลากรในสาขาอื่น ๆ จะช่วยถ่ายทอดข้อมูลความรู้ ก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน จนทำให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างประสบผลสำเร็จบนพื้นฐานของความพึงพอใจจากทุกภาคส่วน นอกจากนี้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูจะเป็นถ่ายทอดประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาผู้เรียนในองค์กรรวมทั้งในระดับสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

### 2.4 การเข้าร่วมกิจกรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เรียน

ผู้เรียนทุกคนควรจะเข้าร่วมกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์ ในสถานศึกษาตามที่ครูแนะนำเพื่อปรับพฤติกรรมของตนเอง เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดแทรกในรายวิชา การจัดทำโครงการ กระบวนการเรียนรู้เป็นกลุ่ม เป็นทีม การค้นคว้าหาความรู้ กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง กิจกรรมเพื่อชุมชน เป็นต้น กิจกรรมของครอบครัว และกิจกรรมเพื่อชุมชน นอกจากนี้ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนผู้เรียนร่วมกันเพื่อแบ่งปันประสบการณ์ที่ได้รับ ทักษะของแต่ละคน รวมทั้งก่อให้เกิดความสนุกสนานในการทำกิจกรรม

สถานศึกษาอาจจะแต่งตั้งนักเรียนแกนนำโรงเรียนคุณธรรม เพื่อให้เป็นแกนนำในกระบวนการพัฒนาผู้เรียนในภาพรวม ทั้งนี้เพราะผู้เรียนในวัยเดียวกันอาจจะมีการชักจูงใจง่ายขึ้น เกิดการถ่ายทอด เสนอแนะด้วยภาษาในวัยเดียวกัน

## 2.5 สร้างขวัญกำลังใจ

การพัฒนาทุก ๆ เรื่อง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้ที่เข้าสู่กระบวนการพัฒนาจึงอาจจะเกิดความรู้สึกอึดอัด ไม่สบายใจ ไม่ได้ดำเนินชีวิตแบบเดิมที่เคยเป็น ทั้งในแง่มุมมองของครู ที่ต้องเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการปฏิบัติงานในหน้าที่ต่าง ๆ ของบุคลากรทุกคน กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน การใช้ชีวิตของผู้ปกครองและชุมชน จึงเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา และแกนนำในทุกระดับที่จะต้องชี้แจงทำความเข้าใจ แนะนำแนวทางที่เหมาะสม และให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบทุกคน

## 3. ร่วมชื่นชม

ร่วมชื่นชม หมายถึง การรับรู้ผลของกระบวนการพัฒนาที่ได้จากการร่วมพลังสร้างสรรค์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนควรจะร่วมกันประเมินเพื่อนำไปสู่การชื่นชมต่อผลที่ได้รับ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงควรดำเนินการดังนี้

### 3.1 ประเมินการจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์

ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เป็นบุคลากรหลักในการจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์ให้กับผู้เรียน จึงควรมีการประเมินกระบวนการจัดกิจกรรม เพื่อให้ทราบผลของการดำเนินงานทั้งในด้านของผลสำเร็จ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน ความเหมาะสมของกิจกรรม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้อาจใช้การประเมินในลักษณะของข้อประเมินในแต่ละเรื่อง การประเมินตนเองของผู้เรียน การประเมินของครูผู้จัดและเข้าร่วมกิจกรรม ข้อสังเกตจากผู้ปกครอง ข้อสังเกตจากชุมชน และบุคลากรทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

### 3.2 แสดงความชื่นชมต่อผู้เรียน

หลังจากที่ดำเนินการประเมินคุณธรรมอัตลักษณ์ของผู้เรียนแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ควรจะร่วมกันค้นหาแนวทางชื่นชมผู้เรียนอย่างทั่วถึง โดยอาจแยกเป็นแต่ละคุณธรรมอัตลักษณ์ แยกเป็นระดับชั้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการชื่นชม อันเป็นขวัญกำลังใจแก่ผู้เรียนที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาตนเองต่อไป ในส่วนของการแสดงออกถึงการชื่นชมอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมนั้น อาจจะเป็นทุนการศึกษา เกียรติบัตร รางวัล เป็นต้น นอกจากนั้นอาจให้รางวัลในส่วนของการทำความดีที่บ้าน ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยให้ชุมชน สังคม ร่วมกันให้รางวัลผู้เรียนที่ตนสังเกตเห็นว่ามีคุณธรรมอัตลักษณ์ที่เหมาะสม ทั้งนี้จะก่อให้เกิดภาคีเครือข่ายในชุมชน สังคม อีกทางหนึ่งด้วย

#### 4. ร่วมภาคภูมิใจ

การทำคามดีนั้น นอกจากจะชื่นชมกันในหมู่ของบุคคลสังคมนั้นแล้ว ควรมีการเผยแพร่ให้เกิดความภาคภูมิใจแก่ผู้กระทำอีกด้วย ร่วมภาคภูมิใจ จึงหมายถึง การเผยแพร่ผลงานอันน่าภาคภูมิใจของสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

##### 4.1 การรายงานผลต่อสาธารณชน

การรายงานผลต่อสาธารณชน หมายถึง การรายงานผลการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา ผลสำเร็จของสถานศึกษา คุณภาพของผู้เรียนที่มีคุณธรรมอัตลักษณ์อย่างเหมาะสม ทั้งในรูปแบบของเอกสารเผยแพร่ และรูปแบบของการสื่อสารแบบออนไลน์ เพื่อเผยแพร่ความภาคภูมิใจได้อย่างกว้างขวาง

##### 4.2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาเครือข่าย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ และสถานศึกษา ควรเปิดพื้นที่ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสถานศึกษาเครือข่าย โดยอาจจัดให้มีการนำเสนอในรูปแบบของแนวปฏิบัติที่ดี นวัตกรรม การพัฒนาคุณธรรมอัตลักษณ์ของผู้เรียน และกระบวนการ PLC

##### 4.3 นำเสนอผลงาน

การได้รับการรับรองความสำเร็จจากหน่วยงานต้นสังกัด นับเป็นขวัญกำลังใจ ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจของบุคลากรภายในสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับจึงควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาได้นำเสนอผลงานของตน และให้การรับรองความสำเร็จแก่สถานศึกษา

ผังมโนทัศน์ของแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นปรากฏดังนี้



ภาพประกอบ 2 ผังมโนทัศน์ของแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียน  
คุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1  
ที่มา : พัฒนาโดยผู้วิจัย



จากนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้รวมทั้งแนวปฏิบัติที่ดีไปจัดทำเป็นคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 1 รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ฉ

**ตอนที่ 3 ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.**

**สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 1**

ผู้วิจัยได้นำคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 1 ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มทั้ง 14 คน ประเมินตามมาตรฐานการประเมิน 4 มาตรฐาน คือ ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง ปรากฏผลการประเมินตามตาราง 10 - 14

**ตาราง 10** ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

มาตรฐานการประเมิน	ผลการประเมิน (N = 14)			
	$\mu$	$\sigma$	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านความมีประโยชน์	4.93	0.32	มากที่สุด	1
2. ด้านความเป็นไปได้	4.80	0.44	มากที่สุด	4
3. ด้านความเหมาะสม	4.93	0.26	มากที่สุด	1
4. ด้านความถูกต้อง	4.84	0.38	มากที่สุด	2
รวม	4.86	0.35	มากที่สุด	

จากตาราง 10 พบว่าผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 1 ใน 4 ประเด็น คือ ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\mu = 4.86$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความมีประโยชน์ และ ความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ( $\mu = 4.93$ ) รองลงมา คือ ด้านความถูกต้อง ( $\mu = 4.84$ ) และด้านความเป็นไปได้ ( $\mu = 4.80$ )

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านความมีประโยชน์

องค์ประกอบของแนวปฏิบัติที่ดี	ผลการประเมิน (N = 14)			
	$\mu$	$\sigma$	ระดับ	อันดับที่
1. ร่วมวางแผน	4.93	0.27	มากที่สุด	2
2. ร่วมพลังสร้างสรรค์	4.86	0.54	มากที่สุด	4
3. ร่วมชื่นชม	4.93	0.37	มากที่สุด	2
4. ร่วมภาคภูมิใจ	5.00	0.00	มากที่สุด	1
รวม	4.93	0.32	มากที่สุด	

จากตาราง 11 พบว่า ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านความมีประโยชน์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\mu = 4.93$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 รายการ คือ ร่วมภาคภูมิใจ ( $\mu = 5.00$ ) รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านร่วมวางแผน และด้านร่วมชื่นชม ( $\mu = 4.93$ )

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านความเป็นไปได้

องค์ประกอบของแนวปฏิบัติที่ดี	ผลการประเมิน (N = 14)			
	$\mu$	$\sigma$	ระดับ	อันดับที่
1. ร่วมวางแผน	4.79	0.43	มากที่สุด	3
2. ร่วมพลังสร้างสรรค์	4.71	0.61	มากที่สุด	4
3. ร่วมชื่นชม	4.86	0.36	มากที่สุด	1
4. ร่วมภาคภูมิใจ	4.86	0.36	มากที่สุด	1
รวม	4.80	0.44	มากที่สุด	

จากตาราง 12 พบว่า ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านความเป็นไปได้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\mu = 4.80$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 รายการ คือ ร่วมภาคภูมิใจ และด้านร่วมชื่นชม ( $\mu = 4.86$ ) รองลงมา คือ ด้านร่วมวางแผน ( $\mu = 4.86$ ) และด้านร่วมพลังสร้างสรรค์ ( $\mu = 4.71$ )

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนา  
คุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว  
เขต 1 ด้านความเหมาะสม

องค์ประกอบของแนวปฏิบัติที่ดี	ผลการประเมิน (N = 14)			
	$\mu$	$\sigma$	ระดับ	อันดับที่
1. ร่วมวางแผน	4.93	0.27	มากที่สุด	1
2. ร่วมพลังสร้างสรรค์	4.93	0.27	มากที่สุด	1
3. ร่วมชื่นชม	4.93	0.27	มากที่สุด	1
4. ร่วมภาคภูมิใจ	4.93	0.27	มากที่สุด	1
รวม	4.93	0.26	มากที่สุด	

จากตาราง 13 พบว่า ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม  
ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1  
ด้านความเหมาะสม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\mu = 4.93$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน  
พบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยเท่ากันทุกด้าน ( $\mu = 4.93$ )

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนา  
คุณธรรม ใน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา  
สระแก้ว เขต 1 ด้านความถูกต้อง

องค์ประกอบของแนวปฏิบัติที่ดี	ผลการประเมิน (N = 14)			
	$\mu$	$\sigma$	ระดับ	อันดับที่
1. ร่วมวางแผน	4.93	0.27	มากที่สุด	1
2. ร่วมพลังสร้างสรรค์	4.86	0.54	มากที่สุด	2
3. ร่วมชื่นชม	4.79	0.47	มากที่สุด	3
4. ร่วมภาคภูมิใจ	4.79	0.27	มากที่สุด	3
รวม	4.84	0.38	มากที่สุด	

จากตาราง 14 พบว่า ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ใน  
โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้าน  
ความถูกต้อง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\mu = 4.84$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า  
ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านร่วมวางแผน  
( $\mu = 4.93$ ) รองลงมา คือ ด้านร่วมพลังสร้างสรรค์ ( $\mu = 4.86$ ) และ ด้านร่วมภาคภูมิใจ และด้านร่วม  
ชื่นชม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ( $\mu = 4.79$ )

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

## บทที่ 5

### สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผลการวิจัย
5. ข้อเสนอแนะ

#### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
2. เพื่อค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

#### วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

##### 1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ 2 รอบ โดยใช้กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน ดังนี้

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2562 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 148 คน และครู จำนวน 1,884 คน รวม 2,030 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. ออนไลน์. 2562)

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2562 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 – 610 ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 43) โดยทำการสุ่ม ผู้บริหารสถานศึกษาแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 24 คน และทำการสุ่มครูแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 303 คน รวม 327 คน

1.2 การประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ศึกษาในกลุ่มประชากรที่ได้จากการกำหนดในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 14 คน

## 2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพ

การศึกษาวิจัยในขั้นตอนนี้ กำหนดกลุ่มข้อมูลผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่มโดยยึดหลักการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) คือ กลุ่มผู้บริหาร โครงการ ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 5 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 4 คน และกลุ่มผู้รับประโยชน์จากโครงการ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 5 คน รวมเป็น 14 คน คัดเลือกแบบเจาะจง

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 แบบ คือ

1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีลักษณะแบบ มาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 61 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.60 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.37 – 0.83 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

2. แบบการสนทนากลุ่ม มีลักษณะของข้อคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้สนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ และแนวคิด ตามประเด็นคำถาม

3. แบบประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีลักษณะเป็นมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประเมินตามมาตรฐานการประเมิน 4 มาตรฐาน คือ ความ มีประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
2. การสนทนากลุ่ม เก็บข้อมูล โดยการประชุมสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในวันที่ 18 กันยายน 2563 เวลา 13.00 น. ถึง เวลา 16.30 น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านเขาหิน ตำบลคลองหาด อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว
3. การประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

### การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย
2. วิเคราะห์เนื้อหาจากการประชุมสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งสังเคราะห์ไปสู่แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
3. วิเคราะห์การประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 วิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร ( $\mu$ ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มประชากร ( $\sigma$ ) โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

### สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยภาพรวม ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านพบว่าด้านผู้บริหาร มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านโรงเรียน ด้านครู และ ด้านนักเรียน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2. ผลการศึกษาเพื่อค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยใช้กระบวนการ



ประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ รวบรวมแนวคิด วิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์ไปสู่แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 สังเคราะห์ข้อมูลได้เป็นแนวปฏิบัติที่ดี ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ โดยมีผู้รับผิดชอบและวิธีดำเนินงาน ดังนี้

**2.1 ร่วมวางแผน** หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันวางแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของสถานศึกษาตนเอง โดยดำเนินการ 7 ขั้นตอน คือ

- 2.1.1 สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับขับเคลื่อนกิจกรรมโรงเรียนคุณธรรม
- 2.1.2 การสร้างความร่วมมือกับบุคลากรทุกภาคส่วน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
- 2.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ปรับตัวเอง ให้มีความเป็นผู้นำเชิงจริยธรรม
- 2.1.4 สถานศึกษากำหนดเป้าหมายความสำเร็จให้มีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้
- 2.1.5 สถานศึกษาควรมีการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ที่มีความชัดเจน มีความท้าทาย และมีความเป็นไปได้
- 2.1.6 สถานศึกษาปรับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้รายวิชาในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องการส่งเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งการประเมินความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา
- 2.1.7 สถานศึกษาปรับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์และเป้าหมายความสำเร็จ

**2.2 ร่วมพลังสร้างสรรค์** หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน ร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมพลัง ดำเนินงานพัฒนาคุณธรรม โดยมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 2.2.1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้เรียน เมื่อผู้เรียนได้เห็นการปฏิบัติจริง จะเกิดการซึมซับพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านั้น
- 2.2.2 การจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์ สถานศึกษาอาจจะใช้การสอดแทรกในรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร ผู้ปกครองช่วยสร้างกิจกรรมหรือสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบที่บ้าน ชุมชนแวดล้อมของผู้เรียน เช่น วัด หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลาด และหน่วยงานอื่น ๆ ควรจะเปิดโอกาส และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมจิตอาสา

การใช้วาจาสุภาพทั้งต่อผู้เรียนและคนอื่น ๆ มีความซื่อสัตย์ แบ่งปัน เพื่อสานต่อกิจกรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้เรียน

2.2.3 สร้างความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างครูกับครูด้วยกันทั้งในและนอกสถานศึกษา ระหว่างครูกับผู้ปกครอง ระหว่างครูกับผู้เรียน หรือบุคลากรในสาขาอื่น เพื่อถ่ายทอดข้อมูลความรู้ ก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน จนทำให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างประสบผลสำเร็จบนพื้นฐานของความพึงพอใจจากทุกภาคส่วน

2.2.4 การเข้าร่วมกิจกรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อสร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์ ในสถานศึกษาตามที่ครูแนะนำเพื่อปรับพฤติกรรมของตนเอง ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนผู้เรียนร่วมกันเพื่อแบ่งปันประสบการณ์ที่ได้รับ ทักษะของแต่ละคน

2.2.5 สร้างขวัญกำลังใจ ผู้บริหารสถานศึกษา และแกนนำในทุกระดับควรมีการชี้แจงความเข้าใจ แนะนำแนวทางที่เหมาะสม และให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ได้รับผลกระทบทุกคน

**2.3 ร่วมชื่นชม** หมายถึง การรับรู้ผลของกระบวนการพัฒนาที่ได้จากการร่วมพลังสร้างสรรค์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนควรจะร่วมกันประเมินเพื่อนำไปสู่การชื่นชมต่อผลที่ได้รับ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงควรดำเนินการ 2 ประการ ดังนี้

2.3.1 ประเมินการจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์ เพื่อให้ทราบผลของการดำเนินงานทั้งในด้านของผลสำเร็จ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน ความเหมาะสมของกิจกรรม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.3.2 แสดงความชื่นชมต่อผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ควรจะร่วมกันค้นหาแนวทางชื่นชมผู้เรียนอย่างทั่วถึง โดยอาจแยกเป็นแต่ละคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือแยกเป็นระดับชั้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการชื่นชม อันเป็นขวัญกำลังใจแก่ผู้เรียนที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาตนเองต่อไป โดยอาจจะเป็นไปในลักษณะของทุนการศึกษา เกียรติบัตร รางวัล เป็นต้น

**2.4 ร่วมภาคภูมิใจ** หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ควรดำเนินการเผยแพร่ผลงานอันนำภาคภูมิใจของสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

2.4.1 การรายงานผลต่อสาธารณชน หมายถึง การรายงานผลการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา ผลสำเร็จของสถานศึกษา คุณภาพของผู้เรียนที่มีคุณธรรมอัตลักษณ์อย่างเหมาะสม ทั้งในรูปแบบของเอกสารเผยแพร่ และรูปแบบของการสื่อสารแบบออนไลน์ เพื่อเผยแพร่ความภาคภูมิใจได้อย่างกว้างขวาง

2.4.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาเครือข่าย โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ และสถานศึกษา ควรเปิดพื้นที่ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสถานศึกษาเครือข่าย โดยอาจจัดให้มีการนำเสนอในรูปแบบของแนวปฏิบัติที่ดี นวัตกรรมการพัฒนาคุณธรรมอัตลักษณ์ของผู้เรียน และกระบวนการ PLC

2.4.3 นำเสนอผลงาน หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาได้นำเสนอผลงานของตน และให้การรับรองความสำเร็จแก่สถานศึกษา เพื่อเป็นขวัญกำลังใจ ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจของบุคลากรภายในสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

3. การประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ผลการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้ให้ข้อมูลหลักที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มทั้ง 14 คน พบว่า โดยภาพรวมมาตรฐานการประเมินทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านความมีประโยชน์ และด้านความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน รองลงมา คือ ด้านความถูกต้อง และด้านความเป็นไปได้

### อภิปรายผล

จากผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้าน พบว่าระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านพบว่า ด้านผู้บริหาร มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้าน โรงเรียน ด้านครู และ ด้านนักเรียน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารรับนโยบายมาจากเขตพื้นที่ และมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรมอัตลักษณ์และกรอบแนวคิด โรงเรียน สพฐ. ได้ผลักดันนโยบายให้เกิด กับนักเรียน ให้ครู และคณะกรรมการสถานศึกษามาช่วยวางแผนพัฒนา ด้านคุณธรรมที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยผ่านกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ขับเคลื่อนคุณธรรมอัตลักษณ์ร่วมกัน เพื่อไปถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาประเด็นการสอบถามระดับการปฏิบัติ พบว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติสอดคล้องกับมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม

สพฐ.ตามข้อกำหนดของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 : 20-27) ที่กล่าวถึงมาตรฐานการประเมินผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยกำหนดประเด็นพิจารณา 4 ประเด็นคือ มีความรู้ ความเข้าใจด้านคุณธรรม มีกระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ บริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ และประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและได้รับการยอมรับหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ ส่วนในด้านโรงเรียน พบว่าบรรยากาศของโรงเรียน มาตรการรักษาความปลอดภัย แผนปฏิบัติการประจำปี ระบุถึงโครงการ/กิจกรรม ด้านคุณธรรมพร้อมทั้งมีการสรุปประเมินผลแผนงานโครงการดังกล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ประเด็นที่น่าสนใจ คือผู้บริหาร ครู บุคลากรและนักเรียน ปฏิบัติตามคุณธรรม อัตลักษณ์ของโรงเรียนหรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามข้อกำหนดของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 : 10) นอกจากนั้นด้านครูและนักเรียนทุกประเด็นการสอบถามได้พบว่ามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกรายการและทุกรายการมีความสอดคล้องกับมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ตามข้อกำหนดของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ( 2560 : 28-57) ผลการประเมินมีความแตกต่างกับชาติ แปลงล้วน (2563 :380) ที่ได้ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 4 พบว่า ด้านสภาวะแวดล้อม ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ในส่วนของผลการประเมินตามมาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.มีความสอดคล้องและแตกต่างกัน กล่าวคือ ผลการประเมินทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านโรงเรียน ด้านผู้บริหาร ด้านครู และด้านนักเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับดีเยี่ยม ในทำนองเดียวกันผลการวิจัยของพงษ์พันธ์ ดิยะบุตร (2563 :223) ที่ได้ศึกษาการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ระดับการปฏิบัติสูงสุดคือด้าน โรงเรียน รองลงมาคือด้านผู้บริหาร ด้านนักเรียน และด้านครู สอดคล้องกับเกียรติศักดิ์ แปโค (2558 : 123) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนตามแนวโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนชุมชนเอื้อก่อนาคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า สภาพการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรมนักเรียน โดยมีแผนการดำเนินงาน 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ

2. แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์เนื้อหา

การสรุปเนื้อหา และการสังเคราะห์เพื่อให้ได้แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่าแนวปฏิบัติที่ดี มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ร่วมวางแผน โดยผู้บริหาร ครู บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมกันวางแผนเพื่อสร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์แก่ผู้เรียน สอดคล้องกับัชชญา พิระธณิศร์ (2564 : 65) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารได้มีการวางแผนทำความเข้าใจในนโยบาย การปฏิบัติงานด้านคุณธรรม จริยธรรม และแนวทางการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความสอดคล้องกับคำพรวน บัวเพียน และคณะ (2563 : 315) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม พบว่า มีการวางแผนการดำเนินงาน แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน จัดประชุม กำหนดและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ ที่จำเป็นต่อการวางแผนการดำเนินงาน ร่วมพลังสร้างสรรค์ โดยครูผู้สอน เป็นผู้ผลักดันสำคัญในการจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับคุณธรรม อัตลักษณ์ สร้างขวัญกำลังใจแก่นักเรียน สอดคล้องกับโกลเดน (Golden, 2001: 4014 ; อ้างถึงใน ศิริวรรณ กันศิริ. 2559 : 138) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนโดยสอดแทรกเรื่องของวินัยลงไปในบทเรียน โดยการทดลองจากการสอนที่ใช้สื่อประกอบการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการนำไปสู่การมีวินัยในตนเองของนักเรียน พบว่า การใช้สื่อผสมผสานในขณะที่สอนทำให้นักเรียนเกิดความรักในบทเรียน ไม่หนีเรียน มีความสนุกสนานในการเรียน ร่วมชื่นชม เป็นการรับรู้ผลของกระบวนการพัฒนาที่ได้จากการร่วมพลังสร้างสรรค์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนควรจะร่วมกันประเมินเพื่อนำไปสู่การชื่นชมต่อผลที่ได้รับ สอดคล้องกับกษนิภา บุตรดอน (2561 : 77) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในอำเภอชุมแสงสังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์เขต 1 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน คือ ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน ฝึกฝนให้นักเรียนทำเป็นกิจวัตรประจำวัน จนเกิดเป็นลักษณะนิสัยที่ดี มีการเสริมแรงบวก มีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน และองค์ประกอบสุดท้ายคือร่วมภาคภูมิใจ ในลักษณะของการเผยแพร่ผลงานอันนำภาคภูมิใจของสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบการเผยแพร่ต่อสาธารณชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาเครือข่าย และการนำเสนอผลงาน ในเวทีวิชาการ มีความสอดคล้องกับ โนโรยดา มามะ วุฒิชัย นิยมเทศ และเอกรินทร์ สังข์ทอง (2561 : 141 - 142) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรมในโครงการกองทุนการศึกษารุ่นที่ 3 (ภาคใต้) พบว่า โรงเรียนควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศึกษาดูงาน โรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ และจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมตาม

แผนกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มีความสอดคล้องกับอรรถัย ทองฤกษ์ฤทธิ (2561 : 249) ได้ศึกษาคุณธรรม จริยธรรม และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่าควรส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำโครงการหรือกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของแต่ละพื้นที่ โดยองค์ประกอบ ร่วมวางแผนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่นำไปสู่การดำเนินการต่าง ๆ และเป็นพิมพ์เขียวของการดำเนินงาน ในองค์ประกอบร่วมพลังสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมในนักเรียน ทั้งนี้ 2 องค์ประกอบดังกล่าวผู้ที่มิบทบาทสำคัญคือผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ปกครองนักเรียนที่จะต้องประสานความร่วมมือให้ชัดเจน เข้าใจตรงกัน ร่วมสร้างสรรค์กิจกรรมด้วยความเต็มใจ นักเรียนจึงจะได้รับการปรับพฤติกรรมทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน นอกจากนี้ บทบาทของชุมชนก็มีส่วนสำคัญเช่นกันในการสร้างโอกาสให้นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรม รวมทั้งแสดงออกถึงการชื่นชม และภาคภูมิใจ อันจะก่อให้เกิดขวัญกำลังใจแก่ผู้ดำเนินการและนักเรียน สอดคล้องกับพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2546 : 45) ที่กล่าวถึงคุณธรรมเพื่อประชาชน ในด้านการศึกษาว่าเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญยิ่ง การสั่งสอนจากบิดามารดา อันเป็นความรู้เบื้องต้นและอบรมจิตใจให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม ระเบียบวินัย นั้น จะเป็นผู้ที่มีความสำเร็จในอนาคต พร้อมทั้งได้กล่าวถึงคุณธรรมด้านหน้าที่ของทุกคน ว่าทุกคนต้องมีหน้าที่ที่ต้องทำ แม้เป็นเด็กก็มีหน้าที่ อย่างเด็ก คือ ศึกษาเล่าเรียน โดยจะต้องเรียนให้รู้วิชา ฝึกหัดทำงานต่าง ๆ ให้เป็น อบรมขัดเกลาความประพฤติและความคิดจิตใจให้ประณีต ให้สุจริต ให้แจ่มใส และเฉลียวฉลาดมีเหตุผลเพื่อจักได้เติบโตขึ้นเป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่มุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่นักเรียน 4 ด้าน (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. 2560 ข: ออนไลน์) คือ มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงและมีคุณธรรม มีงานทำและมีอาชีพ และเป็นพลเมืองดีที่เป็นหน้าที่ของทุกคน โดยมีพระบรมราโชบายเน้นว่า ครอบครัว โรงเรียน และสถานประกอบการต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสนำหน้าที่เป็นพลเมืองดี เช่น งานอาสาสมัคร งานบำเพ็ญประโยชน์ งานสาธารณกุศล ให้ทำด้วยความมีน้ำใจและความเอื้ออาทร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. (2560 : 4) ที่มีเป้าหมายให้ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนทุกคนมีความตระหนักรู้ เข้าใจและคิดอย่างมีเหตุผล ชี้นำคุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติ สร้างความรู้สึกรักผูกพันซื่อสัตย์ภูมิใจในการทำความดี และร่วมกันสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรมด้วยการขอความร่วมมือจากหน่วยงาน และองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ต่อเนื่อง และ

ยังขึ้น สอดคล้องกับ อันโตนิโอ (Antonio, 2008 : 87-89 ; อ้างถึงใน เภญจวรรณ วิเชียรครุฑ. 2561 : 46) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาโมเดลใหม่สำหรับแบบฝึกที่ดีที่สุดและ สร้างองค์ความรู้ในร่วมหาวิทยาลัยทั้งหมด พบว่า แนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในการจัดการศึกษา และการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้นต้องมี โครงการสอนที่มีประสิทธิภาพที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่สอดคล้องกับการนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน มีความสอดคล้องกับเพ็ญภา ลายน้ำเงิน และไกรวิชญ์ ดีเอม (2559 : 291) ที่ได้ศึกษา ปัญหาและนำเสนอแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษาเขต 42 พบว่า แนวทางการดำเนินงานประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการติดตามประเมินผล และด้านการปรับปรุงแก้ไข เช่นเดียวกับ วิริยา ท้าววัฒนะ จิตติมา วรณศรี และฉลอง ชาตรุประชีวิน (2559 :225) ที่ได้ศึกษา แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษาจังหวัดพิจิตร พบว่า การดำเนินงานพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การเตรียมการและการวางแผนพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม การดำเนินงานพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม การประเมินติดตามผลพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และการปรับปรุงดำเนินงานพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

3. การประเมินแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ใน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า แนวปฏิบัติที่สร้างขึ้น มีมาตรฐานการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความมีประโยชน์ และความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมา คือ ด้านความถูกต้อง และด้านความเป็นไปได้ เมื่อพิจารณาการดำเนินการของการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวปฏิบัติที่ดีของ กระบวนการพัฒนาคุณธรรม ใน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีด้วยกระบวนการศึกษา วิเคราะห์พัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน โดยทำการศึกษาสภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมของ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ศึกษาแนวคิด จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการดำเนิน โครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยผู้ให้ข้อมูลหลักสามเส้า คือ ผู้บริหาร โครงการ ผู้ปฏิบัติงานโครงการ และผู้รับประโยชน์จากโครงการ ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม เพื่อให้เกิดความคิดที่หลากหลาย และสรุปผลร่วมกัน จากนั้นผู้วิจัยจึงทำการร่างแนวปฏิบัติที่ดีที่มี องค์ประกอบ ผู้รับผิดชอบ และวิธีการดำเนินงานที่มีความชัดเจน พร้อมทั้งคำอธิบาย การยกตัวอย่าง ที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และ กระบวนการพัฒนาคุณธรรมของ โรงเรียน คุณธรรม สพฐ. อย่างชัดเจนภายใต้คำแนะนำและการดูแลจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก เมื่อนำร่าง แนวปฏิบัติที่ดีดังกล่าวไปประเมินมาตรฐาน โดยผู้ให้ข้อมูลหลักที่เข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่ม

จึงได้ผลสรุปเป็นแนวปฏิบัติที่ดีที่มีมาตรฐานความมีประโยชน์ ความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นไปได้ การดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของบูรณชัย ศิริมหาสาคร (2548 :29) ที่กล่าวถึงแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ควรจะเริ่มต้นจากการค้นหาทั้งจากเอกสารและตัวบุคคลต่าง ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญ โดยใช้ฐานข้อมูลความรู้และประสบการณ์ความสำเร็จเป็นแรงขับเคลื่อนในการพัฒนา นอกจากนั้น ขั้นตอนการค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ที่พัฒนาขึ้นยังสอดคล้องกับวิธีการเขียนแนวปฏิบัติที่ดีของ สมพร เพชรสงค์ (2548 : 16) ที่กล่าวว่าการเขียนแนวปฏิบัติที่ดีมี 7 ขั้นตอนคือ การกำหนดเป้าหมายในการค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีในลักษณะของการค้นหาจากการปฏิบัติจริง กำหนดเกณฑ์หรือองค์ประกอบในการค้นหา มีขั้นตอนที่ชัดเจน กำหนดรูปแบบในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ สรุปสังเคราะห์ข้อมูล และย้อนกลับให้กลุ่มเป้าหมายได้ประเมิน ทบทวนแก้ไข พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้รับทราบทั่วกัน ในส่วนของการประเมินแนวปฏิบัติที่ดี ผู้วิจัยใช้วิธีการประเมินที่สอดคล้องกับแนวคิดของ สตัฟเฟิลบีม และ ซิงค์ฟีลด์ (Stufflebeam and Shinkfield. 2008 : 87-89 ; อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสิ. 2554 : 178-180) ที่กล่าวถึงมาตรฐานการประเมินโครงการทางการศึกษา 4 หมวดคือ มาตรฐานการใช้ประโยชน์ มาตรฐานความเป็นไปได้ มาตรฐานความเหมาะสม และ มาตรฐานความถูกต้อง สอดคล้องกับถิรพงศ์ ฤกษ์จำ (2558 : 169) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการพัฒนานักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนานักเรียน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ ด้านการบริหาร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และด้านการวัดและประเมินผลทางวินัย เมื่อนำรูปแบบไปใช้ ได้ดำเนินการประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมินโครงการทางการศึกษา 4 มาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเหมาะสม และมาตรฐานด้านความถูกต้อง ได้ข้อสรุปว่า รูปแบบการพัฒนานักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มีอรรถประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกมาตรฐาน



### ข้อเสนอแนะ

จากผลของการวิจัยแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

#### ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัย แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ร่วมวางแผน ร่วมพลังสร้างสรรค์ ร่วมชื่นชม ร่วมภาคภูมิใจ มีผลประเมินมาตรฐานการประเมินด้านความมีประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้องโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

ดังนั้น ถ้านำแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ไปใช้จะทำให้โครงการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

#### ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อประเมินผลการทดลองใช้แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 และใช้กับสถานศึกษาอื่น เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมกับการนำไปใช้จริง
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาต่อกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ทั้งในรูปแบบออนไลน์ และการปฏิบัติจริงในสถานศึกษา



ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

## บรรณานุกรม

- กษนิภา บุตรดอน. (กันยายน-ธันวาคม 2561). “แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในอำเภอบางบาล สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1,” วารสารวิจัยวิชาการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 1(3) : 71-80.
- กรมการศาสนา. (2562). การส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ประจำปี 2562. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมพลศึกษา. (2557). กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ เอส.ออฟเซ็ทกราฟฟิคดีไซน์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). 8 คุณธรรมพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กาญจนา นิธิจันทร์. (2556). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การบริหารการศึกษา). ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- เกษม วัฒนชัย และคณะ. (2560). คุณธรรมสำหรับคุณหมอ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิธรรมาภิบาลทางการแพทย์.
- เกียรติศักดิ์ เป้โค. (2558). การพัฒนาคุณธรรมนักเรียนตามแนวโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนชุมชนเอื้องก่อนาดิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลมหาวิทยาลัยมหิดล. (2563). งานการจัดการความรู้. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <https://www2.si.mahidol.ac.th/km/knowledgeassets/definition/10642/>. 28 เมษายน 2563.
- คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2563). แนวปฏิบัติที่ดี Best Practices. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : [http://203.131.210.100/km/?page\\_id=499](http://203.131.210.100/km/?page_id=499). 17 มีนาคม 2563.
- จินตนา บุญบงการ. (2558). จริยธรรมทางธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนาธิป สีนิน. (2560). รู้จักแนวปฏิบัติที่ดี : Best Practice. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://ks.rmuts.ac.th/th/bestpractice> . 11 กุมภาพันธ์ 2562.
- ชูชาติ แปลงล้วน. (กรกฎาคม 2563). “การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนคุณธรรมสพฐ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4,” วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 5(7) : 380.

- ซัชชญา พีระธรณิศร์. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564). “แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1,” *ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. 5(2) : 54-67.
- ถิรพงศ์ ฤกษ์ขำ. (เมษายน 2558). “การพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร,” *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 9(ฉบับพิเศษ) : 169.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2557). *คุณธรรม จริยธรรม กับศีลธรรม*. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- ธัญพิชชา อุบลวัฒน์. (2557). *การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้นโรงเรียนวัดบางระโหง (ภิรมย์ศิริ) อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (การบริหารจัดการคณะสงฆ์). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย.
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย spss. พิมพ์ครั้งที่ 7*. กรุงเทพฯ : วี.อินเตอร์ พรินท์.
- โนรอาชดา มามะ, วุฒิชัย เนียมเทศ, และ เอกรินทร์ สังข์ทอง. (กันยายน - ธันวาคม 2561). “การดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรมใน โครงการกองทุน การศึกษารุ่นที่ 3(ภาคใต้),” *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. 29(3) : 137-347.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2548). *การจัดการความรู้สู่องค์กรอัจฉริยะ : Best Practice*. นครปฐม : สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- เบญจวรรณ วิเชียรครุฑ. (2561). *การพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีของการดำเนินงานโรงเรียนแกนนำ การอ่านสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตลาดกระบัง*. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง.
- พงษ์พันธ์ ดิยะบุตร. (เมษายน - มิถุนายน 2563). “การศึกษาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา,” *วารสารการบริหารการศึกษา และภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี*. 18(31) : 223.
- พรรณอร อุชุกาพ. (2561). *การศึกษาและวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร. (2549).

**คุณธรรม 4 ประการ ที่ในหลวง รัชกาลที่ 9 พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย.**

(ออนไลน์). แหล่งที่มา : <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52208/-201611-theme-dhart->. 22 เมษายน 2562.

เพ็ญภา ลายน้ำเงิน และไกรวิชญ์ ดีอม. (22 สิงหาคม 2559). “แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42,” การประชุมสัมมนาวิชาการ “ราชภัฏนครสวรรค์วิจัย ครั้งที่ 1”. 11(33) : 291-302.

ยนต์ ชุ่มจิต. (2558). **ความเป็นครู**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ยศวดี คำทรัพย์. (2560). **การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม**. วิทยานิพนธ์ ค.ค. (สาขาวิชาภาวะผู้นำการจัดการศึกษา). สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554**. กรุงเทพฯ: บริษัทศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน).

คำพรวน บัวเขียน, สุนทรี ดวงทิพย์ และรัชนิ นิธิกร. (ตุลาคม 2563). “รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร,” วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. 5(10) : 315.

วจิรา เดชารัตน์. (2558). **Best Practices มีขั้นตอนอย่างไร**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

<http://guru.soosle.co.th/guru/b-thread?force=1&tid...table>. 22 เมษายน 2562.

วิริยา ท้าววัฒนะ, จิตมา วรณศรี และฉลอง ชาตรุประชีวิน. (เมษายน – มิถุนายน 2559). “การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตร,” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 18(2) : 225.

วิโรจน์ ไชยภักดี. (2562). **แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานโรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพึงบารมีในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี**. วิทยานิพนธ์ปร.ค. (การบริหารการศึกษา) นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2554). **ทฤษฎีการประเมิน (พิมพ์ครั้งที่ 8)**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศิริวรรณ กันศิริ. (2559). การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์  
ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ศิลปกร จุมพิช, ปิยาภรณ์ ศิริพานุมาศ, และสาธิต ผลเจริญ. (มกราคม-มิถุนายน 2557).  
“แนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนโรงเรียนบ้านประคอง  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1.” วารสารวิชาการ  
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 6(1) : 102-120.
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2558). คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม. กรุงเทพฯ :  
สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- \_\_\_\_\_. (2559). คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม. กรุงเทพฯ : สหมิตรพรินต์ติ้ง  
แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- \_\_\_\_\_. (2560 ก). **ครอบครัวคุณธรรม**. กรุงเทพฯ : สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- \_\_\_\_\_. (2560 ข). **พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10 (ออนไลน์)**.  
แหล่งที่มา : <http://moralschools.org/download/>. 22 เมษายน 2562.
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2558). **กระบวนการวิจัยและพัฒนา Best Practice/Good Practices**.  
(ออนไลน์). แหล่งที่มา : [http://fpi.or.th/BestPractices/tabid/access 6.1.2008](http://fpi.or.th/BestPractices/tabid/access/6.1.2008) by  
ThailandProductivity Institute. 22 พฤศจิกายน 2563.
- สมปอง ใจดีเฉย และคณะ. (2557). **การศึกษาวิจัยกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม**.  
กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพร เพชรสงค์. (เมษายน-มิถุนายน 2548). “Best Practice,” วารสารดำรงราชานุภาพ. 5 : 15.
- สัญญา พงษ์ศรีดา. (2561). **รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กอง  
อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 3 ตามหลักพุทธธรรม**. วิทยานิพนธ์ พท.ด.  
(พุทธบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สันติ บุญภิรมย์. (2557). **การวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยทางการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ :  
ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น กรุ๊ป.
- สากล พรหมศิริเดช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นายกานต์ชนก พรหมทา เป็นผู้สัมภาษณ์.  
(17 มกราคม 2563). **ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จังหวัด  
สระแก้ว**.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2546). **เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท**. กรุงเทพฯ :  
อรุณการพิมพ์.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจ  
แห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564.** (ออนไลน์). แหล่งที่มา :  
[https://www.nesdc.go.th/ewt\\_dl\\_link.php?nid=6422](https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422). 30 กันยายน 2562.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. (2562). **ข้อมูลทั่วไปโรงเรียน สังกัด  
สพฐ.** (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <https://www.sk1edu.go.th/sk1aoc/?p=158>. 15 ธันวาคม 2562.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (2560 - 2579).**  
กรุงเทพฯ : บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.
- \_\_\_\_\_. (2562). **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. 2562.**  
(ออนไลน์). แหล่งที่มา : <https://www.obec.go.th/wp-content/uploads/2018/10/OBECPolicy62.pdf>.  
6 ธันวาคม 2562.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **รายงานการวิจัยการศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของ  
ผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ.** กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและ  
ยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.** กรุงเทพฯ :  
บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2551). **บทเรียนจากโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียน ในฝัน  
Roving Team เพื่อนคู่คิด.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560).  
**โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.มาตรฐานและตัวชี้วัด.** (ออนไลน์). แหล่งที่มา :  
<http://ita.rayong2.go.th/wp-content/uploads/2019/07/moral-school-11.pdf>. 6 ธันวาคม 2562.
- สุนิสา อุดมเดช. (2558). **ความหมายของ Best Practice, Best Practice กับการจัดการ ความรู้.**  
พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุรงค์ ไก้วตระกูล. (2559). **จิตวิทยาการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรทัย ทองฤกษ์ฤทธิ. (มกราคม – มิถุนายน 2561). “คุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียนในสถานศึกษา  
สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ,” วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย  
ศรีนครินทรวิโรฒ. 13(1) : 249.

- Antonio, Cartelli. (2008). "Towards the Development of a New Model for Best Practice and Knowledge Construction in Virtual Campuses," **Journal of Information Technology Education**. 15(7) : 121-126.
- Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of Psychological Testing**. 5<sup>th</sup> ed. New York : Harper Collins.
- Golden, B. L, et al. (2001). **Met heuristics in vehicle routing**. Boston : Kluwer.
- Kanter, R. M. **Introduction: Getting the Best from Best Practice**. London : Bloomsbury, 2003.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3) : 607-610.
- McMillan, J.H., and Schumacher, S. (2001). **Research in Education: A conceptual introduction**. New York: San Francisco.
- Stufflebeam, Daniel L. and Shinkfield, Anthony J. (2007). **Evaluation Theory, Models, & Applications**. San Francisco : Jossey – Bass.





ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



ภาคผนวก ก  
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

## รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. อาจารย์ ดร. วัลย์วุฒิ บุญลอย      อาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา  
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. นายสมนึก คฤคราช      ผู้อำนวยการ โรงเรียนชำนาญสามัคคี  
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 18
3. นายคำนึ่ง แก้วอนันต์      ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านเขาดิน  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา  
สระแก้ว เขต 1
4. นางจิระวรรณ เชื้อสุข      ครู โรงเรียนอนุบาลคลองหาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่  
การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
5. นางอัญชุลี นนทะภา      ครู โรงเรียนเขาสิงโต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



ภาคผนวก ข  
หนังสือขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



ที่ อว ๐๖๓๑.๑๓/ว ๐๑๕๕

บัณฑิตวิทยาลัย  
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี  
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน อาจารย์ ดร.วัยวุฒิ บุญลอย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายกานต์ชนก พรหมทา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต ๑” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสวัสดิ์ ศิริศาสนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ ดร.เรงวิชญ์ นิลโคตร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาคนิมิตร อรรถศรีวร)  
ผู้ช่วยอธิการบดี

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

โทรศัพท์ ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๐๑๗๘

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๔



ที่ อว ๐๖๓๑.๑๓/ว ๐๑๕๕

บัณฑิตวิทยาลัย  
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี  
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายกานต์ชนก พรหมทา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต ๑” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสวัสดิ์ ศิริศาสตร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ ดร.เรงวิชญ์ นิลโคตร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาคนิมิตร อรรคศรีวรร)

ผู้ช่วยอธิการบดี

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐ ๓๔๓๑ ๔๑๑๑ ต่อ ๑๐๑๗๘

โทรสาร ๐ ๓๔๔๗ ๑๐๖๔



ที่ อว ๐๖๓๑.๑๓/ว ๐๑๕๕

บัณฑิตวิทยาลัย  
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี  
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเขาติน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายกานต์ชนก พรหมทา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต ๑” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสวัสดิ์ ศิริศาสนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ ดร.เริงวิชญ์ นิลโคตร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาคนิมิตร อรรคศรีวร)

ผู้ช่วยอธิการบดี

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๐๑๗๘

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๙



ที่ อว ๐๖๓๑.๑๓/๑ ๐๑๕๕

บัณฑิตวิทยาลัย  
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี  
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางจิระวรรณ เชื้อสุข

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายกานต์ชนก พรหมทา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต ๑” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสวรรค์ ศิรศาดนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ ดร.เริงวิชญ์ นิลโคตร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาคนิมิตร อรรคศรีวร)  
ผู้ช่วยอธิการบดี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๐๑๗๘

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๙





ที่ อว ๐๖๓๑.๑๓/๑ ๐๖๕๕

บัณฑิตวิทยาลัย  
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี  
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางอัญชลี นนทะภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน

ด้วย นายกานต์ชนก พรหมทา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต ๑” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสวัสดิ์ ศิริศาสนันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ ดร.เรงวิชญ์ นิลโคตร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๑๖๖

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาคนิมิตร อรรคศรีวรร)

ผู้ช่วยอธิการบดี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๐๑๗๘

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๙



ภาคผนวก ค  
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

## แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นการสอบถามสภาพปัจจุบันของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม  
ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยม  
ีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ตามสภาพการปฏิบัติจริง เพื่อความสมบูรณ์ในการ  
วิเคราะห์ข้อมูล คำตอบของท่านถือว่ามีคุณค่าอย่างยิ่งในการวิจัย ผู้วิจัยจะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ  
เฉพาะบุคคล และนำไปใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้น

ขอขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

นายกานต์ชนก พรหมทา

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ข้อ	กระบวนการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียน ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านที่ 1 โรงเรียน						
1	โรงเรียนมีความสะอาด และบรรยากาศร่มรื่นสวยงาม					
2	โรงเรียนมีมาตรการรักษาความปลอดภัย					
3	โรงเรียนมีแผนพัฒนาด้านคุณธรรม ที่เป็นระบบต่อเนื่อง					
4	โรงเรียนมีแผนปฏิบัติการประจำปี/ โครงการ/กิจกรรม ด้านคุณธรรม					
5	โรงเรียนมีการประเมินและสรุป รายงานผลแผน พัฒนาโครงการ/ กิจกรรมด้านคุณธรรม					
6	โรงเรียนนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และพัฒนา อย่างต่อเนื่อง					
7	โรงเรียนกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกและคุณธรรมในการแก้ปัญหา					
8	โรงเรียนกำหนดกิจกรรม แก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์					
9	ผู้บริหาร ครู บุคลากรและ นักเรียน ปฏิบัติตาม คุณธรรมอัตลักษณ์ ของโรงเรียนหรือ กรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.					
10	โรงเรียนมีข้อมูลสารสนเทศด้านคุณธรรม					
11	โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียนกับ โรงเรียน					
12	โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก					
13	โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายกับองค์กรทางศาสนา					
14	โรงเรียนผ่านการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน ของหน่วยงานภาครัฐ					
15	โรงเรียนได้รับรางวัลด้านคุณธรรม					
ด้านที่ 2 ผู้บริหาร						
16	ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมอัตลักษณ์และกรอบ แนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.					
17	ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในการขับเคลื่อนการบริหารงาน โครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.					
18	ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในการนิเทศ ติดตามการดำเนินงาน โครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.					

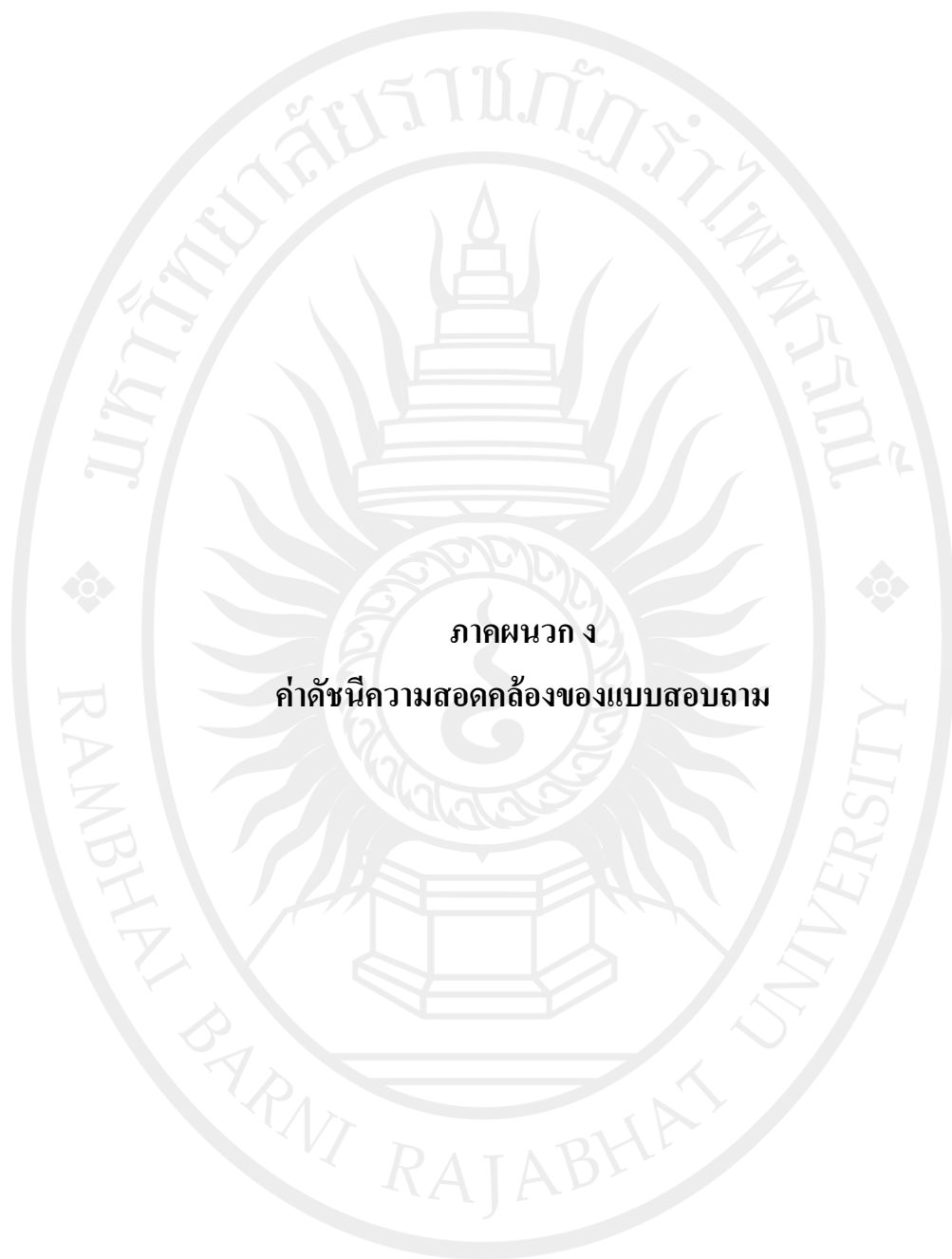
ข้อ	กระบวนการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียน ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
19	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน และสร้างขวัญกำลังใจแก่ คณะครู และนักเรียนในการดำเนินงาน โครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.					
20	ผู้บริหารเป็นแบบอย่างและได้รับการยอมรับ หรือยกย่องเชิดชูเกียรติ จากบุคคล หน่วยงานองค์กรภายในหรือภายนอก ระดับสถานศึกษา					
21	ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลการดำเนินงาน โครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.					
22	ผู้บริหารมีแนวทางโครงสร้างในการบริหารงานด้านคุณธรรม					
23	ผู้บริหารมีรูปแบบ/นวัตกรรมในการบริหารงานด้านคุณธรรม					
24	ผู้บริหารมีกระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงาน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.					
25	ผู้บริหารมีการประเมินผลการปฏิบัติงานและนำผลการประเมินไปใช้ ในการพัฒนาด้านคุณธรรม					
ด้านที่ 3 ครู						
26	ครูมีความรู้ความเข้าใจคุณธรรมอัตลักษณ์และกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.					
27	ครูมีการออกแบบการเรียนรู้ปลูกฝังคุณธรรม					
28	ครูมีการจัดการเรียนรู้ปลูกฝังคุณธรรม					
29	ครูมีการสร้างหรือจัดหาสื่อการเรียนการสอนปลูกฝังคุณธรรม					
30	ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณธรรม อัตลักษณ์หรือตามกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยผ่านโครงการคุณธรรมและกิจกรรมอื่น					
31	ครูนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนการสอนปลูกฝังคุณธรรม					
32	ครูมีการประเมินผลด้านคุณธรรมและนำผลการประเมิน ไปปรับปรุงพัฒนานักเรียน					
33	ครูมีรูปแบบ/เทคนิค/วิธีการ ถ่ายทอดองค์ความรู้คุณธรรมอัตลักษณ์ และกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.					

ข้อ	กระบวนการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียน ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
34	ครูมีคู่มือสื่อ ในการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย					
35	ครูมีการสร้างเครือข่ายภายในโรงเรียน					
36	ครูมีการสร้างเครือข่ายกับครูโรงเรียนอื่น					
37	ครูมีการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก/องค์กรทางศาสนา					
38	ครูมีการเผยแพร่ผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ชัดเจน เป็นรูปธรรม					
39	ครูมีผลงานและนำผลงานจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับสถานศึกษา					
40	ครูมีผลงานและนำผลงานจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับกลุ่ม โรงเรียน/สหวิทยาเขต					
41	ครูมีผลงานและนำผลงานจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/จังหวัด					
42	ครูมีผลงานและนำผลงานจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับภูมิภาค/ ประเทศ					
43	ครูมีความประพฤติปฏิบัติตน ตามคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิด ของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.					
44	ครูมีความประพฤติปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดี					
45	ครูเป็นแบบอย่างและได้รับการยอมรับ หรือยกย่องเชิดชูเกียรติจาก บุคคล หน่วยงานองค์กรภายในหรือภายนอก ระดับสถานศึกษา					
46	ครูเป็นแบบอย่างและได้รับการยอมรับ หรือยกย่องเชิดชูเกียรติจาก บุคคล หน่วยงาน องค์กรภายในหรือภายนอกระดับสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา /จังหวัด					
47	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมอัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.					
48	นักเรียนได้มีการเข้าร่วม โครงการงานคุณธรรม ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.					
49	นักเรียนสามารถนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการงานคุณธรรม					
50	นักเรียนมีการสรุปองค์ความรู้จากโครงการงานคุณธรรม					

ข้อ	กระบวนการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียน ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านที่ 4 นักเรียน						
51	นักเรียนมีการเผยแพร่ โครงการงานคุณธรรม ผู้สาธิตฯ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เอกสาร แผ่นพับ สื่อสิ่งพิมพ์ เสียงตามสาย					
52	นักเรียนมีจิตสำนึกและมีการประพฤติปฏิบัติตนตามคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.					
53	นักเรียนได้รับการ ยอมรับจากชุมชน					
54	นักเรียนได้มีหลักคิดและมีอุดมการณ์ด้านคุณธรรม					
55	นักเรียนมีความรับผิดชอบและกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในการ จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรม					
56	นักเรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในการการจัดกิจกรรมตามคุณธรรม อัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.					
57	นักเรียนนำเสนอผลงานการจัดกิจกรรมตามคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.					
58	นักเรียนจัดตั้งกลุ่ม/ ชุมนุม/ชมรมตามความ สนใจ ปฏิบัติกิจกรรม ขยายผล แลกเปลี่ยน เรียนรู้ด้านคุณธรรม ภายในโรงเรียน					
59	นักเรียนได้เข้าร่วมกลุ่ม/ชุมนุม/ชมรม ปฏิบัติกิจกรรม ขยายผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้าน คุณธรรมระหว่าง โรงเรียน					
60	นักเรียนได้เข้าร่วมกลุ่ม/ชุมนุม/ชมรม ปฏิบัติกิจกรรม ขยายผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านคุณธรรมกับชุมชน					
61	นักเรียนในโรงเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพิ่มขึ้นและนำไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวันได้					

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ขอขอบพระคุณทุกท่าน  
ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามและให้ความร่วมมือในครั้งนี้



ภาคผนวก ง

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



ตาราง 15 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ข้อ ที่	การบริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
<b>ด้านที่ 1 โรงเรียน</b>									
1.	โรงเรียนมีความสะอาด และ บรรยากาศร่มรื่นสวยงาม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2.	โรงเรียนมีมาตรการรักษาความ ปลอดภัย	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
3.	โรงเรียนมีแผนพัฒนาด้านคุณธรรม ที่เป็นระบบต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4.	โรงเรียนมีแผนปฏิบัติการประจำปี/ โครงการ/กิจกรรม ด้านคุณธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5.	โรงเรียนมีการประเมินและสรุป รายงานผลแผน พัฒนาโครงการ/ กิจกรรมด้านคุณธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6.	โรงเรียนนำผลการประเมินมา วิเคราะห์และพัฒนา อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
7.	โรงเรียนกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้เชิง บวกและคุณธรรมในการแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8.	โรงเรียนกำหนดกิจกรรม แก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
9.	ผู้บริหาร ครู บุคลากรและ นักเรียน ปฏิบัติตาม คุณธรรมอัตลักษณ์ของ โรงเรียนหรือ กรอบแนวคิด โรงเรียน คุณธรรม สพฐ.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ ที่	การบริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
10.	โรงเรียนมีข้อมูลสารสนเทศด้าน คุณธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
11.	โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายระหว่าง โรงเรียนกับโรงเรียน	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
12.	โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายกับ หน่วยงานภายนอก	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
13.	โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายกับ องค์กรทางศาสนา	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
14.	โรงเรียนผ่านการประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงาน ของหน่วยงานภาครัฐ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15.	โรงเรียนได้รับรางวัลด้านคุณธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
<b>ด้านที่ 2 ผู้บริหาร</b>									
16.	ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ คุณธรรมอัตลักษณ์และกรอบ แนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
17.	ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจใน การขับเคลื่อนการบริหารงาน โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
18.	ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจใน กรณีศึกษาติดตามการดำเนินงาน โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ ที่	การบริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
19.	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน และ สร้างขวัญกำลังใจแก่ คณะครู และ นักเรียนในการดำเนินงานโครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
20.	ผู้บริหารเป็นแบบอย่างและได้รับ การยอมรับ หรือยกย่องเชิดชูเกียรติ จากบุคคล หน่วยงานองค์กรภายใน หรือภายนอก ระดับสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
21.	ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจใน การประเมินผลการดำเนินงาน โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
22.	ผู้บริหารมีแนวทางโครงสร้างใน การบริหารงานด้านคุณธรรม	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
23.	ผู้บริหารมีรูปแบบ/นวัตกรรมในการ บริหารงานด้านคุณธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
24.	ผู้บริหารมีกระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงาน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
25.	ผู้บริหารมีการประเมินผลการ ปฏิบัติงานและนำผลการประเมิน ไปใช้ในการพัฒนาด้านคุณธรรม	-1	+1	+1	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
26.	ครูมีความรู้ความเข้าใจคุณธรรมอัต ลักษณ์และกรอบแนวคิดโรงเรียน คุณธรรม สพฐ.	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ ที่	การบริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
27.	ครูมีการออกแบบการเรียนรู้ปลูกฝัง คุณธรรม	-1	+1	+1	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
28.	ครูมีการจัดการเรียนรู้ปลูกฝัง คุณธรรม	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
29.	ครูมีการสร้างหรือจัดหาสื่อการเรียนรู้ การสอนปลูกฝังคุณธรรม	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
30.	ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เสริมสร้างคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือตามกรอบแนวคิดโรงเรียน คุณธรรม สพฐ. โดยผ่านโครงการ คุณธรรมและกิจกรรมอื่น	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
31.	ครูนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ในการเรียนการสอนปลูกฝังคุณธรรม								ใช้ได้
32.	ครูมีการประเมินผลด้านคุณธรรม และนำผลการประเมินไปปรับปรุง พัฒนานักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
33.	ครูมีรูปแบบ/เทคนิค/วิธีการ ถ่ายทอด องค์ความรู้คุณธรรมอัตลักษณ์และ กรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
34.	ครูมีคู่มือสื่อ ในการถ่ายทอดความรู้ ที่หลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
35.	ครูมีการสร้างเครือข่ายภายใน โรงเรียน	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
36.	ครูมีการสร้างเครือข่ายกับครู โรงเรียนอื่น	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ ที่	การบริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
37.	ครูมีการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงาน ภายนอก/องค์กรทางศาสนา	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
38.	ครูมีการเผยแพร่ผลงานและ แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอชัดเจน เป็นรูปธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
39.	ครูมีผลงานและนำผลงานจัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
40.	ครูมีผลงานและนำผลงานจัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับกลุ่ม โรงเรียน /สหวิทยาเขต	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
41.	ครูมีผลงานและนำผลงานจัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา/จังหวัด	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
42.	ครูมีผลงานและนำผลงานจัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับภูมิภาค/ ประเทศ	-1	+1	+1	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
43.	ครูมีความประพฤติปฏิบัติตนตาม คุณธรรมอัตลักษณ์ หรือกรอบ แนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
44.	ครูมีความประพฤติปฏิบัติตน เป็น แบบอย่างที่ดี	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
45.	ครูเป็นแบบอย่างและได้รับการ ยอมรับ หรือยกย่องเชิดชูเกียรติจาก บุคคล หน่วยงานองค์กรภายในหรือ ภายนอก ระดับสถานศึกษา	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ ที่	การบริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
46.	ครูเป็นแบบอย่างและได้รับการ ยอมรับ หรือยกย่องเชิดชูเกียรติจาก บุคคล หน่วยงาน องค์กรภายใน หรือภายนอกระดับสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา/จังหวัด	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
<b>ด้านที่ 4 นักเรียน</b>									
47.	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณธรรมอัตลักษณ์หรือ กรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
48.	นักเรียนได้มีการเข้าร่วม โครงการ คุณธรรม ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิด โรงเรียน คุณธรรม สพฐ.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
49.	นักเรียนสามารถนำเสนอและ แลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการ คุณธรรม	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
50.	นักเรียนมีการสรุปองค์ความรู้จาก โครงการคุณธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
51.	นักเรียนมีการเผยแพร่โครงการ คุณธรรม คู่สาธารณชนในรูปแบบ ต่าง ๆ เช่นเอกสาร แผ่นพับสื่อ สิ่งพิมพ์เสียงตามสาย	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ ที่	การบริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
52.	นักเรียนมีจิตสำนึกและมีการ ประพฤติปฏิบัติตนตามคุณธรรม อัตลักษณ์หรือกรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
53.	นักเรียนได้รับการ ขอมรับจากชุมชน								ใช้ได้
54.	นักเรียนได้มีหลักคิดและมีอุดมการณ์ ด้านคุณธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
55.	นักเรียนมีความรับผิดชอบและกล้า แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในการ จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรม	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
56.	นักเรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีใน การการจัดกิจกรรมตามคุณธรรม อัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
57.	นักเรียนนำเสนอผลงานการจัด กิจกรรมตามคุณธรรมอัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
58.	นักเรียนจัดตั้งกลุ่ม/ ชุมนุม/ชมรม ตามความ สนใจ ปฏิบัติกิจกรรม ขยายผล แลกเปลี่ยน เรียนรู้ด้าน คุณธรรม ภายใน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ ที่	การบริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5			
59.	นักเรียนได้เข้าร่วมกลุ่ม/ชุมนุม/ ชมรม ปฏิบัติกิจกรรม ขยายผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้าน คุณธรรม ระหว่างโรงเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
60.	นักเรียนได้เข้าร่วมกลุ่ม/ชุมนุม/ ชมรม ปฏิบัติกิจกรรม ขยายผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านคุณธรรมกับ ชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
61.	นักเรียนในโรงเรียนมีพฤติกรรมที่ พึงประสงค์ ตามคุณธรรม อัตลักษณ์ หรือกรอบแนวคิด โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพิ่มขึ้นและนำไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวันได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี





**ภาคผนวก จ**  
**คำอธิบายจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม**

**ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี**

**ตาราง 16** ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
<b>ด้านที่ 1 โรงเรียน</b>	
1	.37
2	.56
3	.71
4	.52
5	.52
6	.63
7	.72
8	.63
9	.53
10	.52
11	.65
12	.62
13	.58
14	.63
15	.65
ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.93
<b>ด้านที่ 2 ผู้บริหาร</b>	
16	.68
17	.70
18	.63
19	.62
20	.62
21	.62
22	.76

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
23	.76
24	.73
25	.75
ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.95
<b>ด้านที่ 3 ครู</b>	
26	.77
27	.70
28	.67
29	.77
30	.80
31	.70
32	.74
33	.74
34	.65
35	.80
36	.83
37	.76
38	.79
39	.82
40	.74
41	.78
42	.59
43	.74
44	.53
45	.66
46	.70
ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.98

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
ด้านที่ 4 นักเรียน	
47	.81
48	.77
49	.74
50	.81
51	.72
52	.73
53	.65
54	.65
55	.65
56	.71
57	.78
58	.78
59	.76
60	.75
61	.64
ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.96

จากตาราง 16 แสดงว่า ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตั้งกวดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 61 ข้ออยู่ในช่วงระหว่าง 0.37 ถึง 0.83 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



ภาคผนวก จ  
รายนามผู้เชี่ยวชาญสหศึกษากลุ่ม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

### รายนามผู้เชี่ยวชาญสหศึกษากลุ่ม

1. นายคำนึ่ง แก้วอนันต์      ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านเขาหิน
2. นายจิรศักดิ์ จะยังรัมย์      ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านด่าน (ราษฎร์บำรุง)
3. นายคุณาพัฒน์ เวทย์มนต์      ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านชุมทอง
4. นางจิราภรณ์ อินทรประสพ      ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านคลองหาด
5. นางอัญชลี นนทะภา      ครู โรงเรียนเขาสิงโต
6. นายชนสิทธิ์ แก้วสุข      ครู โรงเรียนเขาสิงโต
7. นางสาวรัญญา จิตจักร      ครู โรงเรียนบ้านเขาหิน
8. นางจันทร์ สุธธิประภา      ครู โรงเรียนบ้านเขาหิน
9. นายชนะศักดิ์ โคตรนรินทร์      ผู้ใหญ่บ้านเขาหิน  
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
10. นายสังวาล ดารารุ่ง      กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบ้านเขาหิน
11. นายใหญ่ คำดี      กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบ้านเขาหิน
12. นางสาวนริศรา คุ่มเพชร      ผู้ปกครองนักเรียน
13. นายไพโรพนาเวส เลิศคำ      ผู้ปกครองนักเรียน
14. นายสากล พรหมศิริเดช     ศึกษานิเทศก์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



ภาคผนวก ช  
หนังสือขอความร่วมมือสนทนากลุ่ม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



ที่ อว ๐๖๓๑.๑๓/ว ๐๑๕๒

บัณฑิตวิทยาลัย  
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี  
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเรียนเชิญเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม  
เรียน

ด้วย นายกานต์ชนก พรหมทา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต ๑” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสวัสดิ์ ศิริศานันท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ ดร.เริงวิชญ์ นิลโคตร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จึงขอเรียนท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มเพื่อเสนอแนะแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมโรงเรียน สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต ๑ ในวันศุกร์ที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๓ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านเขาดิน ตำบลคลองหาด อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณ  
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาคนิมิตร อรรคศรีวรร)

ผู้ช่วยอธิการบดี

## ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๐๑๗๘

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๙





ภาคผนวก ซ  
แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เรื่อง แนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

วันศุกร์ที่ 18 กันยายน 2563 เวลา 13.00 น. – 16.00 น.

ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านเขาหิน ต.คลองหาด อ.คลองหาด จ.สระแก้ว

.....

#### ผู้เข้าประชุม

- |                             |   |
|-----------------------------|---|
| 1. นายคำนึ่ง แก้วอนันต์     | ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านเขาหิน            |
| 2. นายจิรศักดิ์ จะขันรัมย์  | ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านด่าน(ราษฎร์บำรุง) |
| 3. นายคุณาพัฒน์ เวทย์มนต์   | ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านชุมทอง            |
| 4. นางจิราภรณ์ อินทรประสพ   | ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านคลองหาด           |
| 5. นางอัญชุลี นนทะภา        | ครู โรงเรียนเขาสิงโต                      |
| 6. นายชนสิทธิ์ แก้วสุข      | ครู โรงเรียนเขาสิงโต                      |
| 7. นางสาววรัญญา จิตจักร     | ครู โรงเรียนบ้านเขาหิน                    |
| 8. นางจันทร์ สุธธิประภา     | ครู โรงเรียนบ้านเขาหิน                    |
| 9. นายชนะศักดิ์ โคตรนรินทร์ | ผู้ใหญ่บ้านเขาหิน                         |
|                             | ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน      |
| 10. นายสังวาล ดารารุ่ง      | กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบ้านเขาหิน     |
| 11. นายใหญ่ คำดี            | กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบ้านเขาหิน     |
| 12. นางสาวนริศรา คุ่มเพชร   | ผู้ปกครองนักเรียน                         |
| 13. นายไพรพนาเวส เลิศคำ     | ผู้ปกครองนักเรียน                         |
| 14. นายสากล พรหมศิริเดช     | ศึกษานิเทศก์                              |

#### ผู้ดำเนินการประชุม

- |   |                            |
|---|----------------------------|
| 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสวัสดิ์ ศิริศาสนันท์ | ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ |
| 2. นายกานต์ชนก พรหมทา                           | นักวิจัย                   |
| 3. นางสาวปนัดดา ศิริพัฒนกุล                     | ผู้สังเกตการณ์             |
| 4. นายณัฐพงษ์ ปรีชานนทกุล                       | ผู้สังเกตการณ์             |

เริ่มประชุม เวลา 13.00 น.

เมื่อผู้เชี่ยวชาญเข้าประชุมครบถ้วนทุกคน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสวัสดิ์ ศิริศาสนันท์  
ทำหน้าที่ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม เริ่มดำเนินการประชุม

ในเบื้องต้น ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. แนะนำผู้เชี่ยวชาญทั้ง 14 คน
2. แนะนำผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม
3. เชิญนักวิจัยสรุปแนวคิดของการวิจัยเรื่องแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนา

คุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

4. ผู้ดำเนินการสนทนา กล่าวแนะนำกระบวนการสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งขออนุญาตบันทึกเสียงและบันทึกภาพหนึ่ง

ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม นำการสนทนาในประเด็นของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 ประเด็นสรุปข้อมูลได้ดังนี้

### 1. ด้านโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ด้าน โรงเรียน ของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

A1 กล่าวว่า

“...โรงเรียนกองทุนการศึกษาก็คือดำเนินการมาก่อนครับ ที่นี้โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2560 ในหลวงรัชกาลที่ 9 เป็นผู้ดำเนินการ โครงการนี้ พอปี 10 เข้ามาประสานงานต่อ ก็เลยอยากจะขับเคลื่อนให้โรงเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนกองทุนการศึกษา ได้ฝึกวินัยให้กับเด็กๆ ก็เลยเป็นแนวคิดของโรงเรียนกองทุนการศึกษา เพราะฉะนั้นผู้บริหารทุกคน ครูทุกคนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 ได้ผ่านการอบรมมาแล้ว การที่จะขับเคลื่อนจริงๆ ครูและผู้บริหารจะต้องให้ความใส่ใจ สนใจ แล้วก็ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อที่จะขับเคลื่อนตัวนี้ ซึ่งคุณธรรม อัตลักษณ์ของโรงเรียนมันจะต้องมี ซึ่งคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนจะได้มาโดยผ่านกระบวนการ PLC ต้องมีการทำ PLC ในโรงเรียนนั้น ไม่ว่าจะเป็นครู ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองเข้าร่วมกันนะครับ แล้วก็ทำ PLC กันเพื่อหาอัตลักษณ์ของโรงเรียนให้ได้...”

B1 กล่าวว่า

“...โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นโรงเรียนที่ขับเคลื่อนด้วยคุณธรรม กระบวนการที่ได้มาซึ่งโรงเรียนนี้ เราจะผ่านกระบวนการในที่เราจะต้องทำแผน แล้วก็กำหนดคุณธรรม อัตลักษณ์ เพราะฉะนั้นเมื่อเรามีอัตลักษณ์ โรงเรียนก็จะกำหนด ตัวชีวิตที่จะประเมิน ความสำเร็จของนักเรียนว่าเราต้องการให้นักเรียนของเราบรรลุตามตัวชีวิต...”

C5 กล่าวว่

“...ถ้าสมมุติว่าโรงเรียนมีแนวทางในการจัดการมีการสอนอย่างชัดเจน มีรูปแบบในการสอนชัดเจนชีวิตประจำวัน หลักสูตรพื้นฐานที่สอนเด็กนักเรียนให้มีวินัย มีคุณธรรม มีจริยธรรม แล้วเรามาเน้น เด็กนักเรียนก็จะได้เพิ่มขึ้น และมีแนวปฏิบัติที่จะสามารถนำไปใช้ที่บ้านแล้วผู้ปกครองเป็นคนคอยควบคุม...”

A3 กล่าวว่

“...ให้โรงเรียนเริ่มโดยเป็นตัวแบบ เช่น ครู ผู้บริหาร ถ้าเริ่มที่โรงเรียนแล้วผู้ปกครองไม่สานต่อ จะทำให้การทำงานหรือที่ครูสอนไปมันไม่ต่อเนื่อง ผมเรียนว่าถ้าผู้ปกครองนำแบบที่โรงเรียนได้เริ่มไปต่อยอด ช่วยโรงเรียน ผมว่าเด็กเราก็จะมีพฤติกรรมตามที่โรงเรียน...”

A5 กล่าวว่

“...ในส่วนของโรงเรียนบ้านคลองหาด ก็เป็นโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ในส่วนของเราก็เอาของ สพฐ. กับ โรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ มาบูรณาการ เราจะเอาคุณธรรม สพฐ. 5 ประการ มาเพิ่มเติมในหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดเป็นคุณลักษณะที่ประสงค์เพิ่มเติมในหลักสูตร ซึ่งในหลักสูตรสถานศึกษาก็จะมี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ บวก คุณธรรม 5 ประการของ สพฐ....”

C1 กล่าวว่

“...โรงเรียนกับชุมชน ช่วยเหลือร่วมมือกันนะครับ แล้วก็ทางหมู่บ้านจะเข้ามาช่วยโรงเรียนถ้าหากมีกิจกรรมต่างๆ ก็จะมีการประสานงานกันอย่างเช่นวันเด็ก วันเด็กจากปีที่แล้ว โรงเรียนบ้านเขาหินจะจัดอีกรูปแบบหนึ่ง ก็คือว่าจะเป็นการทำบุญ โรงเรียนมีกิจกรรมร่วมกันระหว่าง ผู้ปกครองลูกศิษย์ สอดคล้องกับ A5 ได้กล่าวมา ว่าเป็นการประสานงานแบบ บวร คือ บ้าน วัด โรงเรียน ในวันพระคุณครูก็จะจัดกิจกรรมให้เด็กไปทำบุญที่วัด ร่วมกับผู้ปกครอง ก็จะมีการแต่งชุดขาวไปทำบุญ ไปทำบุญที่วัดทุกวันพระ บางเดือนสมาชิกในชุมชน ผู้ปกครองก็จะเข้ามาพัฒนาโรงเรียนบ้าง ตัดหญ้า เป็นการช่วยเหลือกัน...”

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการกระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ผู้เรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 ด้านโรงเรียน สรุปได้ว่าโรงเรียนมีการดำเนินในเรื่องการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียน ผู้บริหารและครูทุกคน ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 ได้ผ่านการอบรมมาแล้ว เพราะฉะนั้นการที่จะขับเคลื่อน ผู้บริหารจะต้องให้ความใส่ใจ สนใจ แล้วถึงลงมือปฏิบัติจริง มีกระบวนการ PLC เพื่อหาคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน มีแผนพัฒนาด้านคุณธรรมที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ โรงเรียนเริ่มโดยเป็นตัวแบบ ผู้บริหาร

นำแบบที่โรงเรียนได้เริ่มไปต่อยอด โรงเรียนได้บูรณาการ นำคุณธรรม สพฐ. 5 ประการ มาเพิ่มเติม ในหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดเป็นคุณลักษณะที่ประสงค์เพิ่มเติมในหลักสูตร และปฏิบัติตาม คุณธรรมอัตลักษณ์ ของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม ทั้งภายใน โรงเรียน ระหว่างบ้าน วัดและโรงเรียน

## 2. ด้านผู้บริหาร

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ผู้เรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ที่เกี่ยวข้องกับด้านผู้บริหารไว้ดังนี้

A2 กล่าวว่

“...ส่วนแรกเรื่องของความตระหนัก ถ้าสถานที่แห่งใดยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจ อย่างลึกซึ้ง และฝังอยู่ลึกลงในจิตใจ หลายโรงเรียนที่จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ นั่นมันอยู่ที่ใจ ถ้าโรงเรียนใดมีความรู้ ผู้บริหารเข้าใจ ทุกอย่างก็จะไปได้ดี ในส่วนที่สอง ถ้าเราจะพูดจริง ๆ ก็คือ เรื่องของความร่วมมือ ความร่วมมือเกิดจากหลายภาคส่วน ในโรงเรียนเราจะมีส่วนที่เกี่ยวข้องก็คือ ผู้ปกครอง ครู ที่เป็นตัวขับเคลื่อน ผ่านกระบวนการ ผ่านกิจกรรม ผ่านโครงการ ในส่วนที่สามเราก็จะ พูดถึงในเรื่องของการร่วมกันปฏิบัติ ก็คือการทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี คำว่าความร่วมมือ ก็คือเอา ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมท่านต้องเป็นผู้ฝึก เสร็จแล้วประเมิน โดยแบบประเมิน สักเกตง่าย ๆ 5 ข้อ แล้วก็มาพูดคุยกันนะครับ เมื่อเราประเมินแล้วตัวไหนที่เป็นปัญหา ก็นำเอามาปรับแก้ ถ้าลงมือปฏิบัติ จริง ๆ การร่วมมือดำเนินงานร่วมกัน ประเมินแล้วก็สร้างความภาคภูมิใจร่วมกัน ก็จะเกิดเป็น พฤติกรรมเด็กที่เปลี่ยนแปลงไป เหนือสิ่งอื่นใดก็ต้องย้อนกลับมาดูความเป็นแบบอย่างที่ดีงามของ คุณครู ของผู้บริหารแล้วก็ของผู้หลักผู้ใหญ่ นะครับ ก็จะเป็นตัวที่ทำให้ดีที่สุด เด็กก็จะเลียนแบบ เกิดขึ้น...”

A1 กล่าวว่

“...ผู้บริหารมารับนโยบายคุณธรรมแล้วก็ไปขยายผลให้ครูว่าคุณธรรม สพฐ. ว่าโรงเรียนเราเป็นอย่างนี้ แล้วครูและคณะกรรมการช่วยกันขับเคลื่อนคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนให้ ได้ จะทำยังไง เด็กของเราจึงจะมี 1 2 3 ตามที่เราได้กำหนดอัตลักษณ์ของโรงเรียนไว้...”

A5 กล่าวว่

“...ผู้บริหาร ไปปรับนโยบายมาจากเขตพื้นที่เสร็จแล้วผู้บริหารผลักดันนโยบายให้ เกิดกับนักเรียนก็ให้ครูมาช่วยวางแผนมาทำ PLC ร่วมกัน เพื่อไปถึงเป้าหมายที่เราวางไว้อย่างสวยหรู แต่ว่าเป้าหมายที่เราวางไว้อาจจะไม่ได้ 100% จะได้ซัก 70-80% ก็ยังดีกว่าที่เราไม่ได้ทำอะไรให้เกิด กับเด็กเลย...”

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียน ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านผู้บริหาร สรุปได้ว่า ผู้บริหารรับนโยบายมาจากเขตพื้นที่ มีความรู้ ความเข้าใจ ในเกี่ยวกับคุณธรรมอัตลักษณ์และกรอบแนวคิด โรงเรียน สพฐ. ผลักดันนโยบายให้เกิดกับนักเรียน ให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษามาช่วยวางแผน โดยกระบวนการ PLC ขับเคลื่อนคุณธรรมอัตลักษณ์ร่วมกัน เพื่อไปถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ จัดทำโครงสร้างการบริหารงานด้านคุณธรรม โดยมีการบริหารงานด้านคุณธรรม พร้อมทั้งดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม วัดผลประเมินผลการดำเนินงาน โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ด้วยความโปร่งใส เป็นธรรมตรวจสอบได้

### 3. ด้านครู

ผู้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียน ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่เกี่ยวข้องกับด้านครูไว้ดังนี้

A5 กล่าวว่า

“...ครูจะต้องดำเนินการ มาวางแผน แนวทางที่จะให้นักเรียนมีคุณธรรมตามเป้าหมายของที่เรากำหนดกันไว้ กิจกรรมที่เราทำนอกจากกำหนดเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เด็กแล้วเรายังต้องมาบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในทุกกลุ่มสาระ สอดแทรกคุณธรรม 5 ประการเข้าไป บวกกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาที่นักเรียนจะต้องประเมินผ่านในทุกภาคเรียน...”

B2 กล่าวว่า

“...ให้ครูไปอบรม 5 วัน โดยให้โรงเรียนหาคุณธรรม อัตลักษณ์ของโรงเรียนเป็นแนวของเรา ต้องหาคุณธรรมอัตลักษณ์ พอได้คุณธรรมอัตลักษณ์แล้วก็ไปฝึกกับนักเรียน ขับเคลื่อนด้วยโครงการคุณธรรมเพื่อให้เด็กทำงานร่วมกัน ถ้าอยาก让孩子มีความเสียสละ ต้องเริ่มต้นจากครูเป็นแบบอย่าง...”

C1 กล่าวว่า

“...คุณครูพาเข้าไปทำกิจกรรมกับชุมชนอย่างเช่น พานักเรียน ป.4 5 6 ไปเก็บขยะรอบ ๆ ชุมชน เป็นการช่วยเหลือกันของโรงเรียนกับชุมชน ในวันพระคุณครูก็จะจัดกิจกรรมให้เด็กไปทำบุญที่วัด ร่วมกับผู้ปกครอง ก็จะมีการแต่งชุดขาวไปทำบุญ ไปทำบุญที่วัดทุกวันพระ การปลูกฝังวินัยของนักเรียน อนาคตเราไม่รู้ว่าเค้าจะเป็นอย่างไร แต่ขอเริ่มจากจุดนี้ไปก่อน ส่วนอนาคตมันเป็นเรื่องของอนาคต ตอนเด็กเราเคยเรียนใน โรงเรียนคุณธรรมที่มีคุณครูดี บวกกับสอนนักเรียนศิขอให้ มีไว้ก่อนส่วนอนาคตมันอยู่ที่ตัวเค้า...”

B1 กล่าวว่

“...ในการสอนของครูทุกคน จะสอนคุณธรรมสอดแทรกในรายวิชาอยู่แล้ว ถ้าเด็กมีคุณธรรมมันจะทำให้การเรียนของเด็กดีขึ้น เด็กจะมีวินัย มีความรับผิดชอบขึ้นมาในตัว ซึ่งมันจะต้องควบคู่ไปกับความรู้ และทุกอย่างมันก็จะดีขึ้น...”

B2 กล่าวว่

“...ความใส่ใจ ความพยายาม ก็คือเราก้ให้เด็กทำเห็นเลย ทำเป็นตัวอย่าง คือ ทุก ๆ อย่าง มันเป็นเรื่องที่ทำอยู่แล้ว แล้วเราสามารถถ้าทำพวกนี้ต่อเนื่องไปได้ตลอดไปเรื่อย ๆ เด็กนักเรียนของเราก้จะมีการพัฒนาที่ดีขึ้น...”

A2 กล่าวว่

“...สิ่งที่คุณทำดี มักจะต้องได้ผลตอบแทนนะครับ มอบทุนการศึกษาให้เค้า นะครับ นี่ค้ือสิ่งที่เราภาคภูมิใจในลูกศิษย์ของเรา เค้าเป็นคนดี เราส่งเสริมคนดีและให้คนดีเป็นผู้นำ และให้คนดีขยายผลต่อไปทำให้คนอื่นดีด้วย คืออย่างต่อเนื่อง คืออย่างสม่ำเสมอ คืออย่างยั่งยืน เป็นวิถีชีวิตของเค้าข้างหน้านะครับ...”

A1 กล่าวว่

“...คุณครูต้องใส่ใจ เป็นการพัฒนาทางด้านจิตพิสัย อาจจะเห็นผลช้าหน่อย แต่ต้องทำไปเรื่อย ๆ เรื่อย ๆ เน้น ย้ำ ซ้ำ เตือน ไปเรื่อย ๆ ในการสอน คอยพูดกับเด็กอยู่เรื่อย ๆ เด็กจะได้ซึมซับ ถึงว่าคุณครูจะต้องให้ความใส่ใจเช่นเรื่องนี้เป็นต้น...”

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้วเขต 1 ด้านครูสรุปได้ว่าครูทุกคนได้ผ่านการอบรมกระบวนการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ครูร่วมมือกับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องเพื่อก้นหาคุณธรรมอัตลักษณ์ ของโรงเรียน ขับเคลื่อนกระบวนการด้วยโครงการคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี ใส่ใจ การพัฒนาคุณธรรมเป็นการพัฒนาทางด้านจิตพิสัย เน้น ย้ำ ซ้ำ เตือน ในการสอน พูดกับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ สอนคุณธรรมโดยการสอดแทรกบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในทุกกลุ่มสาระ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่งเสริมขวัญกำลังใจโดยมีการมอบทุนการศึกษาให้นักเรียน ส่งเสริมคนดีและให้คนดีเป็นผู้นำไปสู่การขยายผลอย่างต่อเนื่อง

#### 4. ด้านนักเรียน

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 1 ที่เกี่ยวข้องกับด้านนักเรียนไว้ดังนี้





เมื่อโรงเรียนได้คุณธรรมอัตลักษณ์แล้วก็นำไปฝึกนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม มีโครงการคุณธรรม ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยนักเรียนสามารถนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการคุณธรรม และมีการสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากโครงการคุณธรรม นักเรียนมีระเบียบมากขึ้นการเดินเข้าเรียนเขาก็จะเดินเป็นแถว เอาขยะไปทิ้งเขาก็จะเดินเป็นแถว เมื่อเห็นผู้ใหญ่เข้ามาในโรงเรียนก็จะมีสัมมาคารวะ รู้จักไหว้ ไม่ว่าจะในโรงเรียนหรือในชุมชน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความรับผิดชอบ รู้จักอดออม มีความเป็นผู้นำ กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรม ภาพรวมนักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น

เมื่อสนทนาคบทุกประเด็นของการวิจัย และผู้เชี่ยวชาญไม่เพิ่มเติมรายละเอียด หรือประเด็นอื่น ๆ ผู้นำสนทนากลุ่ม จึงเสนอร่างแนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ดังตาราง

แนวทาง การดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ	วิธีการดำเนินงาน
1. ร่วมวางแผน	1. ผู้บริหารสถานศึกษา 2. ครู 3. ผู้เรียน 4. ผู้ปกครองและชุมชน	1.1 จัดทำแผนปฏิบัติการ 1.2 สร้างความร่วมมือพัฒนาผู้เรียน 1.3 เสริมสร้างความเป็นผู้นำ เชิงจริยธรรม 1.4 การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จ 1.5 การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ 1.6 การปรับหลักสูตรสถานศึกษา 1.7 การกำหนดคุณลักษณะ อันพึงประสงค์
2. ร่วมพลังสร้างสรรค์	1. ผู้บริหารสถานศึกษา 2. ครู 3. ผู้เรียน 4. ผู้ปกครองและชุมชน	2.1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 2.2 การจัดกิจกรรมสร้างเสริม คุณธรรมอัตลักษณ์ 2.3 ร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2.4 การเข้าร่วมกิจกรรมและแลกเปลี่ยน เรียนรู้ของผู้เรียน 2.5 สร้างขวัญกำลังใจ

แนวทาง การดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ	วิธีการดำเนินงาน
3. ร่วมชื่นชม	1. ผู้บริหารสถานศึกษา 2. ครู 3. ผู้เรียน 4. ผู้ปกครองและชุมชน	3.1 ประเมินการจัดกิจกรรมสร้างเสริม คุณธรรมอัตลักษณ์ 3.2 แสดงความชื่นชมต่อผู้เรียน
4. ร่วมภาคภูมิใจ	1. ผู้บริหารสถานศึกษา 2. ครู	1. รายงานผลสู่สาธารณชน 2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาเครือข่าย 3. นำเสนอผลงาน

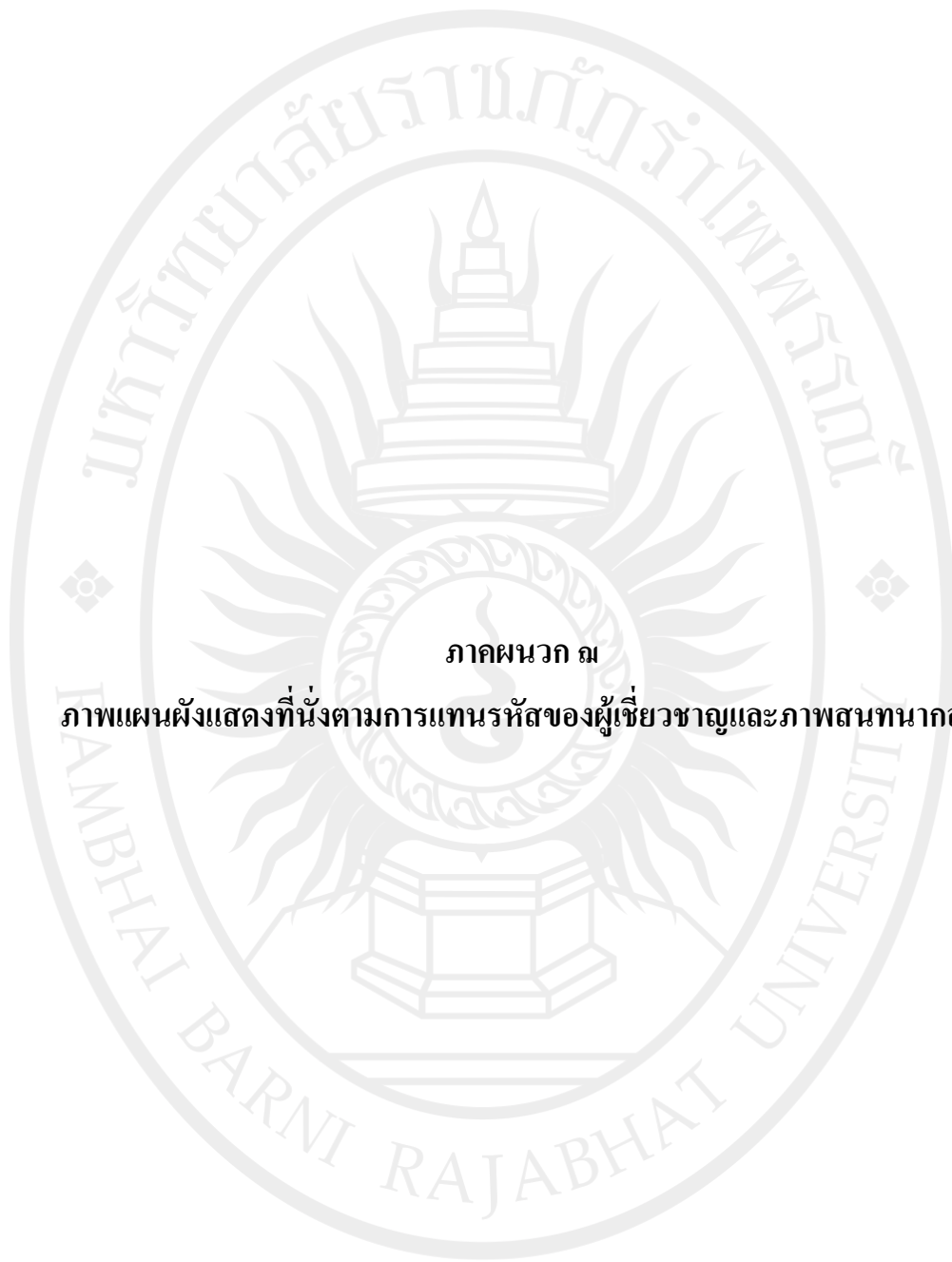
ผู้นำเสนอกลุ่ม แจ้งขั้นตอนให้ผู้เชี่ยวชาญทราบว่า นักศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้รับในการประชุมไปสรุปเป็นประเด็น ให้ชัดเจน แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จากนั้นจะนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านประเมินร่างแนวปฏิบัติที่ดีอีกครั้งหนึ่งในลำดับต่อไป

เลิกประชุม เวลา 16.30 น.

กานต์ชนก พรหมทา  
(นายกานต์ชนก พรหมทา)  
ผู้บันทึกการประชุม

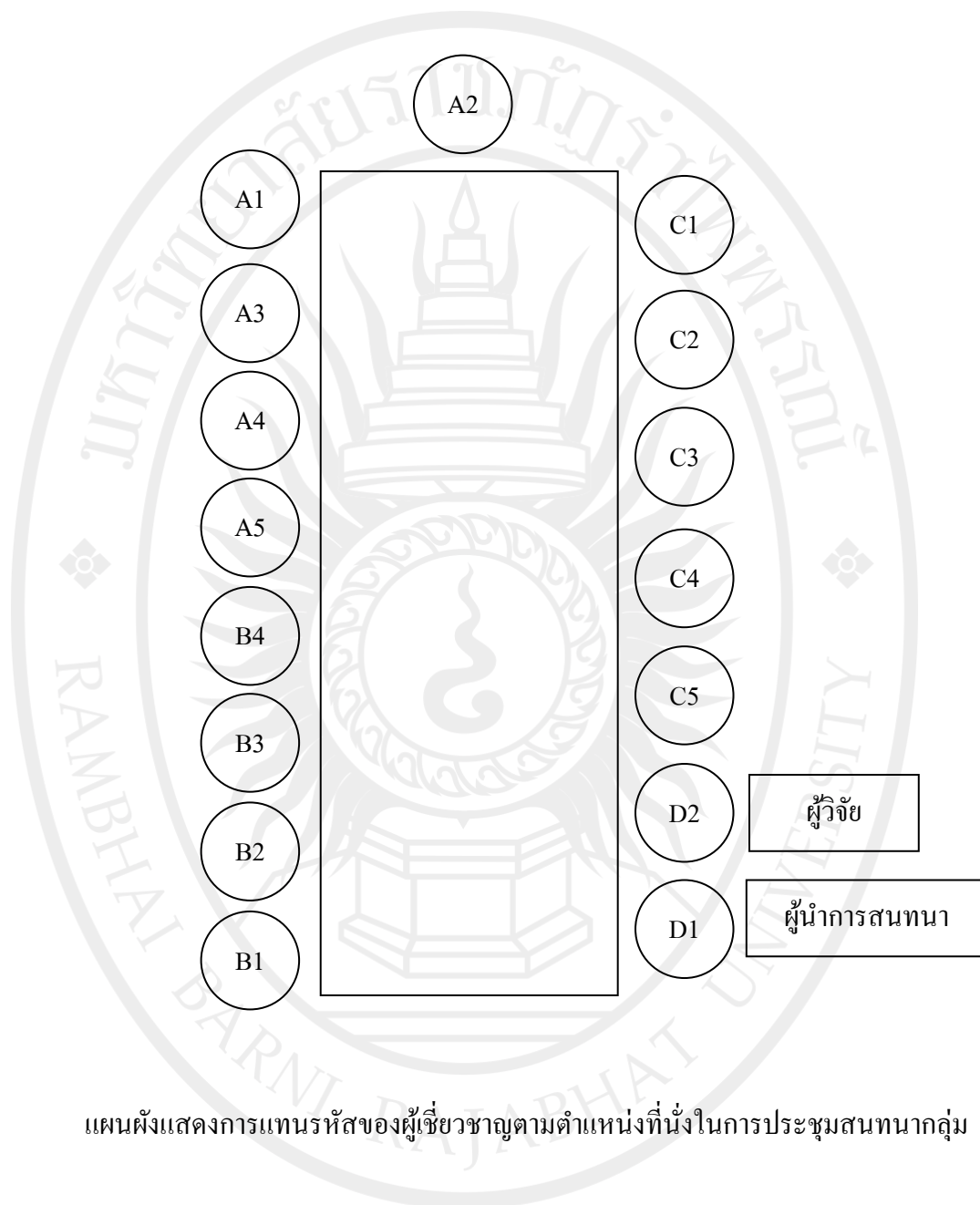
พรสวรรค์ ศิริศาดนันท์  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสวรรค์ ศิริศาดนันท์)  
ผู้รับรองบันทึกการประชุม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



ภาคผนวก ๓  
ภาพแผนผังแสดงที่นั่งตามการแทนรหัสของผู้เชี่ยวชาญและภาพสนทนากลุ่ม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

### ภาพกิจกรรมการสนทนากลุ่ม



ลิขสิทธิ์

รณี

### ภาพกิจกรรมการสนทนากลุ่ม

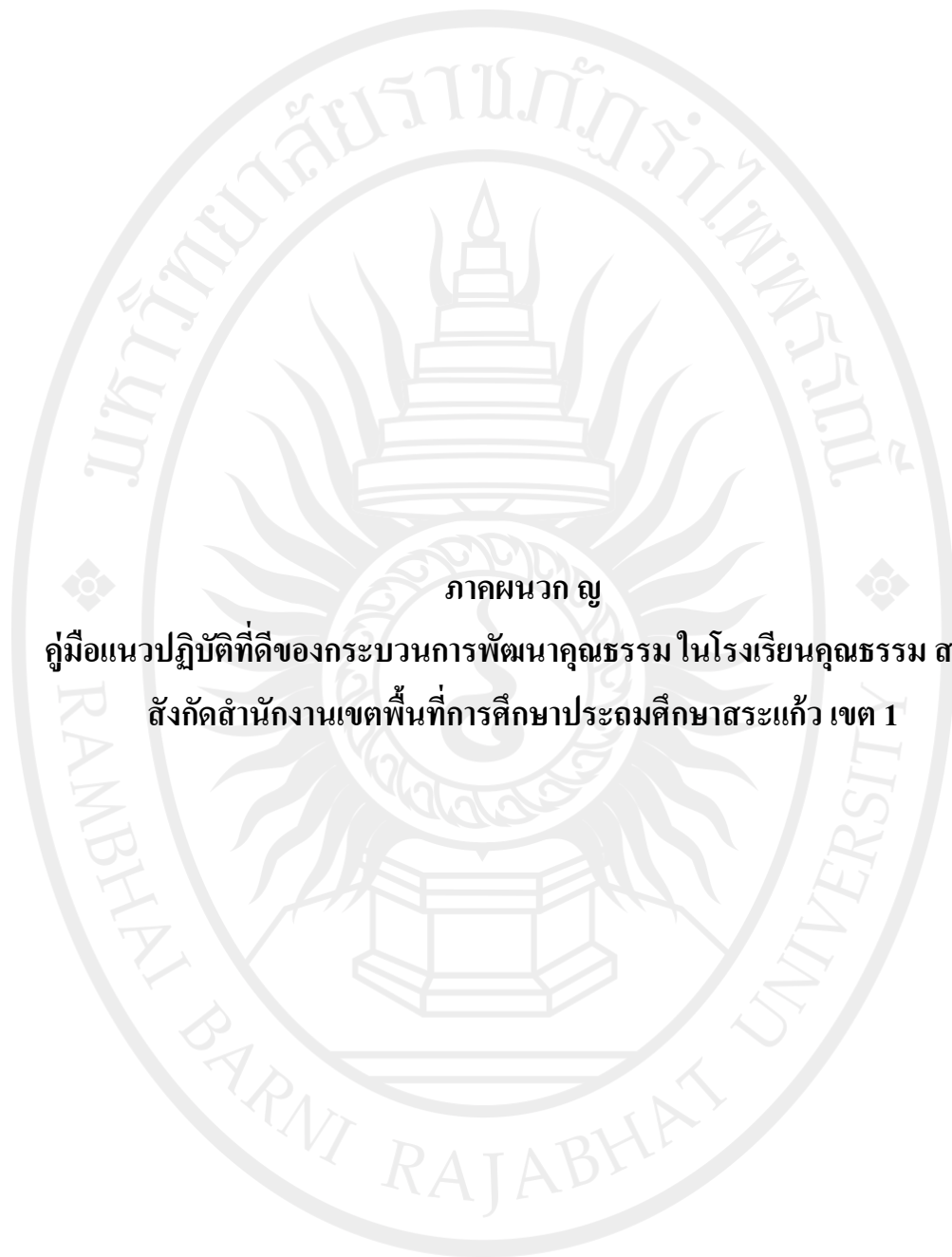


ลิขสิทธิ์ © ๒๕๖๓ โดย รามบhorn Barni

ภาพกิจกรรมการสนทนากลุ่ม



ลิขสิทธิ์ © มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



ภาคผนวก ญ

คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี





## แนวปฏิบัติที่ดี

ของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

### ความเป็นมา

แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พัฒนาขึ้นด้วยแนวความคิดของความศรัทธาต่อโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ที่ต้องการวางรากฐานชีวิตของผู้เรียนในระดับประถมศึกษาเพื่อต่อยอดไปสู่คนดีงามในสังคม ตามพระราชกระแสรับสั่งของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ในรัชกาลที่ 9 และสานต่อพระราชปณิธานตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ในรัชกาลที่ 10 โดยมีความมุ่งมั่นที่จะค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 ด้วยกระบวนการสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างถูกต้องตามความเป็นจริงและสามารถนำไปบูรณาการต่อยอดได้

ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง และตัวแทนชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 14 ท่าน ร่วมกันประชุมสนทนากลุ่ม แสดงความคิดเห็นถึงแนวคิด แนวปฏิบัติที่เป็นมา และความสำเร็จในอดีต พร้อมทั้งร่วมกันเสนอแนวทางการต่อยอดอันจะนำไปสู่แนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณธรรมอัตลักษณ์ของผู้เรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ในการนี้ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการสรุปแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญทุกท่านดังกล่าว และพัฒนาไปสู่การร่างแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พร้อมทั้งมีข้อมูลรายละเอียดของกรดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน ปรากฏในเอกสารฉบับนี้

## แนวปฏิบัติที่ดี

แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

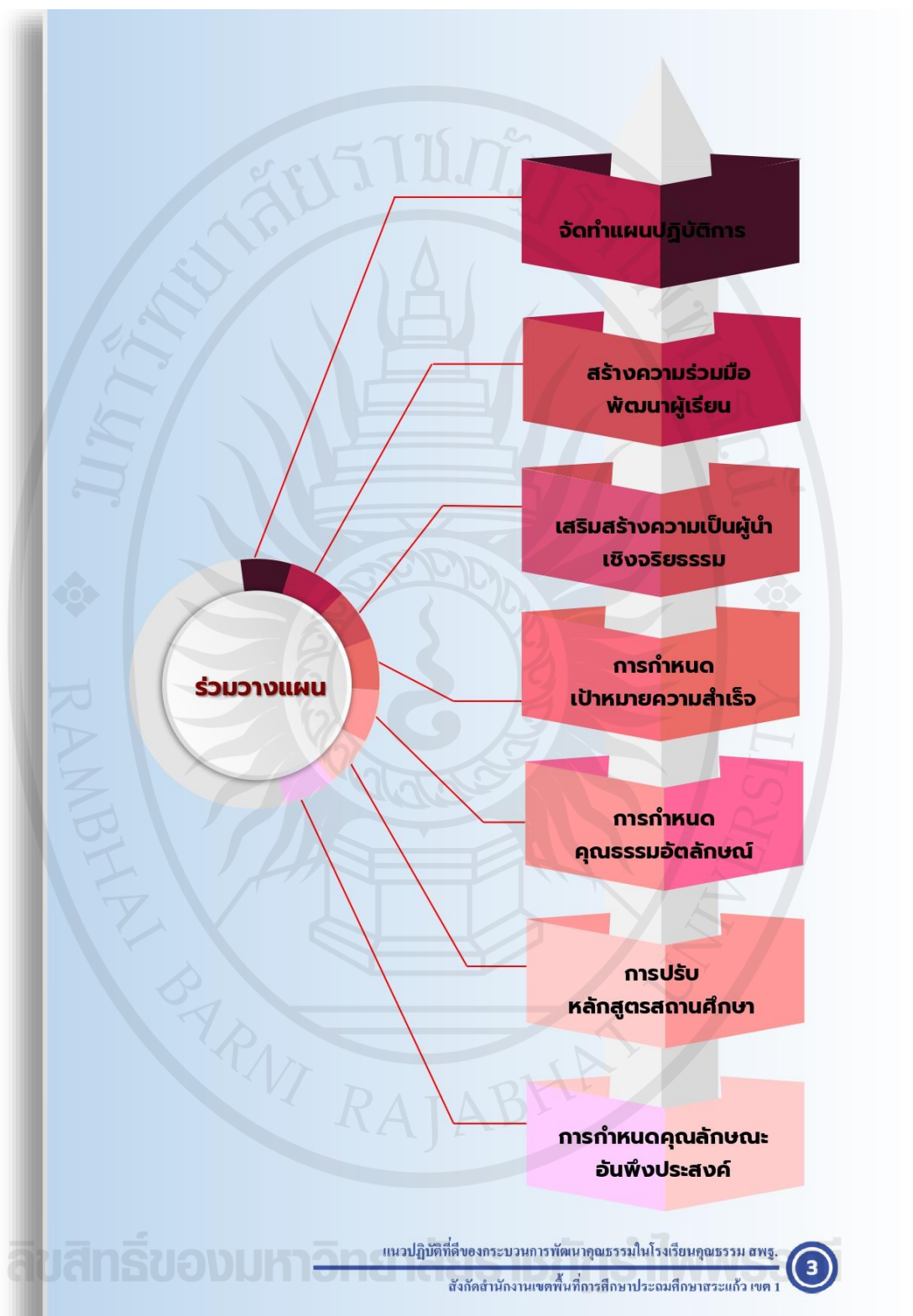
- 1.1 จัดทำแผนปฏิบัติการ
- 1.2 สร้างความร่วมมือพัฒนาผู้เรียน
- 1.3 เสริมสร้างความเป็นผู้นำเชิงคุณธรรม
- 1.4 กำหนดเป้าหมายความสำเร็จ
- 1.5 กำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์
- 1.6 ปรับหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.7 กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

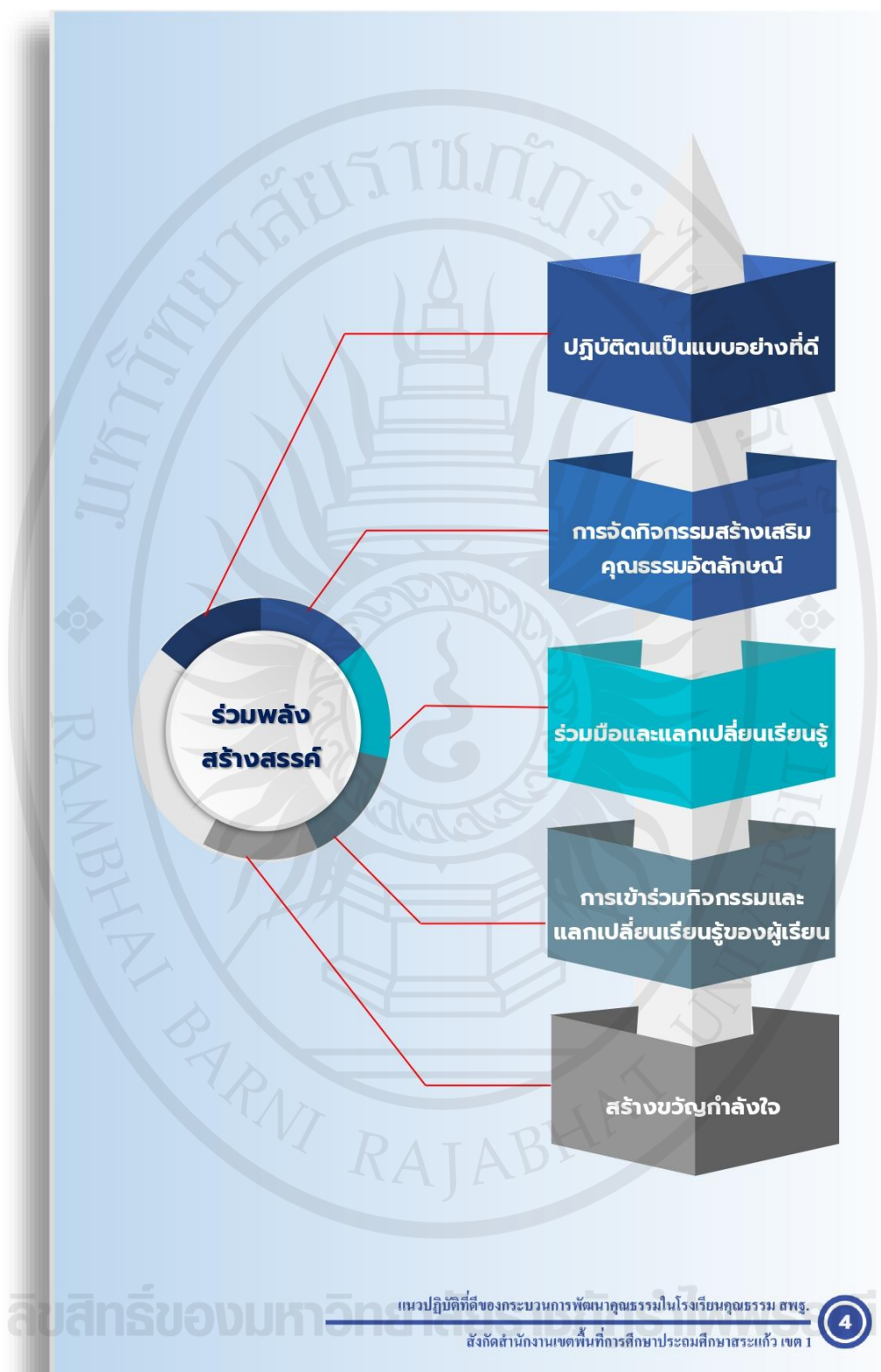
- 2.1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- 2.2 การจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์
- 2.3 ร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 2.4 การเข้าร่วมกิจกรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2.5 สร้างขวัญกำลังใจ

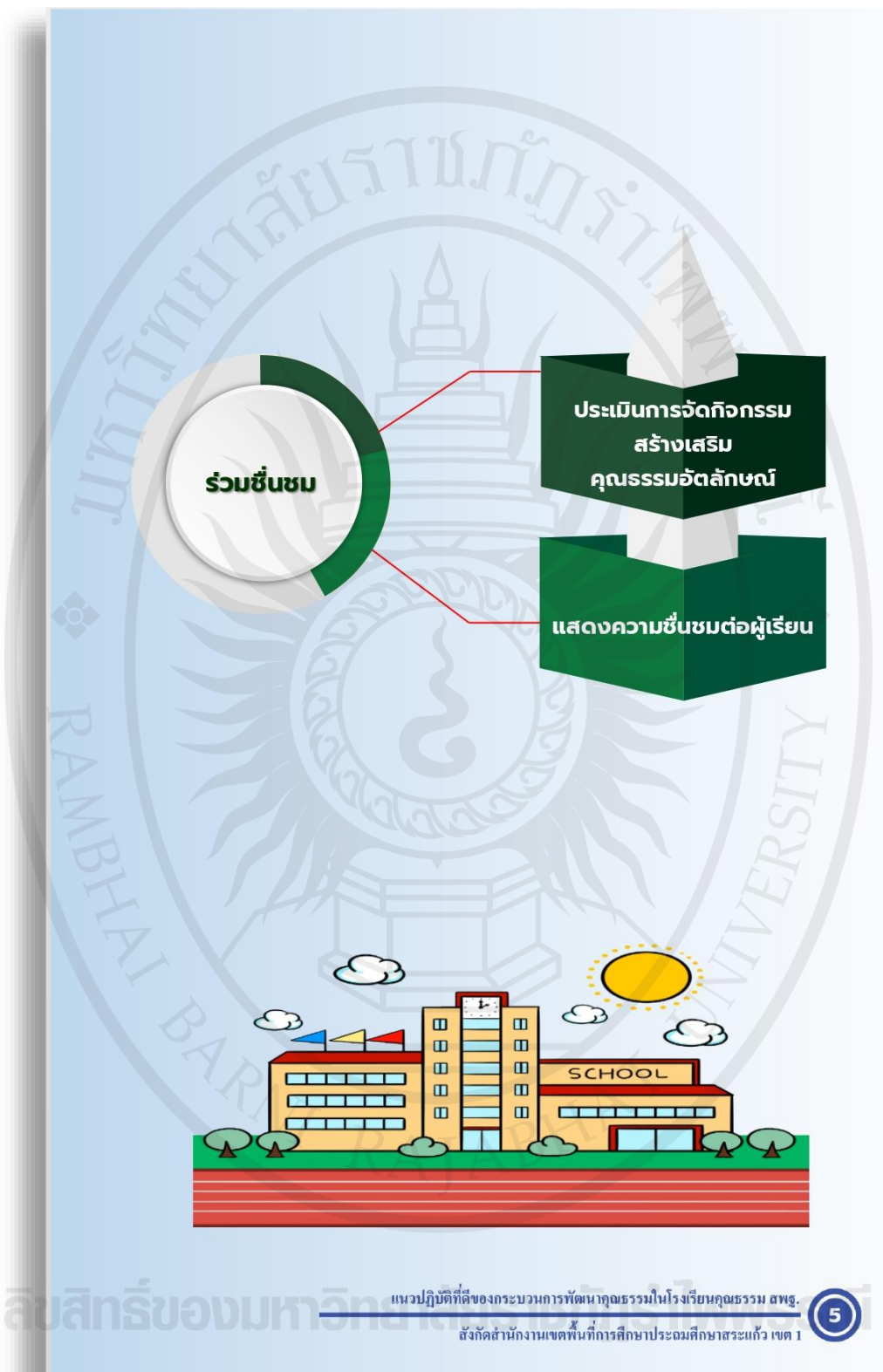


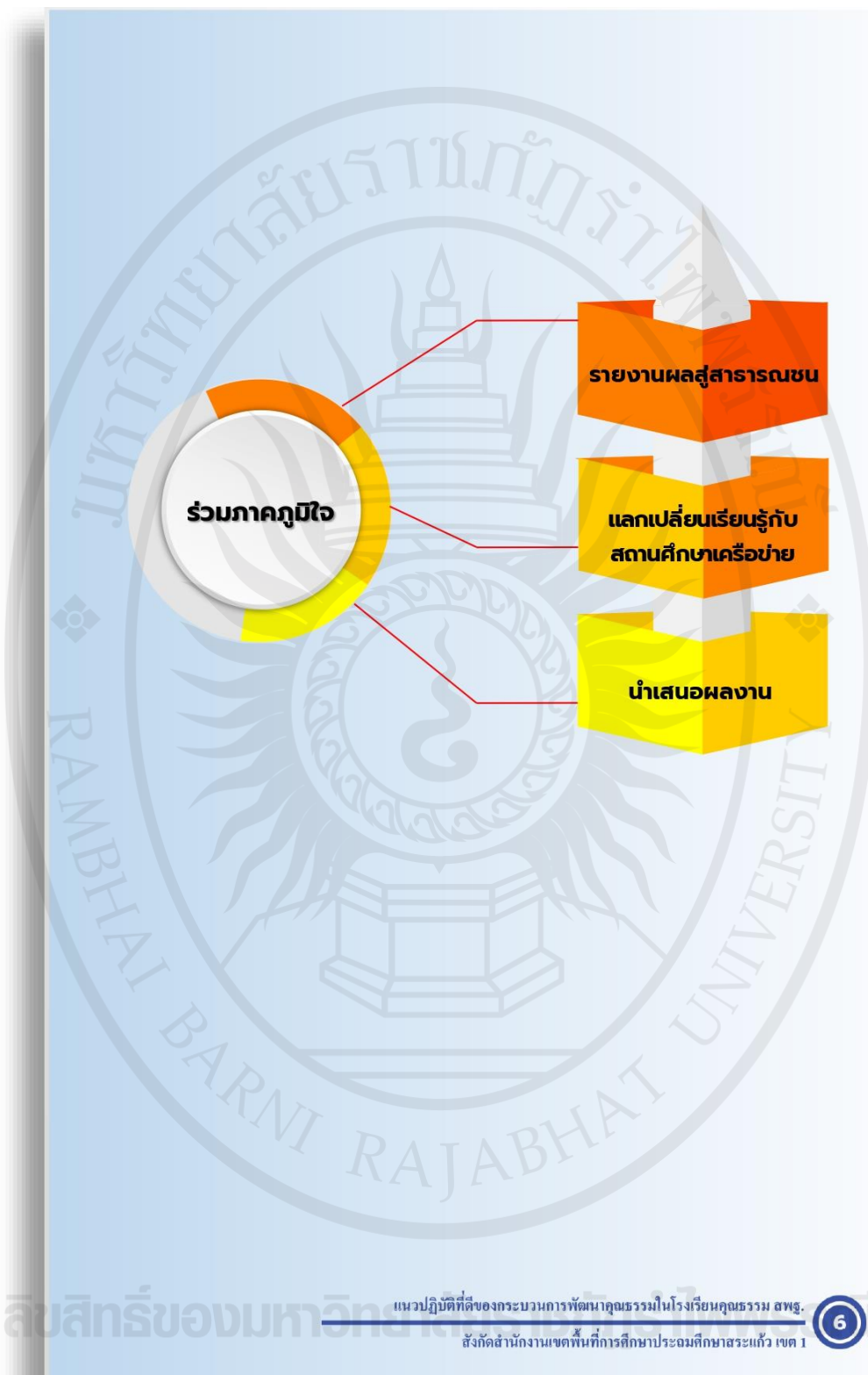
- 4.1 การรายงานผลต่อสาธารณชน
- 4.2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาเครือข่าย
- 4.3 นำเสนอผลงาน

- 3.1 ประเมินการจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์
- 3.2 แสดงความชื่นชมต่อผู้เรียน









## แนวทางการดำเนินงาน

### 1.

### ร่วมวางแผน

ร่วมวางแผน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ทุกคนที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน โครงการ โรงเรียน คุณธรรม สพฐ. ของสถานศึกษาตนเอง โดยควรดำเนินการดังนี้

#### 1.1 จัดทำแผนปฏิบัติการ

การจัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับขับเคลื่อนกิจกรรม โรงเรียนคุณธรรม โดยควรมีการใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ร่วมใจ ร่วมพลัง และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหารสถานศึกษา บนพื้นฐานของวัฒนธรรม ความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร เพื่อวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา ชุมชน สังคม นำไปสู่การบริหารจัดการงบประมาณ บุคลากร เวลา กำหนดกิจกรรม กำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ และเป้าหมายความสำเร็จ ที่ชัดเจน

#### 1.2 สร้างความร่วมมือพัฒนาผู้เรียน

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือกับบุคลากรทุกภาคส่วน ทั้งภายในสถานศึกษา คือ ครู ผู้เรียน และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ส่วนภายนอกสถานศึกษา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน รวมทั้งหน่วยงานที่เป็นภาคีเครือข่าย เช่น วัด ร้านค้า บริษัท องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้ทุกคนทำความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียน สนับสนุน พร้อมทั้งให้ความร่วมมือในการพัฒนา

#### 1.3 เสริมสร้างความเป็นผู้นำเชิงจริยธรรม

ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นบุคคลสำคัญต่อการขับเคลื่อน โครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ให้ประสบความสำเร็จ การที่จะพัฒนา ให้เด็กมีคุณธรรม ต้องมีแบบอย่างให้เห็น ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงต้องปรับตัวเอง ให้มีความเป็น ผู้นำเชิงจริยธรรม เช่น การบริหารงานอย่างมีจริยธรรม การบริหารความสัมพันธ์อย่างมีจริยธรรม มีความตระหนักรู้ต่อความเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรม ความสามารถในการจัดการด้านอารมณ์ เป็นต้น



## 1.4 การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จ

สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จให้ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ ตัวอย่างเช่น

- ด้านกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์ สถานศึกษากำหนดว่าควรมีกิจกรรมใดบ้าง กิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมคุณธรรมในด้านใด ระบุตัวชี้วัดความสำเร็จ วิธีการวัดประเมินผลจากเรื่องใดบ้าง
- ด้านพฤติกรรมของผู้เรียน ระบุตัวชี้วัดพฤติกรรมของผู้เรียนที่สอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พร้อมทั้งระบุวิธีการวัดประเมินผล และเวลาของการประเมินตามตัวชี้วัด

นอกจากนั้น ควรระบุเป้าหมายความสำเร็จทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อความชัดเจน ในการจัดกิจกรรมและการประเมินผล เช่น ผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 80 มีคุณธรรมอัตลักษณ์ ด้านวินัยต่อตนเองอยู่ในระดับมาก เป็นต้น

## 1.5 การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์

สถานศึกษาควรมีการกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ที่มีความชัดเจน มีความท้าทาย และมีความเป็นไปได้ เช่น กำหนดให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย ต้องระบุว่าวินัยในเรื่องใด วินัยในเรื่องการเรียน การทำการบ้าน การรักษาเวลา การออม การใช้เวลาต่อผู้อื่น เป็นต้น ทั้งนี้การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ ควรได้รับความคิดเห็นและยอมรับร่วมกันทั้งผู้บริหาร สถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน ชุมชน สังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงาน

## 1.6 การปรับหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาควรมีการปรับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้รายวิชาในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการสร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งการประเมินความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา

## 1.7 การกำหนดคุณลักษณะในคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินตามหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้โครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา จึงควรมีการปรับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม-อัตลักษณ์ของโรงเรียน และเป้าหมายความสำเร็จที่โรงเรียนกำหนดไว้

## 2. ร่วมพลังสร้างสรรค์

ร่วมพลังสร้างสรรค์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน ร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมพลัง ดำเนินงานพัฒนาคุณธรรม โดยมีกระบวนการดังนี้

### 2.1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

เป้าหมายความสำเร็จของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. คือ ผู้เรียนมีพฤติกรรมตรงตามคุณธรรมอัตลักษณ์ที่สถานศึกษากำหนดไว้ในระยะของการร่วมวางแผน ฉะนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้เรียน เมื่อผู้เรียน ได้เห็นการปฏิบัติจริง จะเกิดการซึมซับพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาความเป็นผู้นำเชิงจริยธรรม มีความยุติธรรม มุ่งมั่นตั้งใจในการบริหารสถานศึกษา ครูเข้าสอนตรงเวลา มีความยุติธรรมต่อผู้เรียนทุกคน มีความใฝ่รู้ ตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ เป็นผู้นำกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม ผู้ปกครองพูดจาไพเราะ ประกอบสัมมาอาชีพ เสียสละเพื่อส่วนรวม และในส่วนของชุมชนก็ควรปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างที่ดีเช่นกัน เช่น พูดจาไพเราะ สุภาพ ช่วยเหลือสังคม เป็นต้น

### 2.2 การจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์

จากขั้นตอนของการร่วมวางแผน สถานศึกษาปรับหลักสูตรเพื่อสนองตอบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์ ครูจึงควรนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้วางไว้ โดยอาจจะเป็นไปทั้งในการสอดแทรกในรายวิชาต่าง ๆ หรือในหลักสูตร เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการในแต่ละรายวิชา จะสร้างเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่รู้ รับผิดชอบ ทำงานเป็นทีม เป็นต้น หรืออาจจะเป็นไปในลักษณะของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยมีกิจกรรมได้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เช่น กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมบ้านสะอาดน่าอยู่ กิจกรรมเงินออม กิจกรรมทำบุญวันเด็ก เป็นต้น

ผู้ปกครอง และครอบครัวของผู้เรียน นับเป็นแรงสนับสนุนที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะเสริมสร้างคุณธรรมอัตลักษณ์ให้กับผู้เรียน ผู้ปกครองและทุกคนในครอบครัว จึงต้องเข้าใจถึงแก่นแท้ และวิธีการสร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์ที่สถานศึกษากำหนดไว้ด้วย เช่น คุณธรรมด้านความรับผิดชอบ ผู้ปกครองต้องช่วยสร้างกิจกรรมหรือสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบที่บ้านด้วย เช่น มอบหมายให้ทำงานบ้านอย่างเหมาะสมกับวัย ส่งเสริมให้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ รับผิดชอบต่อตนเอง เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เวลา เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ปกครองควรแสดงออกถึงความ เป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านคุณธรรมอีกด้วย

ชุมชนแวดล้อมของผู้เรียน เช่น วัด หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลาด และหน่วยงานอื่น ๆ ควรจะเปิดโอกาส และสนับสนุนให้ผู้เรียน ได้ร่วมกิจกรรมจิตอาสาที่ชุมชนจัดขึ้น และการใช้วาจาสุภาพทั้งต่อผู้เรียนและคนอื่น ๆ มีความซื่อสัตย์ แบ่งปัน เพื่อสานต่อกิจกรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้เรียน

### 2.3 ร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ความคิดเห็น ทักษะ ความรู้ความสามารถระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครู ระหว่างครูกับครูด้วยกันทั้งในและนอกสถานศึกษา ระหว่างครูกับผู้ปกครอง ระหว่างครูกับผู้เรียน หรือบุคลากรในสาขาอื่น ๆ จะช่วยถ่ายทอดข้อมูลความรู้ ก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน จนทำให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสำเร็จบนพื้นฐานของความพึงพอใจจากทุกภาคส่วน นอกจากนี้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครู จะเป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาผู้เรียนในองค์กรรวมทั้งในระดับสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

### 2.4 การเข้าร่วมกิจกรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เรียน

ผู้เรียนทุกคนควรเข้าร่วมกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์ ในสถานศึกษาตามที่ครูแนะนำเพื่อปรับพฤติกรรมของตนเอง เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดแทรกในรายวิชา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ โครงงาน กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม เป็นทีม การค้นคว้าหาความรู้ กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง กิจกรรมเพื่อชุมชน เป็นต้น กิจกรรมของครอบครัว และกิจกรรมเพื่อชุมชน นอกจากนี้ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน เพื่อแบ่งปันประสบการณ์ที่ได้รับ ทักษะของแต่ละคน รวมทั้งก่อให้เกิดความสนุกสนานในการทำกิจกรรม

สถานศึกษาแต่งตั้งนักเรียนแกนนำโรงเรียนคุณธรรม เพื่อให้เป็นผู้นำในกระบวนการพัฒนาผู้เรียนในภาพรวม ทั้งนี้เพราะผู้เรียนในวัยเดียวกัน จะมีการชักจูงใจง่ายขึ้น เกิดการถ่ายทอดเสนอแนะด้วยภาษาที่ใกล้เคียงกัน

### 2.5 สร้างขวัญกำลังใจ

การพัฒนาทุก ๆ เรื่อง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้ที่เข้าสู่กระบวนการพัฒนาอาจเกิดความรู้สึกอึดอัด ไม่สบายใจ ไม่ได้ดำเนินชีวิตแบบเดิมที่เคยเป็น ทั้งในแง่มุมมองที่ต้องเปลี่ยนแปลง กระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของบุคลากร กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน การใช้ชีวิตของผู้ปกครองและชุมชน จึงเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา และแกนนำในทุกระดับต้องขี้ใจแน่นทำความเข้าใจ แนะนำแนวทางที่เหมาะสม และให้ขวัญกำลังใจ กับทุกคน

## 3. ร่วมชื่นชม

ร่วมชื่นชม หมายถึง การรับรู้ผลของกระบวนการพัฒนาที่ได้จากการร่วมพลังสร้างสรรค์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนร่วมกันประเมินเพื่อนำไปสู่การชื่นชมต่อผลที่ได้รับ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงควรดำเนินการดังนี้

### 3.1 ประเมินการจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์

ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นบุคลากรหลักในการจัดกิจกรรม สร้างเสริมคุณธรรมอัตลักษณ์ให้กับผู้เรียน จึงควรมีการประเมินกระบวนการจัดกิจกรรม เพื่อให้ทราบผลของการดำเนินงานทั้งในด้านของผลสำเร็จ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน ความเหมาะสมของกิจกรรม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้อาจใช้การประเมินในลักษณะของข้อประเมินในแต่ละเรื่อง การประเมินตนเองของผู้เรียน การประเมินของครูผู้จัดและเข้าร่วมกิจกรรม ข้อสังเกตจากผู้ปกครอง ข้อสังเกตจากชุมชน และบุคลากรทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

### 3.2 แสดงความชื่นชมต่อผู้เรียน

หลังจากที่ดำเนินการประเมินคุณธรรมอัตลักษณ์ของผู้เรียนแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรจะร่วมกันค้นหาแนวทางชื่นชมผู้เรียนอย่างทั่วถึง โดยอาจแยกเป็นแต่ละคุณธรรมอัตลักษณ์ แยกเป็นระดับชั้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการชื่นชม อันเป็นขวัญ กำลังใจแก่ผู้เรียนที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาตนเองต่อไป ในส่วนของการแสดงออกถึงการชื่นชมอย่างเป็นรูปธรรมนั้น อาจจะเป็นทุนการศึกษา เกียรติบัตร รางวัล เป็นต้น นอกจากนั้นอาจให้รางวัลใน ส่วนของการทำความดีที่บ้าน ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยให้ชุมชน สังคม ร่วมกันให้รางวัล ผู้เรียนที่ตนสังเกตเห็นว่ามีคุณธรรมอัตลักษณ์ที่เหมาะสมทั้งนี้จะก่อให้เกิดภาคีเครือข่ายในชุมชน สังคม อีกทางหนึ่งด้วย



## 4. ร่วมภาคภูมิใจ

การทำควมดีนั้น นอกจากจะชื่นชมกันในกลุ่มของบุคคลสังคมเดียวกันแล้ว ควรมีการเผยแพร่ให้เกิดความภาคภูมิใจแก่ผู้กระทำอีกด้วย ร่วมภาคภูมิใจ จึงหมายถึง การเผยแพร่ผลงานอันน่าภาคภูมิใจของสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

### 4.1 การรายงานผลต่อสาธารณชน

การรายงานผลต่อสาธารณชน หมายถึง การรายงานผลการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาผลสำเร็จของสถานศึกษา คุณภาพของผู้เรียนที่มีคุณธรรมอัตลักษณ์อย่างเหมาะสม ทั้งในรูปแบบของเอกสารเผยแพร่ และรูปแบบของการสื่อสารแบบออนไลน์ เพื่อเผยแพร่ความภาคภูมิใจได้อย่างกว้างขวาง

### 4.2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาเครือข่าย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 และสถานศึกษา ควรเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสถานศึกษาเครือข่าย โดยจัดให้มีการนำเสนอในรูปแบบของแนวปฏิบัติที่ดี เป็นนวัตกรรมการพัฒนาคุณธรรมอัตลักษณ์ของผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)

### 4.3 นำเสนอผลงาน

การได้รับการรับรองความสำเร็จจากหน่วยงานต้นสังกัด นับเป็นขวัญกำลังใจก่อให้เกิดความภาคภูมิใจของบุคลากรภายในสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับจึงควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาได้นำเสนอผลงานของตน และให้การรับรองความสำเร็จแก่สถานศึกษา



## ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

สิ่งที่ช่วยให้งานประสบผลสำเร็จได้แก่ ผู้เรียนมีความสนใจ ตั้งใจ และให้ความร่วมมือในการเรียนรู้ ครูมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม บูรณาการควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 วางแผนบริหารจัดการ งบประมาณ และให้แนวคิดการลงมือปฏิบัติกับครู รวมทั้งการกำกับติดตาม ช่วยเหลือ สร้างขวัญกำลังใจ สถานศึกษามีนโยบายสนับสนุนในการพัฒนาคุณธรรม กับครู และผู้เรียนอย่างชัดเจน การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ผู้ปกครอง และบุคลากร ในชุมชน ที่ให้คำแนะนำ คำปรึกษา การร่วมคิด ร่วมทำอย่างเป็นระบบ จนนำไปสู่คุณภาพที่ยั่งยืนของผู้เรียน





ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



ภาคผนวก ฎ  
แบบประเมิน

แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



## แบบประเมิน

แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

เรียน ผู้เชี่ยวชาญที่เคารพ

ตามที่ท่านได้ให้เกียรติเข้าร่วมสนทนากลุ่ม เรื่อง แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2563 ผู้วิจัยได้สรุปผลการสนทนากลุ่มและออกแบบแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ตามคู่มือดังกล่าวที่แนบ

เพื่อให้แนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 เป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสมที่จะนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ผู้วิจัยจึงขอให้ท่าน โปรดให้ความอนุเคราะห์ประเมินแนวปฏิบัติที่ดี ดังกล่าวในแต่ละองค์ประกอบ พร้อมทั้งโปรดให้ข้อเสนอแนะ การปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปสรุปผลการวิจัยและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ต่อไป

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน มา ณ โอกาสนี้

นายกานต์ชนก พรหมทา

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

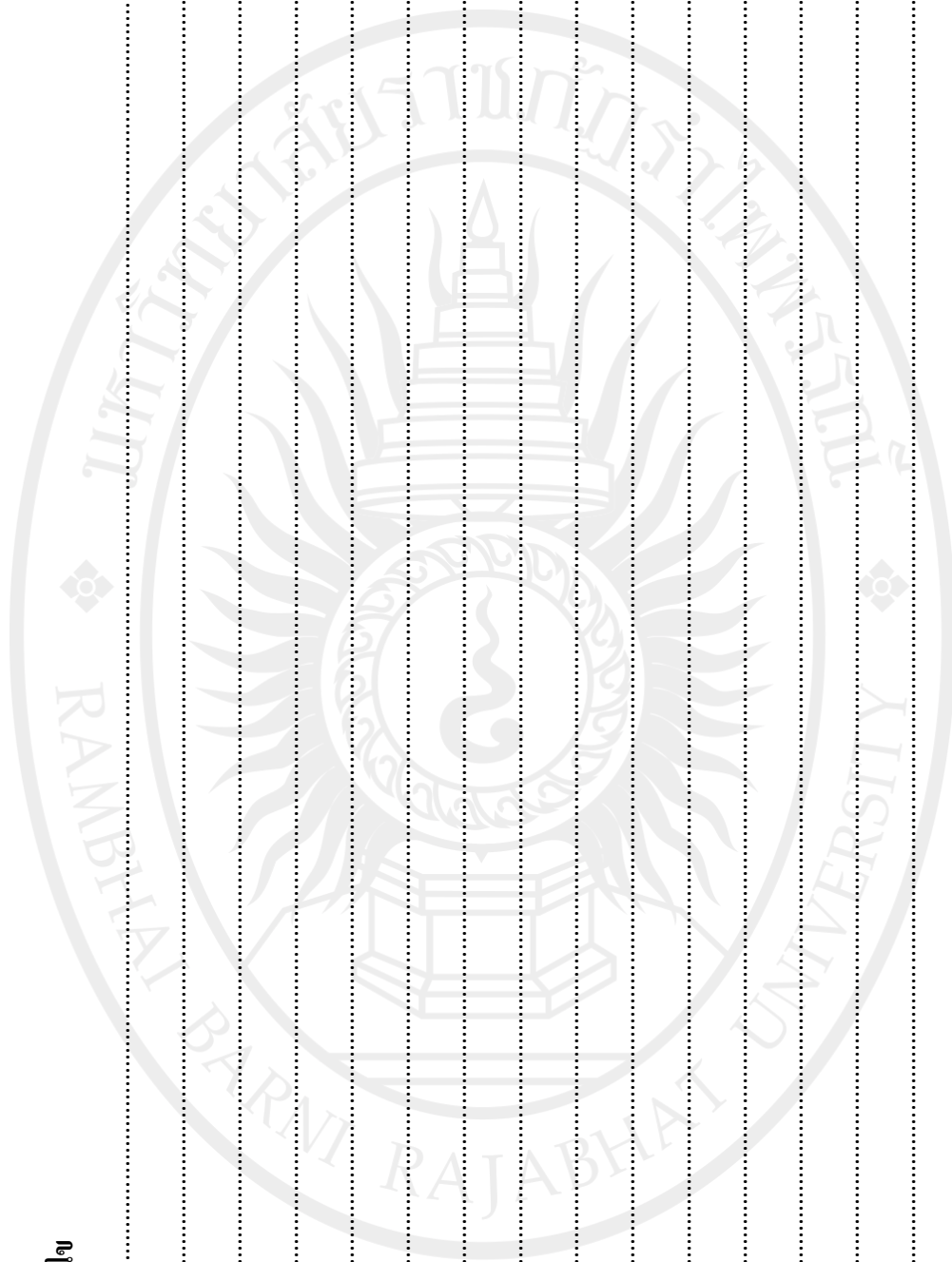
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับคะแนนตามความหมายดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง ความมีประโยชน์/ความเป็นไปได้/ความเหมาะสม/ความถูกต้อง  
อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ความมีประโยชน์/ความเป็นไปได้/ความเหมาะสม/ความถูกต้อง  
อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ความมีประโยชน์/ความเป็นไปได้/ความเหมาะสม/ความถูกต้อง  
อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ความมีประโยชน์/ความเป็นไปได้/ความเหมาะสม/ความถูกต้อง  
อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ความมีประโยชน์/ความเป็นไปได้/ความเหมาะสม/ความถูกต้อง  
อยู่ในระดับน้อยที่สุด

องค์ประกอบของแนวปฏิบัติที่ดี	ความมีประโยชน์					ความเป็นไปได้					ความถูกต้อง					ความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
<b>1. ร่วมวางแผน</b> ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์- สถานศึกษา รวมทั้งบุคลากรทุกคน ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันวางแผนการ ดำเนินงาน โครงการ โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของสถานศึกษาตนเอง																				
<b>2. ร่วมพลังสร้างสรรค์</b> ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน ผู้ปกครองและ ชุมชน ร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมพลัง ดำเนินงานพัฒนาคุณธรรม																				
<b>3. ร่วมชื่นชม</b> ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจะร่วมกัน ประเมินเพื่อนำไปสู่การชื่นชมต่อผลที่ได้รับ																				
<b>4. ร่วมภาคภูมิใจ</b> การเผยแพร่ผลงานอันน่านภาคภูมิใจ ของสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ																				
<b>ภาพรวมแนวปฏิบัติที่ดีของกระบวนการ พัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.สพป.สค.1</b>																				

ข้อเสนอแนะ / ปรับปรุง / แก้ไข



ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี



ประวัติย่อผู้วิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

## ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นายกานต์ชนก พรหมทา
วัน เดือน ปีเกิด	14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535
สถานที่เกิด	จังหวัดศรีสะเกษ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	161 หมู่ 6 ตำบลบึงบูรพ์ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ 33220
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ข้าราชการครู ตำแหน่งครู ค.ศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านเขาดิน ตำบลคลองหาด อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2549	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย จังหวัดศรีสะเกษ
พ.ศ. 2552	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย จังหวัดศรีสะเกษ
พ.ศ. 2557	ครุศาสตรบัณฑิต ค.บ. คณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2566	ครุศาสตรมหาบัณฑิต ค.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี